

ANY I : NÚM. 2

MAIG-AGOST 1914

Butlletí
de la
Biblioteca de Catalunya

BARCELONA
INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
PALAU DE LA DIPUTACIÓ
1914

Butlletí de la Biblioteca de Catalunya

SUMARI DEL NÚMERO 2

	Pàgs.
Lectura feta en la Sessió Inaugural de la Biblioteca de Catalunya pel seu Inspector JAUME MASSÓ TORRENTS.	41
Catàleg dels Manuscrits de la Biblioteca de Catalunya (núms. 7-11), fet de J. MASSÓ TORRENTS i de JORDI RUBIÓ i BALAGUER. (Continuació)	49
Bibliografia	122
Aguiló, A. : <i>Notas sobre algunos códices de la Biblioteca provincial y universitaria de Barcelona.</i> — Burger, Konrad : <i>Die Drucker und Verleger in Spanien und Portugal von 1501-1536.</i> — Rogent, E., i Durán, E. : <i>Las ediciones latinas de la Biblioteca Universitaria de Barcelona.</i> — <i>Catálogo de la Biblioteca de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona.</i> Revistes : <i>Bibliofilia</i>; <i>Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona</i>; <i>Estudios Universitarios Catalanes</i>; <i>Museum.</i>	
Crònica	126
<i>Barcelona</i> : Biblioteca de Catalunya. — Biblioteca del Col·legi d'Advocats. — Biblioteca pública Arús. — Foment del Treball Nacional. — Biblioteca especial d'art i arqueologia del Museu de Barcelona. — Institut de Cultura i Biblioteca popular per a la dona. — Biblioteca del Consell d'Investigació Pedagògica. — <i>Olot</i> : Biblioteca pública. — <i>Pons.</i>	
Principals adquisicions de la Biblioteca de Catalunya	139
Gravats	129
Fig. 1 : <i>Homilies d'Organyà</i>, l. 5 v.º. — Fig. 2 : Full d'un dels borradors de <i>L'Atlàntida</i> de Mn. J. Verdaguer. — Fig. 3 : Pàgina primera del primer llibre conegut imprès a Catalunya. — Fig. 4 : Full primer del primer llibre imprès a Barcelona. — Fig. 5 : Full primer del primer llibre imprès en català a Catalunya. — Fig. 6 : Portada del Vocabulari català-alemany. — Fig. 7 : Colofó del Vocabulari.	

Lectura feta en la Sessió Inaugural de la Biblioteca de Catalunya pel seu Inspector JAUME MASSÓ TORRENTS.

No és sens emoció que'ns toca avui acoblar algunes idees i explicar alguns fets referents a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, de la qual hem registrat personalment el primer llibre i que ara, després d'haver-ne observat d'aprop la creixença extraordinària, s'inaugura sobrepassant els vint-i-cinc mil títols i els quaranta-set mil volums. Solament en l'espai de set anys, mitjançant les més nobles iniciatives i els oferiments més generosos, s'ha operat aquest miracle. Aïr naixia en un recó de sala : avui se troba instal·lada en un palau, respirant un ambient d'art i en un veïnatge tranquil, on tot incita al treball, on tot convida a l'estudi.

Ha estat preocupació constant de l'Institut d'Estudis Catalans la constitució i l'enfortiment d'aquesta BIBLIOTECA, que li era encomanada, la primera pedra de la qual se pot dir que ja va posar-se precisament en la primera junta, en 5 de juliol de 1907. Des d'aleshores ençà les nostres actes reflecteixen un continuat i progressiu esforç. No'ns preocupàvem tant sols de la delicada qüestió de les adquisicions de llibres, sinó que també ens calia subvenir a relligar-los i a la llur catalogació; i, mentrestant que la reconstrucció de les obres del Palau de la Generalitat avançava, àdhuc fèiem un primer projecte dels Estatuts de la futura Biblioteca, que ha arribat ara, ella sola, a formar un organisme especial complex i ple de vida.

Des de primers del vinent mes de juny la BIBLIOTECA estarà al servei dels estudiosos. Anirà regida per un Patronat, ordenada i servida per un personal intel·ligent i afable, i subjecta a uns Estatuts i a un Reglament que tots plegats estem obligats de complir.

Primer de tot va pensar-se en obrir un Registre d'entrada dels llibres, que sempre s'ha continuat, i que ve a ésser, per dies, l'història de la BIBLIOTECA. Els llibres entrant de vegades a milers, la primera providència a prendre, malgrat no poder-se disposar

encara de personal propi, era doncs registrar cada llibre a l'arribada. En els volums d'aquest Registre hi consten tots els llibres que estaràn a la disposició del públic, des del primer fins al darrerament entrat.

En el Catàleg general hauràn de figurar-hi totes les unitats que l'establiment posseeix: manuscrits, impresos, mapes i estampes; però encara això no ha pogut fer-se del tot. Els manuscrits i tres col·leccions tenen només que catàleg especial, però s'hi involucraràn aviat, de la mateixa manera que ja hi apareix el fons Aguiló. Res més útil que'ls catàlegs especials, que convenen a totes les biblioteques i que solen esser els que més aviat s'imprimeixen; però tot llibre ha d'esser inclòs en el general.

El Catàleg general consta de dos ordres: l'*alfabètic* i per *materies*. Va començar-se fa temps per l'*alfabètic* d'autors, i de títols en cas d'obres anònimes: el dia que pugui convertir-se en catàleg pel sistema de diccionari serà d'una gran utilitat. De moment és el més pràctic per al recercador i el de més fàcil entendre: el formen una llarga serie de cedularis rel·ligables que comporten totes les inclusions; els aventatges de la forma de llibre, que facilita el maneig, no cal ponderar-los. El catàleg alfabètic és el primordial i sol esser el que les principals biblioteques del món tenen més avançat i més al corrent. Tots ens veiem precisats a recórrer cada dia als diccionaris de llengües, enciclopèdics o biogràfics o d'una ciència determinada; i sovint deplorem el temps que'ns fan perdre els llibres d'estudi desproveïts de taula alfabètica.

I, no obstant, el sistema alfabètic no té cap respecte a les semblances que la natura ens ofereix, ni té cura d'individus, d'agropaments, de classes ni d'afinitats. No hi ha dubte que'l nostre intel·lecte se sent inclinat a classificar i a ordenar els propis coneixements. Un diccionari ens és indispensable quan volem estudiar una llengua, però pocs progressos hi fariem sens l'auxili d'una gramàtica. Des d'Aristòtil fins a n'Austin Chamberlain, en els nostres dies, són innumbrables els assaigs de classificació dels coneixements humans. Fixant-nos només a les classificacions bibliogràfiques, ¿a quina havíem de decantar-nos? a la d'en Brunet, a la del British Museum, a la del Congress' Library de Washington, a la de Hartwig, a la del nord-americà Melwill Dewey, a la de l'anglès Duff Brown? Totes són bones i cap és excel·lent. Es cosa tant evident l'interinitat dels nostres coneixements! El que avui és un capítol d'una ciència demà pot desenrotllar-se fins a constituir un gran agropament en una classificació. Si és cert que tenim una tendència a classificar i a ordenar, també la tenim potser a teoritzar, a dogmatitzar; i potser demà vindrà una nova teoria que'n destruirà una pila d'altres, de la mateixa manera que un llibre nou ne pot inutilitzar i envellir una dotzena. Lo que avui és veritat, demà pot resultar fals. Tot això, que és llei del progrés i del desenrotllament de la coneixença, fa delicadíssim l'establiment d'una classificació bibliogràfica, sobretot si no pot rejevenir-se i emmotllar-se a les necessitats de cada moment i època. Per una banda sembla que'l millor sistema seria el que deixés més ample camp a les especialitzacions i adaptacions, i per altra banda la pràctica de les biblioteques indica que'l sistema que més especialitzi és el que millor convé. De totes maneres ens ne convenia un dels més generalment seguits que'ns donés la classificació del coneixement.

xement i la situació dels llibres tot alhora, en una paraula : que les cotes que duguessin els llibres fossin expressives. N'hem triat un d'aquests, l'hem adaptat, i presentem un catàleg de matèries acabat : les incursions van fent-se cada dia i al mateix temps en els dos catàlegs que formen el general, l'alfabètic i el de matèries.

Els Estatuts de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA són dels més liberals que hi ha. S'hi innoven dugues millores desconegudes en cap altra biblioteca pública espanyola : el préstec i l'accés del públic als prestatges. És cert que vénen refrenades per unes disposicions transitories del Reglament; mes tot vindrà : lo principal és que la llibertat existeixi, i entre el personal i el públic s'anirà fent l'aprenentatge de la llibertat. Així com s'ha dit «a major llibertat, major respecte al llibre», podríem nosaltres invertir aquest principi dient que a major respecte al llibre, major llibertat serà acordada. Vindrà un dia que tot-hom assenyalarà amb el dit el qui mutili o intenti sostreure un llibre : aquest mal de les biblioteques espanyoles, i àdhuc de les barceloneses, estem segurs que no arrelarà en aquesta casa.

Primer de tot els lectors han d'esser presentats : només cal proveir-se d'una senzilla targeta d'admissió, que no costa gens d'obtenir; però és un petit esforç que voldrà dir que'l qui l'obtingui té ganes de treballar. Ademés, és necessari que'l personal de la BIBLIOTECA conegui els estudiosos que la freqüentin; i és aquesta petita exigència, usada en les més notables biblioteques d'Europa, la millor manera de contreure una relació.

S'establirà el préstec de llibres a domicili. Hi ha països venturosos on els llibres van a la recerca dels llegidors. Ciutats no gaire més grans que la nostra tenen obertes sucursals de barri, i uns automòbils transporten continuadament els llibres de l'una a l'altra, allà on són demanats : Manchester té 16 sucursals, Boston (dels Estats Units) ne posseeix 28. Unes biblioteques ambulants recorren, a l'Amèrica del Nord, els districtes llunyans de forestes, de mines i de pasturatges, i van a portar llibres als *cow-boys* i als miners: d'aquesta manera, al mateix temps que aixequen el llur nivell cultural, estenen la llengua anglesa als milers d'expatriats que no la tenen com a pròpia. Nosaltres, sense pretendre anar tant lluny no havent-ne fet l'aprenentatge, per més que estiguem plens d'esperança, establim el préstec de llibres, exceptuant-ne només, com se fa per tot arreu, els diccionaris, les obres més sovint demanades a la sala de lectura i els llibres únics o de gran raresa. Si tot marxa bé, qui pot preveure el camí que farem? Tenim la confiança que, tot seguit que'l préstec sigui una realitat a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, els llibres no'ns tornaran bruts ni mutilats : el respecte al llibre arrelarà en la nostra gent tant depressa com en els països més avançats. Ara que està de moda entre nosaltres tractar de la creació de biblioteques populars, pensant tal volta en un sistema francès que no ha estat coronat per l'èxit ¿no seria pràctic, si aquesta BIBLIOTECA ha d'esser un dia la veritable nacional, establir-ne branques de barri a Barcelona i sucursals en les principals poblacions de Catalunya, seguint l'esmentat sistema anglo-americà?

Una altra novetat serà el règim dels *open shelves*, prestatges oberts, accés del públic

a triar-se els llibres. Aquest sistema, que té l'inconvenient de dificultar per part del personal de biblioteca l'estadística dels llibres consultats, reuneix en sí tants avantatges, que sens dubtar acordarem donar-li més amplitud cada dia. Des del primer moment que va pensar-se en destinar aquesta on ens trobem per sala de lectura, vàrem comptar establir-hi tot l'entorn una biblioteca de referència que, batejada a l'alemanya, hem nomenat *biblioteca de mà*.

Tots hem pogut observar la primera vegada que un noi obre un diccionari per a cercar-hi un mot : tant bon punt l'ha trobat, el desig l'esperona per a cercar-ne d'altres. Aprèn a trobar : és una gran ensenyança. El noi que's troba apocat davant d'un diccionari de la seva llengua és com l'home que's troba estrany davant d'una llibreria, que no sab com servir-se'n ni treure'n profit. L'accés del llegidor an els prestatges, obligat a cercar ell mateix, li serà una escola de decisió; i la decisió és un gran estalvi de temps, tant com l'indecisió n'és una perdua. Abunden a casa nostra homes que llegeixen un sol diari o que saben de cor un sol llibre : són intolerables en la discussió, i no comprenen que devegades el contrari posseeixi la veritat. Posats aquests individus enfront dels prestatges d'una biblioteca, solen restar cohibits i astorats, perquè la presentació i el contrast d'opinions diverses és precisament la millor escola de tolerància.

Cada membre de l'Institut d'Estudis ha triat els llibres més moderns i més indispensables dintre de la seva especial competència, i podem dir amb orgull que aquell que hi acudeixi no trobarà aquí sinó obres on aprendrà alguna cosa o que li aixecarà l'esperit : estem tranquils que ningú en sortirà descoratjat. Però també els llegidors podran contribuir a que la tria millori encara més d'aquí endavant : per això disposarà d'un llibre de propostes d'adquisició. Aquest ja remarcable dipòsit que inaugurarem avui ha estat fet amb bona voluntat i amb fe; i com que, pel palau on se troba instal·lat i per les subvencions que frueix, se pot ben dir que tot és de tots, tots i cada u tenim el dret de contribuir-hi i el deure d'enaltir-lo.

Encara que sigui dirigint només una ullada rabenta als llibres que aquests prestatges contenen, se veurà tot seguit la diversitat de llengües en que estàn escrits. Cada especialista ha triat les obres millors, sense curar-se de la llengua en que estàn redactades : així són molts centenars els llibres que al nostre voltant han vingut de França i d'Itàlia, d'Alemanya i de les terres de llengua anglesa. Al país on millor floreix una ciència actual o històrica, allí s'ha anat a cercar : així ha d'esser perquè el nostre poble senti bategar d'aprop al que'n sigui cap-davanter.

La primera idea que aquest fet ens suggereix és que Anglaterra i els Estats Units d'Amèrica, Alemanya, França, es basten amb la llengua llur per a il·lustrar els pobles respectius. Però què donarem als catalans? En català hi ha encara ben poca cosa, i en castellà no abunden gaire els llibres bons. Quin aliment intel·lectual i espiritual oferirem al jovent nostre que no coneix altres llengües que la pròpia i la castellana? Quins llibres posarem confiadament en les llurs mans? No hi ha remei : an els catalans ens

pertoca esser un xic políglots si volem estar al corrent. L'arquitecte, l'enginyer, el metge, l'advocat, l'investigador, que no conegui sinó el català i el castellà, ¿quin camí podrà fer, avui en dia?

Sí, els catalans hem d'esser políglots. I, no obstant, hi hagué una època en que Catalunya es bastava per a l'instrucció dels seus fills, de la mateixa manera que ara els passa a França, Anglaterra i Alemanya. I no va durar una època curta, sinó tres llargues centúries, espai de temps més que suficient per a formar tradició, per a influir a tot el món aleshores conegut i en la coneixença del qual tanta part prengueren els catalans com qualsevol altra nació. Aleshores an els metges i als juristes no'ls calia recórrer a cap llengua estrangera, perquè, tant bon punt una obra remarcable apareixia on que fos, algú la transportava al català; i, així mateix, les obres dels nostres pensadors aviat passaven les fronteres i eren trelladades a les llengües més esteses. Les ansies de proselitisme, les elucubracions de l'imaginació, les grans enciclopedies cristianes, els llargs escrits que en les altres terres se produïen en llatí, els nostres autors les escrivien en català. Quan els nostres conqueridors solcaven les mars i s'endinsaven per terres llunyanes, a la tornada narraven francament els llurs fets extraordinaris en la mateixa llengua que parlaven.

Els segles XIII.^a, XIV.^a i XV.^a ens han llegat un nombre considerable de documents importantíssims i de monuments literaris que constitueixen els títols de la nostra antiga glòria, que encara dura, ens il·lumina i vivifica. Si durant aquells segles la producció catalana no hagués estat tant intensa, avui potser no'ns trobaríem en el cas d'inaugurar una biblioteca, i qui sab quin fóra el llenguatge de la ciència del nostre país, que ara de pocs anys, i amb tanta ventura, se sol produir en català més cada dia.

Considerat i sabut tot això, des del punt i hora que va tractar-se de posar els fonaments d'aquesta BIBLIOTECA DE CATALUNYA, tots a la una vàrem comprendre que, així com havia d'esser aliment intel·lectual que tendís a aixecar i perfeccionar la cultura catalana, també havien de trobar-s'hi tots els elements d'estudi per a la coneixença passada i present de les terres de la nostra llengua; i compreníem que era arribada l'hora de reunir tots els manuscrits i incunables preciosos que fins ara solien fugir a altres països tantost se presentaven al mercat. I així com, havent-se malaguanyat el memorable presupost municipal de cultura, podem dir que gracies a les subvencions repetides de l'Ajuntament de Barcelona hem pogut omplir aquests armaris d'obres modernes que representen l'actualitat científica universal; gracies a la generositat de la Diputació Provincial aquesta BIBLIOTECA constitueix també un museu documental que serà, amb el temps, el millor recés de la nostra antiga preponderancia política i de la nostra historia literaria i científica.

Pel juliol de 1908 pogué esser un fet l'entrada en aquest estatge dels llibres reunits pel patriarca de les lletres patries, en Marià Aguiló, en una època en la qual encara era possible formar aquesta col·lecció de valor inapreciable. L'Aguiló, a més de poeta, de

lingüista i de bibliògraf, era també recercador dels tresors possibles d'aquell gran passat, que's dalia per posseir-los, contemplar-los i estudiar-los encara més si l'hagués respectat la malaltia i la vida li fos estat més llarga. La llibreria Aguiló comprèn un gran nombre de manuscrits, incunables i peces de gran raresa, algunes de les quals són úniques conegudes. Sense la munificència de la Diputació, els investigadors internacionals del nostre passat no podrien disposar de tantes preciositats, que restarien encara recondides en els prestatges d'una biblioteca particular.

Mentrestant se posava a la venda un cançoner català-provençal de gran anomenada, que conté, entre altres de notables, més de cent poesies inèdites del popular trobador d'en Jaume I *el Conqueridor* i d'en Pere *el Gran*, en Cerverí de Girona. Havíem de contemplar com empenia el viatge fora de Catalunya que tants altres llibres han emprès, quan vuit il·lustres patricis i dos d'estrangers varen acordar repartir-se la forta quantitat que'n demanaven i fer-ne ofrena a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA. Amb gust repetirem els llurs noms perquè restin sempre presents a l'agraïment dels erudits en aquest moment solemniat: la Srta. Teresa Amatller i els Srs. Isidre Bonsoms, Pere Grau Maristany, Eduard Sevilla, marquès de Maury, Josep Mansana, Jacint Serra, Archer M. Huntington, Hugo Herberg i Manuel Girona. El fet és tant fora dels nostres costums que hem d'assenyalar-lo amb pedra blanca per exemple de l'esdevenidor. Aquest manuscrit venerable ja ha prestat els seus serveis: provençalistes eminents de França, d'Itàlia i d'Alemanya n'han demanat algunes còpies i fotografies, que'ls han estat facilitades. Junt aquest cançoner amb els cinc que posseïa procedents del fons Aguiló, aquesta BIBLIOTECA compta amb millors elements d'estudi de la nostra antiga poesia que cap altre establiment d'Europa. Contribuint an aquest notable augment, la senyora D.ª Agna Girona, viuda de Sanllehy, va oferir una crònica llatina dedicada al rei en Joan I, amb delicades miniatures; mentrestant que l'Institut percaçava, si no tots els que li eren presentats, alguns importantíssims manuscrits dels segles XIV.^a i XV.^a, i compareixia la joia literària més antiga escrita en català.

A Peníscola, on va morir en l'any 1423 el papa Benet XIII, restava la seva llibreria, que va llegar al nomenar el seu succeïdor Sanchez Munyoz. Doncs el remanent d'aquesta antiga biblioteca, junt amb un gran contingent de manuscrits, ha pogut ésser adquirit per la BIBLIOTECA DE CATALUNYA.

Un dels més intel·ligents afectats al llibre és el conegut bibliòfil D. Isidre Bonsoms, protector decidit i incansable de la BIBLIOTECA. Va fer-li present d'una col·lecció, forta de més de quatre mil cinc cents títols, d'obres i impresos referents a l'història política de Catalunya des de la guerra dels Segadors a la de l'Independència inclosa. Estimulats per aquests grans exemples, acudien amables donadors i vàiem créixer els diversos rengles i omplir-se les llibreríes, que sempre ocupaven més espai tot estenent-se. Entre aquests donadors esmentarem els noms dels Srs. Rafel Patxot, Jaume Bofill i Matas, Alexandre Cortada.

Els llibres que havien format la biblioteca particular del gran poeta Verdager essent posats a subasta, l'Institut els adquiria, rebent-los amb amor; i la bona sort va

permetre que'l senyor comte de Lavern ens oferís els manuscrits originals que'l genial poeta havia guardat curosament. L'obra total, doncs, del català conegut en més terres ha d'admirar-se i estudiar-se aquí.

Tindriem assenyalada tasca llarga si haguéssim d'enumerar només les preciositats i peces úniques que per les precedents compres i donatius han entrat en aquesta casa. Els manuscrits, per més que siguin còpies de còpies, tenen un caràcter d'unicitat; el comerç de la llibreria feia que's copiessin les obres de més nomenada, però en cada un l'escrivent hi deixava quelcom de propi, el marcava amb un segell particular, escoltant sovint al través de la seva peculiar escriptura, unes formes dialectals que han esdevingut document valuós per a diversos estudis de comprovació. Si la recentment creada Biblioteca Nacional de Gales, situada en el delitós paratge d'Aberyswith, pot envanir-se d'haver acoblat, a força de molta energia i de grans despeses, els manuscrits cèltics, kimrics i gaèlics que ja en són ara la gloria i l'honra, als catalans ens toca percaçar tots els testimonis possibles de la nostra passada grandesa; i no tant solament els que en la nostra llengua estimada foren escrits sinó també aquells que pels nostres o per altres en llatí o en qualsevol llengua ens hagin perpetuat els llurs pensaments i les llurs idees en qualsevol país català.

Es ben cert que és sorprenent allò que fins avui s'ha pogut reunir: posseïm el document més antic redactat en català, el primer de caràcter literari, el primer llibre imprès a Catalunya, el primer de Barcelona, el primer en català, el primer borrador de *L'Atlàntida*, portulans i un gran nombre d'autògrafs de personatges eminents. També ens caldria dir alguna cosa de l'aspecte artístic, interior i exterior, d'alguns llibres que's troben aquí. En la decoració del llibre encara s'utilitzen avui en dia, jugant-los, rentant-los i estilitzant-los, els mateixos elements que trobaren els artistes dels segles xiv.^a i xv.^a i en els mateixos indrets: frisos i cap-lletres, marges i corondells. El llibre ens ha conservat en les miniatures les escenes i els paisatges, que en els retaules ens apareixen apagats, amb la mateixa vivor de tints amb la qual l'artista va pintar-les i talment com si, al desar els pinzells donant-les per llestes, el llibre tancat en un prestatge ens hagués preservades les històries i les caligrafies per la nostra delectació. I si tractem del relligatge, vestidura resistent del llibre que'ns llegaren les edats passades, ne tenim excel·lents exemples d'estils diversos, de combinacions elegants i a voltes admirables. Així és que en aquesta BIBLIOTECA, que només té set anys d'infantesa, ja s'hi troben bons materials per l'història de les arts gràfiques, d'aprofitable estudi pels especialistes, de curiositat i d'agradable ensenyança per tot-hom.

Cal imaginar la transcendència que per als catalans tindria el dia, que prou vindrà, que podrem mostrar a un estranger d'idees generoses i desproveït d'apassionaments extremats la nostra BIBLIOTECA i podrem dir-li, després d'haver-ne recorregut algunes: «— En aquesta sala, en original o en còpia fotogràfica, hi ha tots els manuscrits que de la nostra antiga gloria els segles han respectat i els homes ens han transmès; en

aquesta altra, tant gran i plena, hi figuren tots els llibres impresos en català des de l'establiment de l'impremta fins als nostres dies, i cada llibre que va sortint hi té el seu lloc.» De lluny, imaginativament, estem sentint el que'ns respondria : «— Teniu tota una història de grans escriptors, teniu una llengua actual que parlei i en la qual s'expressen la ciència i la poesia : sou tot un poble!»

CATÀLEG DELS MANUSCRITS de la Biblioteca

de Catalunya, fet de JAUME MASSÓ TORRENTS i de JORDI RUBIÓ i

BALAGUER.

7*

CANÇONER CATALÀ VEGA-AGUILÓ

(A D'EN MILÀ)

Lletra de les derreríes del xiv.^{en} segle, escrit a tota plana sobre 350 pàgines de paper de 275 X 208 mm. Els núms. 7 i 8 formaven un sol cançoner de 450 folis que va esser partit, trobant-se ja en mal estat, al relligar-se a la primeria del passat segle. La foliació antiga va del xx al ccxliij i al principi hi anava relligat un plec que va del fol. cclj al cclxj, que hem col·locat a la fi, que és on li pertoca al reenquadernar-lo de fa poc. En canvi, al principi del núm. 8 hi anaven relligats dos folis curts i encara invertits, que hem posat al començament del núm. 7: són les nostres pp. 1-4, car hem marcat de guarisme, en llapiç, totes les planes d'amdúes parts del cançoner tal com entenem que han d'ordenar-se. La part superior dels folis apareix haver patit tant de l'humitat, abans de relligar-se, que quasi sempre se fa difícil, i àdhuc impossible algunes vegades, llegir el títol de l'obra, el nom de l'autor o la primera cobla. — Aquest manuscrit, com el vinent, va relligat en pergami i duia abans escrita al llom l'inscripció «I Cancione Catalan». Es el que en Milà i Fontanals (*Poëtes lyriques catalans*, Montpellier, 1878, pp. 5-10, i *Obras completas*, III, pp. 441-473), va siglar A.

1 (p. 1. Foli curt, malmès, que obría el ms. 8 i que pertany al present. Acabament d'una poesia:)

Acors son belh car de merce

Resten ara 2 cobles de 10 versos i una tornada de 5 amb la divisa *Reyna d'onor*.

2 (p. 2. tacada i malmesa).

Eras quant vey arbres e brotz florir

3 cobles; 1.ª i 3.ª de 10 versos, 2.ª de 9.

* A partir d'aquest número, fins que s'indica, els manuscrits provenen de la Biblioteca de don Marià Aguiló, adquirida per l'Institut en juliol de 1908.

3 (p. 3. Acabament d'una obra que ha d'esser d'en Pròxita a judicar per la seva divisa *Dona sens par*. A dalt del foli, un rètol de mà del XVIII.^è segle porta *Poeta mullat*. El foli és curt i s'hi veu el rastre de 8 versos que l'humitat ha fet illegibles: la primera cobla que ara es llegeix, que és la darrera, comença amb el vers:)

Qyeyu me cuydey que nom pogues esprendre

Cobla de 8 versos i 2 tornades de 4.

4 (p. 4. Part d'una poesia d'en Pròxita: a dalt 8 versos perduts; la primera cobla que's llegeix comença:)

Quamor vol ten gen retenir

5 (p. 5, fol. xx. Altra obra d'en Pròxita quals primeres cobles és impossible llegir; la primera cobla llegible comença amb el vers:)

Mas quant mos precs no vol ausir

3 cobles de 8 versos i una de 4.

6 (p. 6, f. xx v.^o). *Proxita*.

La mia ... en pena

El primer vers de la 2.ª cobla és així:

Aysi m destreny fin amor em dasena

3 cobles de 8 versos.

7 (p. 7, f. xxj). *Sparça*.

En midons vey bondat e cortesia

8 versos.

8 (p. 8, f. xxj v.^o. Primer vers de la 2.ª cobla:) *Proxita*.

E quant vas autre no crey

5 cobles de 8 versos amb tornada de 4.

9 (p. 10, f. xxij v.^o). *Proxita*.

Damor se ... que no sielh

5 cobles de 8 versos amb tornada de 4.

10 (p. 12, f. xxiiij v.^o). *Proxita*.

Amor aysi me fay sentir

3 cobles de 7 versos.

11 (p. 13, f. xxiiij). *Sparça*.

Be volgresser ten beneuenturos

9 versos.

12 (p. 14, f. xxiiij v.^o). *Proxita*.

Dels perladors vulh per tostemps mal dir

3 cobles de 8 versos.

13 (p. 15, f. xxv). *Proxita*.

Le souenirs quamors fina maporta

5 cobles de 8 versos.

- 14 (p. 17, f. xxvj). *Proxita*.
Eras quant torn lay on es mon voler
8 versos.
- 15 (p. 17, f. xxvj). *Proxita*.
Si lo mon perir deuia
5 cobles de 9 versos i 1 de 5.
- 16 (p. 20, f. xxvij v.^o). *Proxita*.
Si per seruey de ... ar le de sauber
5 cobles de 8 versos i 1 de 4.
- 17 (p. 22, f. xxviii v.^o).
Amant ... lamghiu ... pens
5 cobles de 10 versos i 1 de 5.
- 18 (p. 24, f. xxviii v.^o). *Proxita*.
Pus ... tostemp, a vida
5 cobles de 8 versos i 1 de 4.
- 19 (p. 26, f. xxx v.^o). *Proxita. Sparça*.
Dona per Dieu haiatz merce de mi
8 versos amb tornada de 4.
- 20 (p. 26, f. xxx v.^o). *Proxita. Sparça*.
Poys he damor ço quauer no solia
8 versos amb tornada de 4.
- 21 (p. 27, f. xxxj). *Proxita*.
Mas com l om folh qui dalquimias cura
5 cobles de 9 versos i 2 de 5.
- 22 (p. 19, f. xxxij). *Proxita*.
Dels aymadors suy lo plus cossiros
5 cobles de 9 versos i 1 de 5.
- 23 (p. 31, f. xxxiij). *Proxita*.
Dona del mon no pens que per amors
4 cobles de 8 versos i 2 de 4.
- 24 (El restant del foli xxxiiij i el verso del mateix, deixats en blanc per l'escri-
vent, varen omplir-se en el segle xvii.^a per unes cobles castellanès, el primer vers de
les quals és, p. 34:)
Madre por no me dar nada
Consta d'una cobla de 3 versos i 12 de 7; està escrita a dugues columnes en
la p. 34 i n'abraça una de la p. 35.
- 25 (p. 36, f. xxxiiij v.^o. Una mà d'últims del segle xvi.^a va escriure, a dugues
columnes, les)

Cobles de la ballesta.

Una ballesta fas fer

Publicades per Marià Aguiló en el seu *Cançoneret d'obretes vulgars*, 1873-1900.

- 26 (p. 37, f. xxxvj? Lletra antiga altre cop). *Guilhem de Cabestany*.

Lo dolç cossire

Només hi ha quatre cobles de 15 versos, menys la segona que'n té 14. Apareix en quart lloc la cobla que sol estar en el terç. Hüffer, *Der Trobador Guillem de Cabestanh*, Berlin, 1869, p. 42. Sembla mancar aquí un foli en el manuscrit.

- 27 (p. 39, f. xxxvij. Comença amb una cobla de 8 versos que sembla acabament d'una posada : El primer vers és illegible; el darrer no gaire).

Soffritz que us vays ... del als suy duptayre

8 versos.

- 28 (p. 39, f. xxxvij). *Esparça*.

Mala dompna fals vos suy e ginyos

8 versos.

- 29 (p. 39, f. xxxvij). *Esparça*.

Mantz homens son en est mon quaz stan

8 versos.

- 30 (p. 40, f. xxxcij). *Esparça*.

Rey que vilan pugen honor

8 versos.

- 31 (p. 40, f. xxxcij). *Partinens*.

Amichs Narnauts cent dompnes de peratge

2 cobles de 8 versos i 2 de 4. — Bartsch, *Grundriss*, 25,1 i 184,1.

- 32 (p. 42, f. xxxcij v.^o).

Atresim pren com la mola com mol

4 cobles de 7 versos.

- 33 (p. 43, f. xxxviiij. Poesía de Cadenet).

Amors e com es de me

5 cobles de 12 versos i 2 de 4. — Bartsch, *Grundriss*, 106, 7.

- 34 (p. 46, f. xxxv v.^o). (Arnau de Marull.)

Ayci com celh quiz aim e nos amatz

6 cobles de 7 versos i 2 de 3. Bartsch, *Grundriss*, 30, 3.

- 35 (p. 49, f. xliij).

Deus ... asau que puxa dir

5 cobles de 8 i 1 de 4. Rastre de 2 folis arrencats.

- 36 (p. 51, f. xliij). *Mossen P. March. Esparça*.

... que port voler blasme sofrir (?)

8 versos, el darrer dels quals és:

De mal renom e davol sa ... mesa.

- 37 (p. 51, f. xliij). *Mossen P. March.*

Al punt c om naix comence de morir

8 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4. — Publicat per Torres Amat, *Diccionario*, 1836, p. 371; Milà, *Catalanische Dichter*, en *Jahrbuch f. roman. u. engl. Literatur*, V (1864), p. 153; *Obras*, III, p. 159; etc.

- 38 (p. 55, f. xlvij). *Mossen P. March.*

Primer vers illegible:

(Iom merauell com nos veu qui hulls ha)

Primer vers de la 2.ª cobla, que's pot llegir:

E tinch per fol qui no guarde on va

7 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4. — Publicat fragmentariament per Torres Amat-Tastú, p. 370, i Milà, *Obras*, III, p. 321.

- 39 (p. 58, f. xlvij v.^o) *Mossen P. March.*

Cest falç de mon nol presi un puges (Quasi illegible).

8 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4. — Torres Amat, p. 372, i Milà, *Obras*, III, p. 320, ne publiquem fragments.

- 40 (p. 61, f. l). *Mossen P. March. Esparça.*

Dona val tan com de fer mal cestia

8 versos. — Publicat per Milà, *Obras*, III, p. 468.

- 41 (p. 61, f. l). *Mossen P. March.*

Dompnam platz ben arreada

5 cobles de 7 versos. Publicat per Milà, *id. id.*

- 42 (p. 63, f. lj). *Siruentesch de Mossen P. March.*

Tots grans senyors qui be vol auenir.

7 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Milà, *Catalanische Dichter*, p. 157.

- 43 (Les pp. 66-68, folis lj v.^o, lij i lij v.^o, que'l copista antig havia deixat en blanc, s'ompliren per una mà de finals del xvi.^{es} segle per uns enigmes per demandes i respostes, que comencen:)

Demanda.

Que es una cosa qui de continuu sona y los ostes son muts y tots corren ensemps.

Resposta.

La cosa que sona es la mar e los ostes son los pexos.

Són 11 demandes amb les corresponents respostes, més el començament d'una demanda que'l relligador no va deixar acabar. Vegi's *Revue des langues romanes* 2.ª serie, III, p. 5.

- 44 (p. 69, f. liij). *En blatcaxiç.* (Blancasset.)

Sim fay amor ab fizel cor amar

De difícil lectura. 3 cobles de 8 versos i tornada de 4. Bartsch, *Grundriss*, 96, 11.

- 45 (Rastre d'un foli arrencat; p. 71, f. lxxvj). *Folquet de Marselha*.
Per deu amors ben saubetz veramen
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Vegi's Stanislaw Stronski, *Le troubadour Folquet de Marseille*, Cracovia, 1910, p. 56.
- 46 (p. 73, f. lxxij). *Folquet de marselha*.
Si tot me suy trop tart aperçebutz
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Stronski, *id. id.*, p. 52.
- 47 (p. 75, f. lxxij. No pot llegir-se el nom de l'autor, que és Uc de Sent Circ)
Tres enamichs e [dos mals] senyors [ay]
5 cobles de 9 versos i tornades de 4. — Vegi's A. Jeanroy i J. Salverda de Grave, *Poésies de Uc de Saint-Circ*, Tolosa, Privat, 1913, p. 11.
- 48 (p. 77, f. lx. No's pot llegir el nom de l'autor i amb prou feines el primer vers).
Bona dompna ... veser
El primer vers de la 2.^a cobla és:
Dompna quan vos rey remaner
3 cobles de 8 versos.
- 49 (Les pp. 78-80. f. lxxj, en blanc; p. 81, f. lxxij. Apenes visible:) *Pere Cathala* (?).
Axi com celh ... boudor
El primer vers de la 2.^a cobla:
Si col signes qui no xanta ni crida
5 cobles de 11 versos i tornada de 5.
- 50 (p. 84, f. lxxij v.^o. Apenes llegible). *Pere Cathala*.
Mon cors se mor lengen ... non es
El primer vers de la 2.^a cobla:
Tan duramen sa douçamor me pres
6 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 51 (p. 86, f. lxxij v.^o). *Autra*.
Ben fayts perven amors que pauch vos costi
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 52 (p. 89, f. lxxvj). *Autra*.
Axi cant es en muntanya deserta
5 cobles de 7 versos i tornada de 6.
- 53 (p. 91, f. lxxvij). *Autra*.
Si com per dol Fenix quant es entichs
4 cobles de 8 versos i 1 bordó sol.
- 54 (p. 92, f. lxxvij v.^o). *Autra*. (Bernat de Ventadorn.)
Ab joy mou lo verç el començ
5 cobles de 8 i tornada de 8. — Bartsch, *Grundriss*, 70, 1.

- 55 (p. 95, f. lxxviii). Quasi illegible). *Jutge daurena* (?).
Adieu coman vostra valor e vos
2 cobles de 8 versos i tornada de 2.
- 56 (Un foli arrencat; p. 97, f. lxxj). *La Reyna de Mallorques*.
Ez yeu am tal ques be e belh
Una estrofa de 28 versos i tornada de 6. — Publicada per Milà, *Obras*, III, p. 457. Per altre text vegi's Massó Torrents, Boccaci, *Decameron*, trad. catalana de 1429, Bibliotheca hispanica, 1910, p. 61.
- 57 (p. 98, f. lxxj v.º). *Esparça*.
Ja no es hom ten prous ne tan presan
9 versos.
- 58 (p. 99, f. lxxij). *Nuch de sent circh*.
Nuls homs no sap damich fins la perdut
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Jeanroy i Salverda de Grave, *id. id.*, p. 35.
- 59 (p. 101, f. lxxiiij). *Alba*.
Eras diray ço queus dey dir
3 cobles; 1.ª i 3.ª de 14 versos, la 2.ª de 16.
- 60 (pp. 103-104, f. lxxiiij, en blanc; p. 105, f. lxxv). *Arnau denielh*.
Lo ferm voler que dins al cor me intra
6 cobles de 6 versos i tornada de 3. — Bartsch, *Grundriss*, 29, 14.
- 61 (pp. 107-108, f. lxxcj, en blanc). *B. de Ventadorn*.
Amors e queus es vigayre
7 cobles de 8 versos, la 4.ª tenint-ne 9. — Bartsch, *Grundriss*, 70, 4.
- 62 (p. 113, f. lxxviiiij). *Gilhem. de sant lesder*.
Dompna yeu vos son missatgiers
5 cobles de 7 i 2 de 6. — Bartsch, *Grundriss*, 234, 7.
- 63 (p. 115, f. lxxx). *Autra*.
Amors com fayts amar ten aut
7 cobles de 8 versos i tornada de 2.
- 64 (p. 118, f. lxxxj v.º). *Andreu Fabrer*.
Sobrel pus naut alament de tots quatre
7 cobles de 9 versos i 2 tornades de 5. — Publicada per Milà, *Obras*, III, p. 471.
- 65 (p. 121, f. lxxxiiij). *Andreu Fabrer*.
Ja per dir vos mon cor e mon talan
4 cobles de 8 versos.
- 66 (p. 122, f. lxxxiiij v.º). *Autra*.
Lo fol desir quamor ha fayt intrar
5 cobles de 8 versos i 1 de 4.

- 67 (p. 125, f. lxxxv). *Andreu fabrer*.

Elhaz amor ten pauch vos cal de me
5 cobles de 8 versos i altra de 4.

- 68 (p. 127, f. lxxxvj). *Andreu fabrer*.

Del cor preyon me parton li sospir
5 cobles de 8 versos i altra de 4.

- 69 (Rastre d'haver sigut arrencats 5 folis, però anteriorment a la foliació, feta al xv.^a segle; p. 129, f. lxxxvij). *Andreu fabrer*.

Dompna lo jorn quyeu me perti de vos
5 cobles de 8 versos i altra de 4.

- 70 (p. 131, f. lxxxviij). *Andreu fabrer*.

Sin lo mon fos gentilesa perduda
5 cobles de 8 versos i 2 de 4. — Publicada per Milà, *Obras*, III, pàg. 468.

- 71 (p. 133, f. lxxxviij). *Siruentes fet per Andreu fabrer per lo passatge de Barbaria*.

Doloros critz ab vetz braua terribla
6 cobles de 8 versos i 1 de 4. — Publicada per Milà, *Obras*, III, p. 468.

- 72 (p. 135, f. c). *A. febrer*.

Pus que storts suy del lach de la mar fonda
5 cobles de 8 versos. — Milà, *Obras*, III, p. 470.

- 73 (p. 137, f. cij). *A. fabrer*.

Combas e valls puigs montanyes e colhs
5 cobles de 8 versos i 2 de 4. — Milà, *Obras*, III, p. 473, fragment.

- 74 (p. 139, f. cij). *A. fabrer. balada*.

Ay cors auar scas richs de merce
3 cobles de 8 versos i 1 de 4.

- 75 (p. 141, f. ciij). *A. fabrer*.

Del tot me cuydaue lexar
5 cobles de 10 versos i 1 de 6.

- 76 (p. 144, f. ciij v.^o). *A. febrer*.

Arem platz be com lafan el martire
5 cobles de 11 versos i altra de 5.

- 77 (p. 147, f. cvj). *Andreu fabrer*.

Amors qui tast tot quant li play
370 versos repartits en 26 cobles desiguals.

- 78 (p. 162 blanca; p. 163, f. cxiiij). *Danca e scondit* (J. de Sant Jordi)

Tant es li mals quem fayts soffrir
Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4. — Milà, *Obras*, III, p. 463.
Vegi's Massó Torrents, *Obres poetiques de Jordi de Sant Jordi*. Bibliotheca hispanica, 1902, p. 13.

- 79 (p. 165, f. cxv). *Cobla esparça*. (J. de Sent Jordi.)
No masalt dom quen tots afers no siga
8 versos. — Massó, *op. cit.*, p. 45.
- 80 (p. 165, f. cxv). *Sparca*. (Jordi de Sent Jordi.)
Ja donal mon nom fara del blanch groch
Una cobla de 8 versos i altra de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 33.
- 81 (p. 166, f. cxv v.^o). *Tenco*.
Com vey en Peyronet [ploran]
4 cobles de 6 versos. — Milà, *Obras*, III, p. 456.
- 82 (p. 167, f. cxvj. Nom illegible, però deu esser Ricart de Berbesill).
Atressi com aurifants que caut nos pot levar
Els primers versos quasi illegibles.
5 cobles de 9 versos i tornada de 2: «Tal Senyor hay». — Bartsch, *Grundriss*, 421, 2.
- 83 (p. 169, f. cxvij). Cant vey la laujera mover
7 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Bernat de Ventadorn, Bartsch, *Grundriss*, 70, 43.
- 84 (p. 172, f. cxviii v.^o). *Pardo*.
Leyaltats vol e bon desig me comanda
5 cobles de 8 versos i altra de 4.
- 85 (Les pp. 174-175, foli cxviii v.^o i cxx recto, que'l primer copista deixà blancs, s'ompliren al xvi.^{en} segle amb les cobles castellanés:)
La Fiya.
No me le digays mal
13 cobles de 8 versos, alternant *la fiya* i *la madre*.
- 86 (p. 176, blanca; p. 177, f. cxxj). *Reambau de Vaqueras*.
Bona dompna un conselh vos deman
6 cobles de 8 versos. — Vegi's Massó Torrents, *Riambau de Vaqueres en els cançoners catalans*, Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans, 1907, p. 425; i també Erich Niestroy, *Der Trobador Pistoleta*, Beihefte zur Zeitschrift für romanischen Philologie, 52, Halle a. S., 1914, p. 65.
- 87 (p. 179, f. cxxij). *Reambau de vaqueras*.
Se nay perdut mon sauber.
6 cobles de 8 versos i 1 de 4. — Vegi's Massó Torrents, *id. id.*, p. 433. Els cançoners provençals *C R* la donen an en Pons d'Ortafà.
- 88 (p. 181, f. cxxij). *Rambaut de Vaqueras*.
Ar pren camgat per tostemps de xantar
Una cobla de 6 versos, 4 de 7, i 1 de 2. — Vegi's Massó Torrents, *id. id.*, p. 422.

- 89 (p. 183, f. cxxliij). *D... del Velhat* (?).
En breu veyrem una frayor abatre
5 cobles de 9 versos i 1 de 5. — Publicada per Milà, *Obras*, III, p. 464.
- 90 (pp. 185-186, f. xcxcv, en blanc; p. 187, f. cxxvj) *Capelha de Volqueres*.
Li fayt de dieu son scur
5 cobles de 12 versos i altra de 4. — Publicat per Jordi Rubió i Balaguer, *Del manuscrit 129 de Ripoll*, en *Revista de bibliografia catalana*, V, p. 372.
- 91 (p. 190, f. cxxvij v.^o. De mal llegir). *Montargelh*.
Nuls homs no val ne deu esser presats
5 cobles de 9 versos i altra de 5.
- 92 (p. 192 en blanc; p. 193, f. cxxviiiij). *En cerueri*.
De penan mal e de mal en martire
5 cobles de 8 versos i 1 de 3. — Obra inèdita.
- 93 (p. 195, f. cxxx. Escrit escampat pel marge, alguna lletra retallada pel relligador; mà del xv.^{da} segle, posterior a la del primer copista).
Seruentesch preceptes retoricals obseruant per leonismitat simpla daccet greu disminut dix Johan Valenti lohablament junyint auer presa mort casual per amors pus ques presupposat aquell esser de virtuts illustrat lo qual fou fet per lo magnifich mossen Johan ramon Ferrer caualler e doctor en cascun dret.
Com sia just per gran manutenance
9 cobles de 8 versos i altra de 4.
- 94 (p. 200 blanca; p. 201, f. cxxxiiij. En Milà (*Obras completas*, vol III, p. 333) retrobant la primera cobla d'aquesta poesia en el «Conort» d'en Francesc Ferrer baix l'epígraf del Mercader Mallorquí, li dóna l'obra; nosaltres llegim, encara que amb dificultat:) *Bernat de Pal...*
Cercats duy may jan siatz belhay pros
5 cobles de 8 versos.
- 95 (pp. 203-204, blanques; p. 205, f. cxxxv; nom illegible:) *Peyres de...*
Aymas amors e cassa
5 cobles de 9 versos i una de 5.
- 96 (un foli arrencat; p. 207, f. cxxxviij). *Peyres Vidals*. (Aimeric de Peguillà).
Celh qui sirax ne guerregab amor
5 cobles de 8 versos i tornada també de 8. — Vegi's Bartsch, *Grundriss*, 10, 15.
- 97 (p. 207, f. clv. No's pot llegir el nom del poeta ni el primer vers:)
Perque ...
El primer vers de la tornada és:
Mos gays desirs la vostra senyoria
Una cobla de 15 versos i tornada de 7.

- 98 (p. 210, f. clv v.^o) ... *Icart*.
De nouelh joy ...
8 versos i tornada de 4.
- 99 (p. 211, f. clvij). *Cobla tramesan Regedelh per en Luis Ycart*.
(Són tres cobles de 8 versos; i els 2 primers de la 1.ª són illegibles. La 2.ª porta l'epígraf:) *Luis Ycart*.
Si port ventalh belhs amichs am pros
La 3.ª cobla porta per títol:
Regadelh
Tan quan lo mon damar nos cautelos
- 100 (p. 212, f. clvj v.^o). *Luis Ycart. outra*.
No cresi pas quel mon ...
4 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.
- 101 (p. 214, f. clvij v.^o). *Ycart*.
Si be nom platz xantar canço ne vers
5 cobles de 9 versos i tornada de 5.
- 102 (p. 216, f. clviii v.^o). *Luis Ycart*.
Cant me soue de la beutat diuersa
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 103 (p. 218, f. clviii v.^o). *Consolacio o auis de amor*.
Malaultz e gr...
Say mos amichs que ...
Duna gran malaltia
Poema de 510 versos.
- 104 (p. 236, p. clxviii). *Autra. Ycart*.
Eras quant vey dels brots tombar la flor
5 cobles de 8 versos i tornada de 3.
- 105 (p. 138, f. clxviii). *Cobla sparça. Ycart*.
Ne pau ne pau tant desir vostra pau
10 versos.
- 106 (p. 238, f. clxviii). *Sparça. Ycart*.
Belha ses par on pretz e laus sabonda
Una cobla de 8 i tornada de 4.
- 107 (p. 230, f. clxx). *Luis Ycart*.
El primer vers de la 1.^a cobla és illegible; el primer de la 2.^a, és:
Ab tal virtut ha volgut deus crear
5 cobles de 9 versos i tornada de 4.

- 108 (p. 240, f. clxxj). *Cobla Sparca. Ycart.*
Ab tal enginy me ferich dun encontra
8 versos.
- 109 (p. 241, f. clxxj). *Luys Ycart.*
Parlar damor no pusch sino planhen
4 cobles de 8 versos.
- 110 (pp. 243-244, f. clxxij, en blanc; p. 245, f. clxxij. Nom de mal llegir:)
Johan ce Sanassas ganya joya.
Gays trobadors si voletz bona retgle
5 cobles de 9 versos i tornada de 5.
- 111 (pp. 247-248, f. clxxiiij, en blanc, p. 249, f. clxxv). *Fra Johan Basset. Sparça.*
No desir tant del mon la Senyoria.
8 versos.
- 112 (pp. 247-248, f. clxxiiij, en blanc, p. 249, f. clxxv). *Canço bacet.*
Una canço nouelha vulh xantar
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 113 (p. 251, f. clxxvj). *Basset.*
Gran temps ha que malaltia ma vexa tormentar
2 cobles de 11 versos, 1 de 9, 6 ratlles de prosa, 8 versos, 11 aparellats, 1 còbra de 8.
- 114 (p. 255, f. clxxviiij). *Dança de nostra dona. bacet.*
Ab letres daur per mesura
Una còbra de 4 versos, 3 de 8, tornada i endreça de 4. — Publicada per Milà, *Obras*, III, p. 458.
- 115 (p. 257, f. clxxviiiij). *De nostra dona. Fra basset.*
Mayres de dieu valerosa princessa
5 cobles de 8 i tornada de 4.
- 116 (p. 259, f. clxxx). *Cobla tramesa al molt alt don Enrich per fra basset. es de rims equivots e maudits.*
Astres nous fuig pus tan sabers se planta
8 versos.
- 117 (p. 259, f. clxxx). *Cobla sparça diuinitiva. basset.*
En mig del cor porti cen colps mortals
8 versos.
- 118 (p. 259, f. clxxx). *Cobla sparça diuinitiva.*
Us arbres sechs verts say fulhats a fulhes
8 versos.

119 (p. 260, f. clxxx v.^o). *Basset. Vers compost de rims maridats tractant lausors de nostra dona e ganya joya.*

Dir me coue si bem temch lengeny fflanch .

8 cobles de 8 versos i tornada de 4.

120 (p. 263, f. clxxxij). *Cobla sparça recesta. basset.*

Aspres dolors penetrant me detenta

8 versos.

121 (p. 263, f. clxxxij). *Plant fet per la mort del Reuerent Cardinal de Tholosa fet per fra basset.*

Terribles crits agres prouocatoris

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

122 (p. 265, f. clxxxiiij). *Dança o laors de nostra dona. basset.*

Lausan vostra sauiesa

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

123 (p. 267, f. clxxxiiij). *Vers clus. basset.*

Us drachs fiblans va pel mon trop correns.

5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

124 (p. 269, f. clxxxv). *Sparça basset.*

Dompna valen de... valor tembre

8 versos.

125 (p. 269, f. clxxxv). *Letouari que fra basset ha fet per en Garau de massanet.*

Garaus amichs

De tots bes richs

297 versos.

126 (p. 276, f. clxxxviij). *Vers lo qual conte dos versos similes e lo primer tracta lausors de nostra dona, altre... da novelh stil e es... a deu sobre lo... ha fet fra Basset e ganya ioya.*

Amor servir honran presan e tembre

9 cobles de 8 versos, alternant una d'endecassíl·laba amb altra d'octossíl·laba.

127 (p. 280, f. clxxxx v.^o). *Fra basset maldit.*

Yeu vos requir... malvada

Una cobla de 7 versos, 4 de 9 i tornada de 4.

128 (p. 282, f. cxc). *Fra basset maldit.*

Pus hauets donat despesa

Una cobla de 4 versos, 3 de 9 i tornada de 4.

129 (p. 283, f. cxcj). *Cobla sparça basset.*

Belhs mils sospirs vos fan tot jorn de renda

8 versos.

- 130 (p. 284, f. cxcj v.^o). *Fra basset. Sparça.*
Ab fin voler vos am Senyora belha
8 versos.
- 131 (pp. 285-286, f. cxcij, en blanc; p. 287, f. cxliij). *Pardo (?)*.
Layaltatz vol e beu dreg mez comanda
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. Repetició del núm. 84.
- 132 (p. 289, f. cxliij). *Cobla sparça.* (Jordi de Sent Jordi.)
No masaut dom quen tots afars no sia
8 versos. Vegi's el núm. 79.
- 133 (p. 289, f. cxliij). *Sparça.* (Jordi de Sent Jordi.)
Ja donal mon nom fara del blanch groch
Una cobla de 8 versos i altra de 4. Vegi's el núm. 80.
- 134 (p. 290, f. cxliij v.^o). *Tenço.*
Can vey en Peyronet ploran
4 cobles de 6 versos. Vegi's el núm. 81.
- 135 (p. 291, f. cxcv). *Autre.*
Atressi com loriffans que quant chay nos pot leuar
5 cobles de 9 versos i tornada de 2, *Tal Senyor hay.* — Vegi's el nostre número 82.
- 136 (el foli cxcvij, arrencat; p. 295, f. cxcvij). *Rambautz de vaqueras.*
Si nay perdut mon sauber
5 cobles de 8 versos i represa de 4. Vegi's el nostre núm. 87.
- 137 (les pp. 296-297, fol. cxcviij, en blanc; p. 299, f. cc; de mal llegir:) *Guarau de Massenel.*
Amoros joy mi renovelha
Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i altra de 4.
- 138 (p. 301, f. ccc recto, en blanc; p. 302, f. ccj v.^o, de mal llegir:) *Tenço jeta entre Jacme Rouira e bernal de mallorques (?) lany MCCCCLxxxvi.*
Senyer bernatz dues puncelhes say
6 cobles de 8 versos, les parelles capçades per l'epígraf *Jachme*, les senasses *Bernatz*; 2 endreces de 4; una *Sentència donada per los jutges ço es los VII. mantenedors de Tholosa lo jorn de Sancta creu de may ab la qual fou condempnat bernatz*; de 38 versos aparellats, dotada de l'any 1386.
- 139 (p. 306, f. ccij v.^o; de molt mal llegir, mes no hi ha cap nom d'autor). *Dis... ta lh... (?)*.
E quant mes greu quant no remir
38 versos; al capdevall *Finit*.

- 140 (p. 307, f. cciiij). *Disputa del hulh ab lo cor. e parla primer lo cor.*
 Ay hulhs traydors com mauets trayts
 No say perque
 Una cobla de 29 versos i al capdevall, *Finit*.
- 141 (p. 309, f. ccv). *Canço.*
 Totes ensemps no valan tant com una
 4 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.
- 142 (p. 311, f. ccvj). *Autra.*
 Dun xipelet de vii flors enramat
 3 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Publicades per Milà, *Obras*, III, p. 466.
- 143 (p. 312, f. ccvj v.^o). *Autra.*
 Eres quan vey los arbres gen florir
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 144 (p. 314, f. ccvij v.^o. No's veu gaire la lletra). *Joseta (?)*.
 Tot lo voler Lo pretz e lo saber
 50 versos en 3 cobles desiguals, tornada de 5.
- 145 (p. 315, f. ccviii). *Vers damors de ques ganya la violeta en Tholosa.*
 Puys per amors fis pretz es mantenguts
 9 cobles de 10 versos i tornada de 4.
- 146 (les pp. 319-320, f. ccx v.^o, en blanc; p. 321, f. ccxj). *P. Tresfort.*
 Jovencelhs qui no aymia
 Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4.
- 147 (p. 323, f. ccxij). *Pere Tresfort.*
 Ab fletxes daur untatz derba morosa
 8 versos i tornada de 4.
- 148 (p. 324, blanca; p. 325, f. ccxiiij). *Lestat donor e damor que feu mossen Jordi.*
 No pot ren dir ne far que be stia
 8 cobles de 8 versos; les pariones amb l'epígraf *Honor*, les senars *Amor*; endreça i tornada de 4. — Massó Torrents, *op. cit.*, p. 38.
- 149 (p. 328, f. ccxiij v.^o, darrer del llibre). *Pere Vidal (?)*.
 Dompna tot jorn vos vau preyan
 3 cobles de 10 versos i acaba el llibre.
- 150 (Ara correspòn descriure el plec que, erradament, anava rel·ligat al davant del manuscrit, que consta de 12 folis, p. 329, f. ccij; de mal llegir, però sense rastre de títol ni de nom d'autor.)
 lamorosa questa
 Primer vers de la 2.ª cobla:
 No uol ne pot entendre ne debatre
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 151 (p. 331, f. cclij; quasi illegible). ... de *Erill* (?).
 senyoreya
 Primer vers de la 2.ª cobla:
 En vos amar nom rete ne matura
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 152 (p. 334, f. cciiij). *Cobla sparça*.
 Acompanyat dun amoros desir
 8 versos.
- 153 (p. 335, f. cciiij v.^o, en blanc p. 336, f. ccliiij). *Visió de la verge maria feta per mossen A. march*.
 Leuant mos ulhs pres del cel vi star
 6 cobles de 9 versos i tornada de 5. La 2.ª cobla porta l'epígraf *Los angelhs*, la 3.ª *Los apostols*, la 4.ª *Los martirs*, la 5.ª *Les vergens*.
- 154 (p. 338, f. cclv v.^o; molt esborrat:) *Mossen Arnau March*.
 Si mauets tolt amor del tot lo sen
 5 cobles de 10 versos i tornada de 6.
- 155 (p. 341, f. cclij; molt esborrat:) *Mossen A. March*.
 Nouelh panser mes vengutz soptamen
 5 cobles de 10 versos i tornada de 6.
- 156 (els quatre últims folis del plec, tenen esqueixada la punta inferior; p. 345, f. cclviii, de mal llegir:) *Mossen Yvany*.
 En re del mon no prenh joy ne segorn
 2 cobles de 10 versos i tornada de 5.
- 157 (p. 346, f. cclix v.^o). *Mossen Yvany. Sparça*.
 Eu say un prat hon ha fulha e flors
 8 versos i tornada de 4.
- 158 (p. 347, f. cclxj, quasi illegible). *Cobla tramesa per Jachme bonet [an Johan] doliuelha e en...*
 Damor me clam e maldich tots sieus faytz
 3 cobles de 9 versos; la 2.ª duu l'epígraf *Resposta den Johan doliuelha*, la 3.ª, *Resposta den...*
- 159 (p. 348, f. cclx v.^o). *Altra Jach. bonet*.
 Dol me costreny ten fort ab sforç gran
 5 cobles de 8 versos.
- 160 (p. 350, f. cclxj v.^o; d'una mà més moderna i escrit a tall de borrador). *Cobla tramesa per en Francesch de la Via a mossen narcís de sant deunis qui li respos en dues maneres*.
 Pus que damar sabe lart dauentatge

De la 2.ª resposta d'en Narcís de Sent Deunís no'n resta sinó aquests mots següents, per estar tallat el paper, que acaba el llibre:

sta de mossen
is
lamors ha tal usatge.

Cada cobla de 8 versos.

8

CANÇONER CATALÀ VEGA-AGUILÓ

(B D'EN MILÀ)

Aquest cançoner és, com hem dit, continuació del n.º 7. Escrit a tota plana a la primera del xv.^{ta} segle sobre 376 planes de paper de 275 X 208 mm. Els folis van del cclxv al cccclij, fòra els cinc primers que no duen rastre de foliació per esser curts. Al principi hi havien 4 folis curts i malmesos que, per pertànye-hi, hem posat a la fi del n.º 7. La mateixa humitat que ha perjudicat i esborrat la part superior del ms. 7 ha malmès bona part d'aquest, als primers folis. La relligadura, que era igual a la del cançoner precedent, portava al llom: «II Cancionero Catalan». En Milà (*op. cit.*, p. 11, i *Obras*, III, p. 473) va marcar-lo B. Hem continuat la paginació de llàpiç començada en el núm. 7.

1 (p. 351, foli curt; acabant una poesia de la qual no poden llegir-se les dugues primeres cobles; el primer vers de la 3.ª és així:)

Belha naysi crey mey jorn finiran

5 cobles de 8 versos, algunes d'elles retallades, i tornada de 4).

2 (p. 353; el foli, també curt, està talment esqueixat que trenca l'obra de dalt a baix. Es un llarg poema d'en Francesch de la Via, datat de 1406, d'uns 3,000 versos, que ocupa fins a la p. 476, que podria titular-se *La senyora de valor*; és en noves rimades i té l'aspecte d'un allegat jurídic en el qual entren molts personatges reals de Girona i d'altres pobles de la comarca del Gironès, entre ells alguns poetes. El primer vers llegible és:)

E sobrel prat pausar

3 (les pp. 477-478, f. cccxxv, en blanc; p. 479, f. cccxxvj). *Vers tractan de la salutació angelical fet per en Gabriel Ferruç ab lo qual ganya joya.*

Sancta dels sans excelhens e suprema

6 cobles de 8 versos i tornada de 4.

4 (p. 481, f. cccxxvij). *Requesta damor tançonada per en gabriel farruç ab la qual ganya joya.*

Reyna de pretz doctrina dels saubers

5 cobles de 11 versos i 2 tornades de 6.

- 5 (p. 484, f. cccxxviii v.^o). *Gabriel ferruç*.
 Pus flach sou que nulha stopa
 Una cobla de 4 versos, 2 de 8 i tornada de 4.
- 6 (p. 486, f. cccxxviii v.^o). *Gabriel ferruç. Plant jet per la mort del Rey en Ferrando en persona de la Reyna*.
 Us plants crusels ab gemechs dolorosos
 9 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 7 (p. 489, f. cccxxxj). *Tenço moguda per en Gabriel moger contra en Gabriel ferruç stant en mallorques per les dones de la dita ciutat*.
 Seny en ferruç vos qui tenits procura
 6 cobles de 14 versos, sotescrietes les senars *Moger* i les parelles *Ferruç*.
- 8 (p. 492, f. cccxxxij v.^o). *Tenço moguda per en gabriel ferruç an garau de massanet*.
 Amichs Garaus en cuy fis prets sagança
 10 cobles de 8 versos, sotescrietes les senars *Ferruç*, les parelles *Massanet*; la sentència ocupa 175 versos. — Els jutges de la tençó són Jaymes Ripoll i Johan d'Olivella.
- 9 (p. 505, f. cccxxxviii). *Bernat metge*.
 Seguescal temps qui viure vol
 Codolada de 211 versos. Donat a conèixer, tot donant-ne fragments, per Milà, *Poëtes catalans : Les noves rimades, La codolada*, Montpeller, 1876, p. 47, i publicat sencer per R. Miquel i Planas, *Les obres d'en Bernat Metge*, Barcelona, 1910, pp. 3-9.
- 10 (p. 513, f. cccxliij). *Bernat metge*.
 Jats quen sia molt ocupats
 Poema en noves rimades de 1,191 versos. Vegi's Milà, *op. cit.*, p. 22, i edició d'en R. Miquel, *op. cit.*, pp. 11-48.
- 11 (p. 557, f. ccclxv). *Aci comença una ventura la qual feu en Vicens comes*.
 Destret per finamor
 Poema de 722 versos. Vegi's Milà, *op. cit.*, p. 34.
- 12 (p. 582 blanca; p. 583, f. ccclxxxj). *Aci comença una requesta la qual trames un frare a una monge*.
 Alta de pretz flor de mesura
 Poema de 143 versos.
- 13 (p. 582 blanca; p. 583, f. ccclxxxj). *Pacio Amoris secundum Ovidium*.
 Cant vey li temps camgar e nbrunusir
 Poemet de 158 versos. A més d'aquest fragment d'en Guillem de Berguedà se dona la cobla 1.ª d'en Jordi de Sant Jordi, *Ara haujats, dompnas, que'us fau saber* i els 5 primers versos de la cançó d'en Pistoleta o d'en Pons d'Ortafà *Si n'ay perdut mon sauber*.

- 14 (p. 596 blanca; p. 597, f. ccclxxxv). *Aci comença la faula den Torrelha.*
Una ventura us vull retrayre
Poema de 1,258 versos.—*Cançoners dels comtes d'Urgell*, Soc. Cat. Bib., 1906, p. 131.
- 15 (p. 642 blanca; p. 643, f. ccccviiij. Des d'aquí endavant el cançoner només porta que poesies en francès escrites per la mateixa mà que escrigué les catalanes).
Amis mon cuer e toute ma pensea
Una cobla de 7 versos, altra de 12 i altra de 6.
- 16 (p. 644, f. ccccviiij v.^o). *Tieu balada.*
Je ne me vueilh paindre doresnauant
3 cobles de 10 i altra de 5.
- 17 (p. 646, f. ccccviiiij v.^o). *Autre.*
Adu mon dieu ma joya mon plaisir
3 cobles de 8 versos.
- 18 (p. 647, f. ccccx). *Autre.*
Amours je voy des autres amoureux
3 cobles de 10 versos.
- 19 (p. 648, f. ccccx v.^o). *Autra.*
Jaime de hay on mamie or soy hais
3 cobles de 9 versos.
- 20 (p. 650, f. ccccxj v.^o). *Autre.*
Amours sachies que pas ne le voudrie
3 cobles de 9 versos. — A. Piaget, *Oton de Granson et ses poésies*, en *Romania*, XIX (1890), p. 416.
- 21 (p. 651, f. ccccxij). *Autra.*
Je vi lautrier la belha au corps gay
3 cobles de 8 i altra de 4.
- 22 (p. 653, f. ccccxiiij). *Mossen Jach scriua.*
Hoies ores mon cuer ce que vueil dire
3 cobles de 8 versos i altra de 4.
- 23 (p. 655, f. ccccxiiiij). *Autra.*
Il nest confors qui tant de ben me fasse
3 cobles de 8 versos. — Piaget, *op. cit.*, p. 411.
- 24 (p. 656, f. ccccxiiiij v.^o). *Autra.*
A mon auis Dieu rayso e natura
3 cobles de 8 versos.
- 25 (p. 657, f. ccccxv). *Autra.*
Or est aynssi que par la bonne e belha
3 cobles de 8 versos. — Piaget, *op. cit.*, p. 413.

- 26 (p. 658, f. ccccxcv v.^o). *Autra*.
Pardiu amour cest chosa couenable
3 cobles de 8 versos. — Piaget, *op. cit.*, p. 414.
- 27 (p. 659, f. ccccxcvj). *Autra*.
Et las amour et ma sola maistresse
3 cobles de 10 versos, mancant-n'hi un a la 2.^a cobla.
- 28 (p. 660, f. ccccxcvj v.^o). *Autra*.
Pater noster qui es ben sage
27 cobles de 4 versos, sotescries per un troçet del Pare-nostre cada una; la darrera porta *Amen*.
- 29 (p. 668, f. ccccxx v.^o). *Garanson*.
Un jour me vint que par merenconie
Poemet de 20 cobles de 8 versos.
- 30 (p. 675, f. ccccxxiv). *Garanson*.
Salus et pais et bonne ntencion
3 cobles de 10 versos i altra de 5. — Piaget, *op. cit.*, p. 408.
- 31 (p. 677, f. ccccxxv). *Congie que prist micer Otto de granson de sa dame*.
Je soulaye deuonir auoir joye
190 versos. — Piaget, *op. cit.*, p. 433.
- 32 (p. 684 blanca; p. 685, f. ccccxxviii). *La Vergiera de micer Otto de gransson*
Una gentil joue vergire
15 de 10 versos, alguna consta només de 7 o 8. — Piaget, *op. cit.*, p. 404.
- 33 (p. 692, f. ccccxxxij v.^o). *Granson. balada*.
Je conois bien les tourmens amoureux
3 cobles de 12 versos.
- 34 (p. 694, f. ccccxxxv). *Granson*.
Il ha passe des ans set et demi
6 cobles de 12 versos. — Piaget, *op. cit.*, p. 432.
- 35 (p. 697, f. ccccxxv). *Granson*.
Adis me vint que par merencolie
11 cobles de 8 versos. Es una tençó entre *Granson* i *Lesparra* alternant les estrofes, començant *Granson* i acabant *Lesparra* amb una 12.ª cobla de 5 versos. — Piaget, *op. cit.*, p. 409.
- 36 (p. 702, f. ccccxxxvij v.^o. Canvi d'escriptura, però d'una mà del primer terç del xv.^{en} segle). *Dança de figueres*.
Damor sim planch ne vayg ploros
Una cobla de 5 versos, 3 de 9, tornada i endreces de 5.

- 37 (p. 704, f. ccccxxxviii v.^o). *Clam damor fer per Figueres.*

Morir cuyt las

14 versos.

- 38 (p. 705, f. ccccxxxix). *Lo bell guardacors que feu fra Ramon de Cornet.*
Preamblel.

Lo meu cars fills | un noble guarda cors

12 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Vegi's Noulet et Chabaneau, *Deux Manuscrits provençaux du xive siècle contenant des poésies de Raimon de Cornet*, Montpellier, 1888. Es la primera obra del segón ms. de l'Academia del Jòcs Florals de Tolosa, sota el títol *Gardacors de mal*.

- 39 (p. 708, f. ccccxxxx v.^o). *Jaume Rouira en lahor de virtuts.*

Qui vol al mon | desir prets fama granda

7 cobles de 8 versos i 1 de 4.

- 40 (p. 711, f. ccccxxxix). *Seruentesch tot unicorant fet per en pere cardenal.*

Si tots temps vols | viure valent e pro

7 cobles de 8 versos i una de 4 que no sembla acabar la poesia.

- 41 (rastre de 4 folis arrencats; els folis que manquen per acabar el manuscrit són plens de prosa escrita per mà del xvi.^a segle. El foli ccccxxxvii comença, o continuen, una serie de miracles de nostra dòna : sols s'entreveuen, a mitja plana, els mots *Miracle molt...*; segueixen després els següents:)

(p. 713) Miracle de molt gran profit | on se conte com per marauellosa noblesa de nostra dona e per gran miracle e senyal que a les gents se mostre | lo rey de França | e lo Rey de Anglaterra feren maravellosament pau entre ells ab juy en una Ciutat ab molt gran amicitia | qui avans eren estats capitals inimichs.

(p. 714, f. ccccxxxvii v.^o). Miracle de profitosa memoria on se conte com nostra dona aparey a sanct Johan Grisostom | el aconsola el conforta marauellosament | e pot hi hom entendre que la sola... ymaginacio | al fill de deu e a la sua beneyta mare es bestant a vendre totes aduersitats.

(p. 716, p. ccccxxxviii v.^o). Miracle de molt consolable memoria on se conte com nostra dona couida un sant monge al menyar de paradís e pot ho hom entendre que molt es placent a nostra dona persona ximpla e de bon voler encare que sie grocera car mes val rusticitat sancta | que gran sciencia peccadriu.

(p. 718, f. ccccxxxviii v.^o). Miracle de molt profitos recomtament | hon se conte com nostra dona valech molt marauellosament an un infant pastor | e pot hi hom entendre | quant son profitosos e profundes los juys de deu | los quals si son ben considerats tant en aquest mon no confiariem.

(p. 720, f. ccccl v.^o). Miracle molt ex cellent | mouent a molta devocio en ques conte un marauellos miracle ques segui en la ciutat de Roma que feu nostra dona an un joue donor qui en extrema congoxa staua. don se deu cascu esforçar en esser li da-

uot pus que per mitja seu de nostre Senyor deu tantes hi tan asenyalades gracies continuament son aconseguides.

42 (p. 726). Assi comença la istoria de *Amich e Melis* la qual com a un sant hom estaua en una ciutat apellada *germenia* e una dona muller de hun honrat caualler ague un fill | E una altra dona muller de un altre caualler ague un altre fill. | axi segons ques diu es troba per ver elles consaberan en una hora | e axí matex aportaren los infants ensemps a la esglesia a batejar en una hora axi que las donas que portauen los infants veren com alçaren lo cap cascu e rigueren la hu del altre lo que fo una gran marauella e acostarenlos tant fins ques besaren la hu a laltre...

Aquesta plana fa 37 ratlles i l'istoria resta trencada amb les paraules següents:

Amich pres muller de molt gran linatge e

Coneixem dugues altres versions en català d'aquesta historia; una ens la dona per llarg en Francesch en el *Libre de les noblese dels reys*, biblioteca Dalmases, de Barcelona, ms. n.º 111; del qual donem noticia en la nostra obra *Historiografia de Catalunya*, p. 89; altra està continguda en un llegendari del xv.^{en} segle publicat per en Marià Aguiló en 1881, *Eximplis e miracles*; se troba en les pp. 46-52 del vol. I: «Eximpli e miracle dels dos leals amichs *Amich e Melic*, segons ques recompta en lur historia».

9

CANÇONER CATALÀ VEGA-AGUILÓ

(C D'EN MILÀ)

Escrit en el xv.^{en} segle, darrer terç, sobre 305 planes de paper de 224 × 148 mm. El cançoner, abans de rebre la religadura actual, de pergamí, se trobava deslligat formant set plecs sens foliar de desigual nombre de folis, mancant-n'hi un que altre. Els folis que marquem entre parentesi són els que correspondrien a cada plec i la paginació va seguida. Algunes cap-lletres en llàpiz. Aquest és el manuscrit, marcat C per en Milà en *Poëtes lyriques catalans*, i que en Pagès, *Les obres d'Auzias March*, I, p. 50, designa per L. Conservem la relació dels plecs tal com estaven.

I plec, de 11 1/2 fulls o 23 folis 46 pp.; el mig full és a la fi i li manca el del principi que potser contenia només el títol del cançoner, perquè aquest comença al que correspondria foli ij.

1 (p. 1. fol. 1). *Ihs.* (a dalt de tot). *Moss. P. march.*

Jom marauell com nos ve qui huylls ha

7 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4. Al marge inferior del f. 1, en tinta més negra i d'altra mà, hi han recopiats els 3 primers versos de la 3.ª cobla. — Publicat fragmentariament per Torres Amat-Tastú, *Diccionario*, 370.

- 2 (p. 4, f. 2 v.º). *Moss. P. march.*
Al punt c om naix comensa de morir
8 cobles de 8 versos, 2 tornades de 4. — Torres Amat-Tastú, *Diccionario*, p. 371; Briz, *Llibre dels poetes*, Barcelona, 1867, p. 81; Milà, *Obras*, III, p. 318.
- 3 (p. 8, f. 4 v.º). *Moss. P. march.*
Cest qui ço fay don li pot seguir dan
8 cobles de 8 versos, tornada de 4.
- 4 (p. 10, f. 5 v.º). *Moss. Jachme march cobles de fortuna.*
Qvan eu cossir en los fets mundanals
3 cobles de 10 versos, 2 tornades de 4. — Torres Amat-Tastú, *Diccionario*, p. 371; Briz, *op. cit.*, p. 79; Milà, *Obras*, III, p. 311, ne dóna un fragment.
- 5 (p. 12, f. 6 v.º). *Blay cessolles.*
Dona gentils e dexcellen natura
5 cobles de 8 versos, tornada de 4.
- 6 (p. 14, f. 7 v.). *Moss. Jordi de sant Jordi.*
En mal poders enquerens en mal loch
5 cobles de 8 versos, tornada de 4. — Massó Torrents, *Obres poètiques de Jordi de Sant Jordi*, 1902, p. 32.
- 7 (p. 17, f. 9). *Los anuigs de Moss. Jordi.*
Anuig enemich de jouent
9 cobles de 18 a 19 versos. — Massó, *op. cit.*, p. 46.
- 8 (p. 25, f. 13; cap-lletra P en llàpç). *Moss. P. despuig caualler.*
Pus que bondats nez abtesa
Una cobla de 4 versos, 5 de 8.
- 9 (p. 27, f. 14; cap-lletra M en llàpç). *Moss. Auzias march.*
Molt he tardat en descobrir ma falta
6 cobles de 8 versos, tornada de 4. — Per totes les poesies d'Auzias citem la recent edició d'A. Pagès, única crítica, publicada per l'Institut d'Estudis Catalans, *Les obres d'Auzias March*, volum I, 1912, volum II, 1914; VI.
- 10 (p. 31, f. 16). *Pastrana.*
A vos mon cor me coue descobrir
11 cobles de 8 versos i tornada de 4; les parelles amb l'epígraf *Lo cor*, les senars *Lo cors*.
- 11 (p. 36, f. 18; cap-lletra G en llàpç). *Tresfort notari.*
Gran carrech han huy tuyt lom de paratge
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 12 (p. 38, f. 19 v.º; cap-lletra D en llàpç). *P. Johan de masdouelles.*
Dona donor qui viure vol honesta
5 cobles de 8 versos i tornada amb endreça de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 410, fragment.

13 (p. 40, f. 20 v.º). *Cobla segons la qualitat dun fat grosser qui pensa molt saber lo qual no vull dir. feta per lo dit Pere Johan.*

Tot ignorant se pense molt saber

8 versos.

14 (p. 41, f. 21). *Cobla sparsa per vn home donor qui ha perduda la vergonya. feta per lo dit P. Johan.*

Lome donor qui trenqua sa paraula

8 versos. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 410.

15 (p. 41, f. 21). *Maldit fet per lo dit P. Johan.*

Temps es stat que manaeu pescar

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

16 (p. 43, f. 22). *Altres maldit fet per lo dit P. Johan en la setmana sancta.*

Liurade us son a mi no per amor

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

17 (p. 46, f. 23 v.º, que acaba el plec I). *Johan fogassot.*

Si be nom sent en res lo foch damor

3 cobles de 8 versos i 4 de la 4.ª.

Acaba el plec amb el 4.^t vers de la 3.ª cobla que és així:

E no sentiú son stil ne calor

II plec, de 7 fulls, o siguin 14 folis o 28 pp.

18 (p. 47, f. 1). *Debat fet per mossen Johan Berenguer de Masdouelles altercant en amor.*

Be sabs amor que voluntat hauia

30 cobles de 8 versos, alternant els epígrafs *Masdouelles* i *Amor*; 2 tornades de 4, una de cadascú.

19 (p. 62, f. 8 v.º). *Mossen Johan Berenguer de Masdouelles, obra feta per Dona Elionor de Cardona Marquesa Doristany e en los caps dels bordons de les primeres .iiij. cobles es son nom o titol designat.*

A vos qui sou de complida bellesa

5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 409, fragment.

20 (p. 64, f. 9 v.º). *Obra de Nostra Dona capcaudada e marida. feta per mossen Johan Berenguer de Masdonelles cavaller.*

Vos sou sens par Verge dona polida

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

21 (p. 67, f. 11). *Lo dit mossen Johan Berenguer de Masdouelles.*

Ans Deu crehas angelical natura

7 cobles de 8 versos, tornada i *Andressa a Nostra dona* de 4.

- 22 (p. 70, f. 14 v.º). *Cobla sparça feta per lo dit Masdouelles.*

Poderos Deu ez hom Incomprensible

8 versos. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 409.

- 23 (p. 67, f. 11). *Lo dit Masdouelles.*

Alguns han dit e volgut sostenir

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 24 (p. 73, f. 14). *Obra feta per lo dit mossen Johan Berenguer de Masdouelles Sobre los Sinch senys corporals.*

Mon creador Incompres dreturer

4 cobles de 8 versos i 4 de la 5.ª.

Acaba el plec amb el 4.^t vers de la 5.ª cobla, que és així:

Si be mes cert mon vil cors nou mereix

III plec, de 21 fulls, que formen 42 ff. o 84 pp.

Segueixen encara 4 cobles més.

- 25 (p. 75, f. 1; acabament d'una obra d'en Masdovelles, amb els 6 darrers versos d'una cobla de 8, el primer dels quals era:)

Menyspresa dius la vil gent argullosa

- 26 (p. 77, f. 2). *Lo dit Johan Berenguer de Masdouelles.*

Merce de mi hages mon sol senyor

20 cobles de 8 versos.

- 27 (p. 86, f. 6 v.º). *Lo dit Johan Berenguer de Masdouelles.*

Dins un gran prat a totes parts e caire

5 cobles de 10 versos i tornada de 5.

- 28 (p. 89, f. 9). *Maldit fet per lo dit Masdouelles.*

Pus dau raho a mi de mal perlar

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 29 (p. 91, f. 10). *Altres maldit fet per lo dit Masdouelles.*

Ara coneix ço que no conexia

6 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 30 (p. 94, f. 11 v.º). *Lo dit Masdouelles.*

Anuig mostrau hauer quius vulla be

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 31 (p. 96, f. 12 v.º). *Lo dit Masdouelles.*

Perquem digues que sens vostre voler

5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

- 32 (p. 98, f. 13 v.º). *Complants per depertiments. Lo dit Masdouelles.*

Un jorn mirant axí com fer solia

6 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 33 (p. 101, f. 15). *Loament. Lo dit Masdouelles.*
 Cert es a tots quamor es cosa pura
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 34 (p. 104, f. 16 v.º). *Lo dit Masdouelles.*
 Si prest nom val vostra gran gentilesa
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 35 (p. 106, f. 17 v.º). *Lo dit Masdouelles.*
 Pus per amar he de morir
 Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4.
- 36 (p. 108, f. 18 v.º). *Lo dit Masdouelles.*
 Ja que lo temps nos vuy tal com solia
 4 cobles de 8 versos i tornada de 4. El copista va oblidar-se l'últim vers de la 1.ª cobla.
- 37 (p. 110, f. 19 v.º). *Lo dit Masdouelles.*
 En loch molt alt de terra plana mir
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 38 (p. 112, f. 20 v.º). *Lo dit Masdouelles.*
 Jo vull hi am la pus bella ques mir
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 39 (p. 115, f. 22). *Lo dit Masdouelles.*
 Ara pus sou si fort enamorats
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 40 (p. 117, f. 23). *Lo dit Masdouelles.*
 No crech prengues ab major paciença
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 41 (p. 119, f. 24). *Lo dit Masdouelles.*
 De vos amor no pusch negun be dir
 5 cobles de 8 versos, tornada de 4, i endreça als mantenidors de 4.
- 42 (p. 122, f. 25 v.º). *Lo dit Masdouelles cavaller.*
 Amor me te incenssantment lunnyat
 5 cobles de 8 versos i tornada i endreça de 4.
- 43 (p. 124, f. 26). *Lo dit Masdouelles.*
 Pus nom feu be ni fer nol me voleu
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 44 (p. 127, f. 28). *Lo dit Masdouelles.*
 So que no vol ma disposicio
 (p. 130, f. 29 v.º). *Resposta feta a la predita obra per mossen Marti Gralla.*
 Mossen Johan segons opinio

(p. 133, f. 31). *Lo dit Masdouelles. resposta.*

Mossen Francesch lo nohible gullo

Cada obra d'aquestes 3 té 7 cobles de 8 versos i tornada de 4.

45 (p. 136, f. 32 v.º). *Lo dit Masdouelles.*

Despuys pertim de la bona ciutat

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

46 (p. 140, f. 34 v.º). *Lo dit Masdouelles.*

Destret damor ab cuytat anament

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

47 (p. 124, f. 35 v.º). *Lo dit Masdouelles.*

Pus que sabi que vostra senyoria

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

48 (p. 144, f. 36 v.º). *Lo dit Masdouelles.*

Pus veig queus plau per vos vage rodant

4 cobles de 8 versos i tornada de 4.

49 (p. 147, f. 37). *Lo dit Masdouelles.*

Tant he soffert que pus auant sofrir

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

50 (p. 149, f. 38). *Lo dit Masdouelles.*

Morir me cuyt de dol e fellonia

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

51 (p. 152, f. 39 v.º). *Lo dit Masdouelles.*

Si james pusch aconseguir lo premi

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

52 (p. 154, f. 40 v.º). *Lo dit mossen Masdouelles.*

Quant me soue daquell jorn que parti

Una sola cobla de 8 versos que acaba el plec, restant enlaire.

IV plec, consta de 7 $\frac{1}{4}$ fulls (el primer full ha perdut les dugues cares de darrera que cobrien el plec) o siguin 15 ff. o p. 30.

53 (p. 155, f. 1; tot continuant una obra anterior, mancada de començament, que obra el plec amb 6 versos, el primer dels quals és:)

Vostre parlar no siescas

Després segueix una cobla de 8 versos i tornada de 4.

(p. 156, f. 1 v.º). *Resposta de Guillem Tinter.*

Per lo just do que demanau

Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4.

(p. 175, f. 2). *Guardia.*

Mossenyer meu per conseguir

Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4.

(p. 159, f. 3). *Johan Fogaçot*.

Fins açi meuueu mostrada

Una cobla de 4 versos, 3 de 8, tornada de 4; després, 1 de 3, 2 de 7, 1 de 5, 2 de 4 i tornada de 2.

54 (p. 153, f. 5). *Lo Conort de Francesch Ferrer*.

O bes despit e gran dolor.

Publicat sencer per Torres Amat-Tastú, *op. cit.*, p. 229.

La cap-lletra O un xic ornada.—El Conort se trenca a la p. 183, f. 15, amb l'acabament d'en Ferrer abans d'entrar a parlar en Masdovelles; el foli que manca contenia 48 versos entre els quals les citacions d'en Masdovelles i de l'Auzias March. El darrer vers és ara:

En esta cobla ques conega.

V plec que consta de 9 fulls, o siguin 18 folis o 36 pp.

Comença continuant el *Conort* al vers:

Francesch Ferrer nom ajut Deu

55 (p. 193, f. 5).

De gran dolor cruzel ab mortal pena

9 cobles de 8 versos i tornada de 4.

56 (p. 197, f. 7). *Lay de Pere Torroella*.

Qui volra veur un pobre stat

191 versos.

57 (p. 205, f. 11). *De Luis de Vilarasa. les Sinch balades*.

Comens de cars maporta pensament

(p. 206, f. 11 v.º). *La segona*.

Sobres damor ma tret la libertat

(p. 207, f. 12). *La Terça*.

Nos pus amor sino ço que yo sent

(p. 208, f. 12 v.º). *La Quarta*.

Si com lo flach quin brega nos stat

(p. 210, f. 13 v.º). *La Quinta*.

Com lo posat en lestrem de la mort

Cada una de las 5 balades consta de 3 cobles de 8 versos, exceptuada la 3.ª que en té 3 de 9.

58 (p. 211, f. 14). *Mossen Auzias March*.

Si com rictat no porte bens ab si

8 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, X.

59 (p. 215, f. 16). *P. Torroella*.

Si volreu enamorats.

Una cobla de 4 versos i 3 de 8.

- 60 (p. 216, f. 16 v.º). *Luis de Vilarasa. obra unissonant.*
 Tant yo no pens que ya no puch entendre
 4 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 61 (p. 218, f. 17 v.º). *Pere Torroella ma feta.*
 Enamorats los qui per ben amar
 Poemet de 84 versos. Acaba el plec i continúa bé en el següent:
 VI plec, que consta de 11 fulls que formen 22 ff. o 44 pp.
- 62 (p. 222, f. 16). *Mossen Jordi caualler.*
 Enyorament anuig del o desir
 5 cobles de 8 versos i 2 tornades de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 18.
- 63 (p. 224, f. 2 v.º). *Comiat de Mossen Jordi caualler.*
 Souint sospir dona per vos de luny
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 15.
- 64 (p. 227, f. 4). *Mossen Jordi caualler.*
 Dauar lo nom e lo dret tall daymia
 5 cobles de 8 versos i 2 tornades de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 10.
- 65 (p. 229, f. 5). *Jossen Jordi caualler.*
 Ara hoiats dompnas queus fau sauber
 5 cobles de 8 versos i 2 tornades de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 29.
- 66 (p. 231, f. 6). *Mossen P. de Queralt caualler.*
 Sens pus tardar me ne de vos partir
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 67 (p. 233, f. 7). *Vilarasa.*
 Lenuig es meu e vostre dan
 3 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 68 (p. 234, f. 7 v.º). *Mossen Auzias March.*
 Axi com cell quin lo somnis delita
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, I.
- 69 (p. 237, f. 9). *Mossen Auzias March.*
 Atressim pren com al patro quin plaja
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, II.
- 70 (p. 239, f. 10). *Riambau de Vaqueras.*
 Bona dompna un consell vos deman
 7 cobles de 8 versos. — Vegi's Massó Torrents, *Riambau de Vaqueres en els cançoners catalans*, p. 424.
- 71 (p. 241, f. 11). *Mossen Jordi de sent Jordi.*
 Tots jorns aprench e desaprench ensemps
 6 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 24.

- 72 (244, f. 12 v.º). *Ramon de Cardona preuera.*
Lo vostre sguard ences lautrir greu flama
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 73 (p. 246, f. 13 v.º). *Ramon de Cardona preuera.*
Amant amor damor fuy ben amats
9 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 74 (p. 249, f. 15). *Deseximent e comiat damor fet per Blay Seselles.*
Per a tots temps hay cremat lincensari
7 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 75 (p. 252, f. 16 v.º). *Pau de Belluiure.*
Dompna gentil vos mculpats a tort
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Milà, *Poëtes lyriques Catalans*, p. 20.
- 76 (p. 254, f. 17 v.º). *Lo setge damor fet per mossen Jordi.*
Ajustat vey damor tot lo poder
5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 1.
- 77 (p. 256, f. 18 v.º). *Escondit fet per mossen Jordi.*
Tant son li mals quem fay sofrir
Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 13.
- 78 (p. 258, f. 19 v.º). *Cobla equivocada feta per mossen Jacme March a mossen Pere March.*
Sus en lo mig duna costa
Una cobla de 10 versos i tornada de 4.
Resposta feta per mossen Pere March a mossen Jacme March.
Blanxa y bella nes la costa
Una cobla de 10 versos, tornada i endreça de 4.
- 79 (p. 259, f. 20). *Mossen Jordi.*
Un cors gentil ma tant enamorat
5 cobles de 8 versos, 2 tornades de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 4.
- 80 (p. 261, f. 21). *Mossen Jordi.*
Deserts damichs de bens e de senyor
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 21.
- 81 (p. 263, f. 22). *Mossen Bernat Serra.*
Pus soy destrets nom tenyats a folia
4 cobles de 8 versos. El darrer vers de la 4.ª cobla, de la plana i del plec, és:
Fech sembrar gra prop la mar quel rebia.
VII plec, que consta de 10 $\frac{1}{2}$ fulls, està el mig entre els fulls 3.^r i 4.^t que formen
21 ff. o siguin 42 pp.

- 82 (p. 265, f. 1; mancant algún foli). *Lo dit Masdouelles*.
Anuig trop gran en la festa que feu
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 83 (p. 267, f. 2). *Lo dit mossen Masdouelles*.
Perdut he pler deport solas e riure
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 84 (p. 269, f. 3). *Lo dit mossen Masdouelles. he foren fetes per una dona qui jaquia son enamorat e volies retraure*.
Molt vos sou tart dona regoneguda
- 85 (p. 272, f. 4 v.º). *Lo dit mossen Masdouelles*.
Vos no sentiü ço que sentir deuria
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 86 (p. 274, f. 5 v.º). *Mossen Auzias March*.
Per moltamor don gran desig sengendra
2 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, III.
- 87 (p. 275, f. 6). *Altra*.
Tant he amat que mon grosser enginy
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, V.
- 88 (p. 277, f. 7). *Altra*.
Amor se dol com breument jo no muyr
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, IX.
- 89 (p. 279, f. 8). *Altra*.
Quins tants segurs consells vas ensercant
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XI.
- 90 (p. 281, f. 9). *Altra*.
Mal venturos no deu cercar ventura
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XIV.
- 91 (p. 283, f. 10). *Altra*.
Junt es lo temps que mon goig es complit
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XVI.
- 92 (p. 285, f. 11). *Altra*.
Si Deu del cors la mi arma sostrau
7 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XVII.
- 93 (p. 288, f. 12 v.º). *Altra*.
Hoyu hoyu tots los qui be amats
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XIX.

- 94 (p. 290, f. 13 v.º). *Altra*.
 Tant en amor ma pensa consentit
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXI.
- 95 (p. 292, f. 14 v.º). *Altra*.
 Sobresdolor ma tolt limaginar
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXVII.
- 96 (p. 294, f. 15 v.º). *Altra*.
 Lo jorn ha por de perdre sa claror
 2 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXVIII.
- 97 (p. 295, f. 16). *Sparça*.
 Si com lo taur se va fuyt per desert
 8 versos. — Pagès, *op. cit.*, XXIX.
- 98 (p. 295, f. 16). *Altra*.
 Sens lo desig de cosa deshonestà
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXXIII.
- 99 (p. 297, f. 17). *Altra*.
 Tots los desigs escampats en lo mon
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXXIV.
- 100 (p. 299, f. 18). *Altra*.
 O mort qui est de molts mals medecina
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXXVI.
- 101 (p. 301, f. 19). *Altra*.
 La mia por dalguna cosa mou
 6 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXXVII.
- 102 (p. 304, f. 20). *Altra*.
 Tot metge pren carrech de consciencia
 3 cobles de 7 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XLIV.
- 103 (p. 306, f. 21). *Altra*.
 Los ignorants amor e sos exemples
 5 cobles de 8 versos. — Pagès, *op. cit.*, XLV.
 El darrer vers de la 5.ª cobla amb el qual acaba el plec i el cançoner, és així:
 Son desigats en seruitut del acte.

10

CANÇONER D'OBRES ENAMORADES

(D D'EN MILÀ)

Escrit a les darreríes del xv.^{en} segle sobre 212 (197) folis de paper de 275 × 215 mm. La foliació, de guarisme, va del foli 15 al 212 amb llacunes que s'indican; per a suplir la manca dels primers 14 folis varen afegir-se al principi, al relligar-se, 21 folis de paper. El relligatge és en pell, de començaments del segle xix.^a duent al lloç el rètol: «Cancionero lemosin». — Aquest cançoner té quasi la mateixa disposició del cançoner esp. 225 de la Biblioteca Nacional de París i n'és probablement el borrador o una copia; en Milà i Fontanals, *Poètes lyriques catalans*, va designar-lo per la lletra D, quan estava en possessió dels hereus d'en Vega i Sentmanat i abans d'entrar a mans d'en Marià Aguiló.

- 1 (f. 15, tot continuant la Gloria d'amor d'en Rocabertí).

Perque de lli veritat poden creure

Que acaba al fol. 24 v.º. Aquest fragment del poema comprèn 680 versos. Publicat gairebé tot per Cambouliu, *Essai sur l'histoire de la littérature catalane*, París, 1858, pp. 110-176.

- 2 (f. 24 v.º, títol equivocac antic). *Obra feta per mossen Auzias march coronada*. (En lletra moderna diu:) *Es requesta de amor de Madama sens Mercí*.

No ha gran temps caualcant io pensaua

Traducció del poema d'Alain Chartier feta per Francesc Oliver. — Baselga, *El Cancionero Catalan de la Universidad de Zaragoza*, Saragoça, 1896, p. 273.

- 3 (f. 37 v.º). *Mossen Auzias march*.

Qual sera quell qui en amor contemple

11 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *Les obres d'Auzias March*, 1912-1914, LXXV.

- 4 (f. 38 v.º). *Mossen Auzias march*.

Si deu del cors la miarma sostrau

7 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XVII.

- 5 (f. 39 v.º). *Mossen Auzias March*.

Junt es lo temps que mon goig es complit

5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XVI.

- 6 (f. 40). *Mossen Auzias march*.

Mal venturos no deu sercar ventura

5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XVI.

- 7 (f. 40 v.º). *Altra. Mossen Auzias march*.

Quins tants segurs consells vas ensercant

5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XI.

- 8 (f. 41 v.º). *Mossen Auzias march*.
 Amor se dol com breument jo no muyr
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, IX.
- 9 (f. 42). *Mossen Auzias march*.
 Entre amor son portat e fortuna
 29 cobles de 8 versos. — Pagès, *op. cit.*, C.
- 10 (f. 45). *Mossen Jaume march*.
 Dos son los alts segons lo meu parer
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Publicat per Milà, *Poëtes lyriques catalans*, p. 22.
- 11 (f. 45 v.º). *Mossen Auzias March*.
 Aquesta es perdurable dolor
 11 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XCIX.
- 12 (f. 47). *Mossen Auzias march*.
 Per lo camí da mort he sercat vida
 8 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XCVIII.
- 13 (f. 48). *Mossen Auzias march*.
 La gran dolor que lengua no pot dir
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XCVI.
- 14 (f. 48 v.º). *Mossen Auzias March*.
 Si per null temps cregui ser amador
 7 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XCVII.
- 15 (f. 49). *Mossen Auzias March*.
 Que val delit pus no es conegut
 9 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XCV.
- 16 (f. 50 v.º). *Mossen Auzias march*.
 Pus me trop sol en amor a mi semble
 16 cobles de 8 i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XCIV.
- 17 (f. 52). *Mossen Auzias march*.
 Aquelles mans que james perdonaren
 25 cobles de 10 versos. — Pagès, *op. cit.*, XCII.
- 18 (f. 54). *Mossen Jachme march*.
 Un sobrespler mes vengut per lo veure
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Fragment en Milà, *Obras*, III, 315. — Baselga, *op. cit.*, p. 184, fragment en el *Lay* d'en Torroella.
- 19 (f. 55). *Mossen Auzias march. Estrampa*.
 Los ignorants amor e sos exemples
 12 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XLV.

- 20 (f. 56). *Mossen Auzias march.*
Per molt amar ma vida es en dupte
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LV.
- 21 (f. 56 v.º). *Auzias march.*
Qui sino foll demana sim anyor
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LIV.
- 22 (f. 57 v.º). *Mossen Auzias March.*
Alt he amor don gran desig sengendre
2 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, III.
- 23 (f. 57 v.º). *Mossen Auzias march.*
Sobres damor ma ja del tot sobrat
2 cobles de 8 versos.
- 24 (f. 58). *Mossen Jacme march.*
Las treballat e fora de mesura
5 cobles de 8 versos i tornada de 4 : la 1.ª no'n té sinó 8.
- 25 (f. 58 v.º). *Mossen Auzias march ma jeta croada e capcaudada.*
Axi com cell quin lo sompnis delita
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, I.
- 26 (f. 59). *Auzias march croada e capcaudada.*
Pren men axi com al patro quin plaja
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, II.
- 27 (f. 59 v.º).
Per moltamor don gran desig sengendre
2 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, III.
- 28 (f. 60). *Auzias march croada e capcaudada.*
Axi com cell qui desiga vianda
7 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, IV.
- 29 (f. 60 v.º). *Auzias marc croada capcaudada.*
Tant he amat que mon grosser enginy
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, V.
- 30 (f. 61 v.º). *Mossen Auzias march.*
Molt he tardat en descobrir ma falta
6 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, VI.
- 31 (f. 62). *Mossen Auzias march.*
Si com rictat no porta bens ab si
8 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, X.

- 32 (f. 63). *Mossen Auzias march.*

Qui seraquell del mon superior

12 cobles de 8 versos. La tornada de 4 està copiada al marge en lletra de ben entrat el xvi.^a segle. — Pagès, *op. cit.*, XCIII.

- 33 (f. 64). *Mossen Auzias march.*

Tot entenent amoros mi entenga

34 cobles de 9 versos. — Pagès, *op. cit.*, LXXXVII.

- 34 (f. 49 v.º). *Mossen Auzias march.*

Tal so com cell qui pense que morra

5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LI.

- 35 (f. 70). *Sparça. (Auzias.)*

Si col malalt qui lonch temps ha que jau

8 versos. — Pagès, *op. cit.*, LXXXIII.

- 36 (f. 70). *Mossen Auzias march.*

Veles e vents han mos desigs complit

7 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XLVI.

- 37 (f. 71). *Mossen Auzias march.*

Tot metge pren carrech de consciència

3 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XLIV.

- 38 (f. 71 v.º). *Mossen Auzias march.*

La mia por dalguna cosas mou

6 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXXVII.

- 39 (f. 72). *Mossen Auzias march.*

O mort qui ets de molts mals medecina

5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXXVI.

- 40 (f. 72 v.º). *Mossen Auzias march.*

Tots los desigs escampats en lo mon

5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXXIV.

- 41 (f. 73 v.º). *Mossen Auzias march.*

Sens lo desig de cosa desonesta

5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXXIII.

- 42 (f. 74). *Mossen Auzias march.*

Lo jorn ha por de perdre sa claror

2 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXVIII.

- 43 (f. 74). *Mossen Auzias March.*

Sobresdolor ma tolt limanigar

5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXVII.

- 44 (f. 74 bis). *Mossen Auzias march*.
 Tant en amor ma pensa consentit
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXI.
- 45 (f. 74 bis v.^o). *Mossen Auzias march*.
 Hoyu hoyu tots los qui be amats
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XIX.
- 46 (f. 75). *Sparça mossen Auzias march*.
 Si com lo taur se va fuyt per desert
 8 versos. — Pagès, *op. cit.*, XXIX.
- 47 (f. 75). *Sparça mossen Auzias march*.
 Tot laurador es pagat del jornal
 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LXXX.
- 48 (f. 75 v.º). *Mossen Auzias march*.
 On es lo loch on ma pensa repose
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LXXVI.
- 49 (f. 76). *Mossen Auzias march*.
 No guard auant ne remembrel passat
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LXXVIII.
- 50 (f. 77). *Sparça*. (Auzias.)
 Axi com cell quis veu prop de la mort
 8 versos. — Pagès, *op. cit.*, LXXXI.
- 51 (f. 77). *Mossen Auzias march*
 Malament viu qui delit pert de viure
 9 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LXXXVIII.
- 52 (f. 78). *Mossen Auzias march*.
 Ceruo ferit no desige la font
 7 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LXXXIX.
- 53 (f. 78 v.º). *Mossen Auzias march*.
 Nos marauell algu perquem anyor
 7 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XC.
- 54 (f. 79 v.º). *Mossen Auzias march*.
 Lexant apart lestil dels trobadors
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXIII.
 Al marge del fol. 80, i fent referencia al vers 4.^t de la 4.^a cobla, se llegeix la
 nota següent escrita per una mà de finals del segle XVI.^a: «Dona Teresa bou
 que Auzias March prengue per assumpto son amor Platonich, com acostu-
 men los Poetas, imitant al Petrarca en lo amor de Laura. Ausias era casat ab
 Eleonor Scorna».

- 55 (f. 80). *Mossen Auzias march*.
Si be mostrau qua mi no auorriu
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXXVIII.
- 56 (f. 80 v.º). *Mossen Auzias march*.
A mal estrany es la pensa estranya
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XLIX.
Damunt del mot «pensa» corretgit «pena es».
- 57 (f. 81 v.º). *Mossen Auzias march*.
Si com aquell qui per sinfinitat
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LVIII.
- 58 (f. 82). *Mossen Auzias march*.
Ab tal dolor com leperit se rancha
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LIII.
- 59 (f. 82 v.º). *Mossen Auzias march*.
Ma voluntat amantvos se contenta
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LVI.
- 60 (f. 83; alguns versos ratllats; al marge : *Cobles en lahor de la sua anemorada*).
Mossen Auzias march.
Si com lo rich qui per son fill treballa
6 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LVIII.
- 61 (f. 84). *Mossen Auzias march*.
Clar es e molt a tots los amadors
8 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LXIX.
- 62 (f. 84 v.º). *Mossen Auzias march*.
Quem ha calgut contemplar en amor
13 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LXXI.
- 63 (f. 86). *Mossen Auzias march*.
* Lo temps es tal que tot animal brut
3 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LXIV.
- 64 (f. 86 v.º). *Mossen Auzias march*.
No pot mostrar lo mon menys pietat
3 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, LXXVII.
- 65 (f. 87). *Mossen Auzias march*.
Colguen les gents ab alegria festes
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XIII.
- 66 (f. 87 v.º). *Sparça mossen sors*.
Cell qui mal diu daltri ni sabilita
8 versos. — Baselga, *op. cit.*, p. 125.

- 67 (f. 87 v.º). *Mossen Auzias march*.
 Qui no es trist de nos dictats no cur
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXXIX.
- 68 (f. 88). *Mossen Auzias march*.
 Fentesiant amor ami deseobre
 7 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XVIII.
- 69 (f. 89). *Mossen Auzias march*.
 Vos qui sabeu de la tortral costum
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XLII.
- 70 (f. 89 v.º). *Mossen Auzias march*.
 Pujar no pot algu en mes valer
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXXII.
- 71 (f. 90). *Sparca. P. dabella*.
 Pus axit plau ta bandera estendre
 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *Diccionario*, p. 193.
- 72 (f. 90 v.º). *Mossen Auzias march*.
 Junt es lo temps que sera conegut
 6 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXX.
- 73 (f. 91). *Mossen Auzias march*.
 No cerch lo temps mon pensament inmobile
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXIV.
- 74 (f. 91 v.º). *Mossen Auzias march*.
 Si com un Rey senyor de tres ciutats
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, VII.
- 75 (f. 92). *Mossen Auzias march*.
 Molt home veig clamar de sa fortuna
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Pagès, *op. cit.*, XXXI.
- 76 (f. 93). *Complanta*. (Pere Torroella.)
 Delit nom ve per dir ma gran tristura
 2 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 77 (f. 93). *Sparca de p. torroella*.
 Per tres migans son poder abilita
 10 versos. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 629; Baselga, *op. cit.*, p. 161.
- 78 (f. 93 v.º). *Conort e notificacio dela mort de la senyora*.
 Preneu conort e nous doneu tristura
 3 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 79 (f. 93 v.º). *Complanta de la mort*.
 Ivo car fill continuu per tu plor
 3 cobles de 7 versos, tornada i endreça de 4. — Baselga, *op. cit.*, p. 402; Pagès, *Auzias March et ses prédécesseurs*, Paris, 1912, p. 397.

- 80 (f. 94). *Laors de .p. torroella.*
 Callen aquells abseguats per amor
 4 cobles de 8 versos, mancada d'un la 2.^a, i tornada de 4. — Baselga, *op. cit.*, p. 176.
- 81 (f. 94 v.º). *Ffigueres. lahors de sa senyora.*
 Enteniment saber ne fentesia
 6 cobles de 11 versos, tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 251, fragment.
- 82 (f. 95 v.º). *Obra de figueres ab la sua oracio.*
 Temps ha visch peccant sens penedir
 3 cobles de 8 versos. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 251, fragment.
- (f. 96). *La oracio.*
 O subiran deu creador
 110 versos.
- 83 (f. 97). *Maldit en cobles Masdouelles.*
 Pus dau raho a mi de mal parlar
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 84 (f. 98). *Lo dit masdouelles.*
 Ara coneix ço que no conexia
 6 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 85 (f. 98 v.º). *Lo dit masdouelles.*
 Anuig mostrau hauer que us vulla be
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 86 (f. 99). *Lo dit masdouelles.*
 Perquem digues que sens vostre voler
 5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.
- 87 (f. 100). *Complants per departiments. masdouelles.*
 Un jorn mirant axí com fer solia
 6 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 88 (f. 100 v.º). *Lohament Masdouelles.*
 Cert es a tots quamor es cosa pura
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4. La 5.ª cobla i la tornada són de lletra diferent.
- 89 (f. 101). *Masdouelles.*
 Si prest nom val vostra gran gentillesa
 5 cobles de 8 versos, d'altra lletra les 2 primeres, i tornada de 4.
- 90 (f. 101 v.º). *Masdouelles.*
 Pus per amar he de morir
 Una cobla de 5 versos, 3 de 8 i tornada de 4.

- 91 (f. 102). *Altra Masdouelles*.
Ja que lo temps nos vuy tal com solia
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 92 (f. 102 v.º). *Masdouellas*.
En loch molt alt de terra plana mir
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 93 (Els fols. 103 v.º, 104 i 104 v.º són escrits d'altra mà; f. 103 v.º). *Masdouelles*.
Jo vull hi am la pus bella ques mir
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 94 (f. 104). *Masdouelles*.
Ara pus sou si fort enamorats
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 95 (f. 105). *Masdouelles*.
No crech prengues ab major paciència
5 cobles de versos i tornada de 4.
- 96 (f. 105 v.º). *Masdouelles*.
De vos amor no pusch negun be dir
5 cobles de 8 versos, tornada i endrega als mantenidors, de 4.
- 97 (f. 106). *Debat de mossen masdouelles ab amor. Parla primer lo dit masdouelles*.
Be sabs amor que voluntat hauia
30 cobles de 8 versos i 2 tornades de 4. Alternen els epígrafs, *Parla l'amor*
en les cobles parelles i Masdovelles en les senars.
- 98 (f. 109 v.º). *Johan berenguer de masdouelles*.
Amor me te incessantment lunyat
5 cobles de 8 versos, tornada i endrega de 4.
- 99 (f. 110). *Masdouelles*.
Pus nom feu be ni fer nol me voleu
(f. 110 v.º). *Resposta feta a la propdita obra per mossen Marti gralla*.
Mossen Johan segons opinio
(f. 111). *Resposta feta per lo dit masdouelles*.
Mossen Francesch lo noble gullo
La poesia d'en Masdovelles té 5 cobles de 8 versos i tornada de 4; cada una de
les respostes ne té 7 de 8 i tornada de 4.
Aquestes dugues Respostes no corresponen a la poesia «Pus nom feu be» sinó
a la «So que no vol». Aquesta equivocació de l'escrivent prové d'haver girat dos
fulls en lloc d'un de l'original que copiava. Per això de la poesia «Pus nom feu be»
no n'hi ha sinó 4 cobles de 8 versos i el foli 110 v.º comença amb la darrera cobla
de «Ço que nol vol», que és «Restaurar gens»

- 100 (f. 112). *Altra masdouelles*.
Despuys partim de la bella ciutat
8 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 101 (f. 113). *Altra masdouelles*.
Destret damor ab cuytat anament
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 102 (f. 113 v.º). *Altra feta per lo dit Masdouelles*.
Pus que sabí que vostra senyoria
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 103 (f. 114). *Altre feta per lo dit Masdouelles*.
Pus veig queus plau per vos vaja rodan
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 104 (f. 115). *Altre feta per lo dit masdouelles*.
Tant he soffert que pus auant soffrir
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 105 (f. 115 v.º). *Altre feta per lo dit masdouelles*.
Morir me cuyt de dol e fallonia
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 106 (f. 116). *Altre feta per lo dit masdouelles*.
Si james pusch del tot aconseguir
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 107 (f. 116 v.º). *Altre feta per lo dir masdouelles*.
Quant me soue daquell jorn que perti
4 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 108 (f. 117; al marge : *Cobles contra la anamorada qui festajaua altre anomerat*).
Altre masdouelles.
Anuig trob gran en la festa que feu
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 109 (f. 117 v.º). *Altre per lo dit masdouelles*.
Perdut he pler deport solars e riure
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 110 (f. 118 v.º). *Altre per lo dit masdouelles*.
Molt vos sou tart dona regoneguda
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 111 (f. 119). *Altre per lo dit masdouelles*.
Vos no sentiü ço que sentir deuria
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 112 (f. 119 v.º). *Altre masdouelles*.
Voler desig e dura passio
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 113 (f. 120). *Altre per lo dit masdouelles. Comiat*.
Ellenor per tant com fos maymia
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 114 (f. 120 v.º). *Altre per lo dit masdouelles*.
James hagui damor tal sentiment
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 115 (f. 121 v.º). *Altre per lo dit masdouelles*.
Nom clam damor ab tot que molts turments
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 116 (f. 122). *Altre feta per lo dit Johan Berenguer masdouelles en lehors de la marquesa doristant*.
A vos qui sou de complida bellesa
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 409, fragment.
- 117 (f. 122 v.º). *Altre per lo dit masdouelles*.
Dins un gran prat a totes parts e cayre
5 cobles de 10 versos i tornada de 4.
- 118 (f. 123 v.º). *Cobla sparça feta per mossen Johan berenguer de masdouelles*.
Poderos deu e z hom incompreensible
8 versos. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 409.
- 119 (f. 123 v.º). *Mossen Berenguer de masdouelles*.
Prenguen espill los curials que son
6 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 408.
- 120 (f. 124). *Mossen mas douelles*.
Ab los sobtils laços qui per amor
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 121 (f. 124 v.º). *Mossen mas douelles*.
Pus ma dolor tan fort tots jorns augmenta
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 122 (f. 125 v.º). *Mossen mas douelles*.
En temps denuig e mig deslberat
4 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 123 (f. 126). *Mossen masdouelles*.
Hom qui del mon se parta per servir
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 408, fragment.

- 124 (f. 126 v.º). *Mossen mas douelles.*
Com pus me pens difficultos ma par
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. En la 2.^a cobla hi manca el 5.^èa vers.
- 125 (f. 127). *Mossen masdouelles.*
Tot mon treball fins al jorn duy passat
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 126 (f. 127). *Mossen mas douelles.*
Apoderat damor per son poder
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 127 (f. 128). *P. Johan de masdouelles. Unïonant mig croada e mig encadenada.*
Dona donor qui viure vol honesta
5 cobles de 8 versos i tornada amb endrèça de 4.
- 128 (f. 129). *Maldit fet per lo dit P. Johan de masdouelles. Ab pauzes tornades Vniçonant mig croada e mig encadenada.*
Tems es estat que manauieu pescar
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 410, fragment.
- 129 (f. 129 v.º). *Maldit fet per lo dit P. Johan de masdouelles. Unïonant mig croat e mig encadenat.*
Liuradaus sou a mi no per amor
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 130 (f. 130). *Altra Cobla sparça feta per en P. Johan de masdouelles.*
Tot ignorant se pense molt saber
8 versos.
- 131 (f. 130). *Altra sparsa feta per lo dit P. Johan de masdouelles.*
L ome donor qui trenqua sa paraula
8 versos. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 410.
- 132 (f. 130 v.º). *Altra masdouelles.*
Car fort teniu dona virtut sens seny
8 versos.
- 133 (f. 130 v.º). *Altra feta per lo dit masdouelles quant fou noui mossen Guerau de Seruello.*
Mossen Guerau pus lo temps es vengut
8 versos.
- 134 (f. 130 v.º). *Altra sparça feta per ell mateix e tramesa a son frare en P. Johan de masdouelles.*
Qui pert lo temps detras ço que no val
Resposta.
No penseu gens que metre un jornal

Replicacio.

Entes haueu tan be lo general

Cada poesia d'aquestes 3 té 8 versos. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 409.

- 135 (f. 131).
- Altra.*

Qui de mius dix que fos enamorat

8 versos.

- 136 (f. 131).
- Altre sparsa.*

Lenamorat quen temps antich amaue

8 versos.

- 137 (f. 131).
- Altre.*

Encalçant fuig del quatenyer volria

8 versos.

- 138 (f. 131).
- Altre.*

Tres enuyts tinch quim fan pensiu star

8 versos i tornada de 4.

- 139 (f. 131 v.
- ^o
-).
- Altre.*

Obtenir pot dona sacretament

7 versos.

- 140 (f. 131 v.
- ^o
-).
- Altre.*

De ben servir no son las ni cançat

8 versos.

- 141 (f. 131 v.
- ^o
-).
- Altre.*

Despuys perti de vos ma bellaymia

8 versos.

- 142 (f. 131 v.
- ^o
-).
- Altre.*

Ja volgues deu que pusques abstenir

8 versos.

- 143 (f. 132).
- Altre.*

Pobre de joy e maluolgut daymia

8 versos i tornada de 4.

- 144 (f. 132).
- Altre.*

A mi mateix coue que digua fora

8 versos.

- 145 (f. 132).
- Altre.*

O llas catiu be fonch maleyt lo dia

8 versos.

- 146 (f. 132 v.
- ^o
- ; taca d'humitat).
- Altre.*

Dona del mon nom pot gens enguanar

8 versos.

- 147 (f. 132 v.º). *Altres*.
Anar man vull per ço prenc comiat
8 versos.
- 148 (f. 132 v.º). *Altres*.
Tum fas pertir per qui jo romandria
8 versos i tornada de 4.
- 149 (f. 133). *Canço d'amor tençorada feta per mossen Arnau march, e hay sentència donada per ell mateix la qual no se da per manament de la senyora Reyna dona Margarida e ell fet*.
Pressumptuos cors ple de vanitats
7 cobles de 8 versos, alternant lo cor i lo seny i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 362, fragment.
- 150 (f. 133 v.º). *Luis Vilarasa*.
Per ben amar jo pas lo derrer dan
Una cobla de 3 versos, 3 de 7 i tornada de 3. Totes acaben *Requiescat in pace*. — Baselga, *op. cit.*, p. 56.
- 151 (f. 134). *Mossen Bernat serra*.
Pus so destret nom tenguats a folia
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 598, fragment.
- 152 (f. 134 v.º). *Mossen Jordi*.
Desert demichs de bens e de senyor
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 21.
- 153 (f. 135 v.º). *Mossen Jordi*.
Un cors gentil ma tant enamorat
5 cobles de 8 versos i 2 tornades de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 4.
- 154 (f. 136). *Setge d'amor fet per mossen Jordi*.
Ajustat vey d'amor tot lo poder
5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 1.
- 155 (f. 137). *Mossen Jordi*.
Enyorament enuig dol e despit
5 cobles de 8 versos i 2 tornades de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 18.
- 156 (f. 137 v.º). *Vilarasa*.
Lenuig es meu e vostre dan
Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 666.
- 157 (f. 138). *Obra feta per Fransi Guerau per lahor de la nobla dona leonor de Cardona*.
E qui pora donzella virtuosa
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 301, fragment.
- 158 (f. 138 v.º). *Altra feta per lo dit Fransi Guerau*.
Si col malalt quant la febril combat
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 301, fragment.

- 159 (f. 139; escrita al marge per una mà posterior). *Sparsa*.
Com lo questa sentensiat a mort
8 versos.
- 160 (f. 139 v.º). *Altra obra feta per lo dit Fransi Guerau*.
Un gran enuig dins mon cor sent causar
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 301, fragment.
- 161 (f. 140). *Comiat de mossen Jordi*.
Souint sospir dona per vos de luny
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 15.
- 162 (f. 140 v.º). *Cobles espàrças. Fransi guerau*.
Bellesa gran vostre cors illumina
8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 302.
- 163 (f. 140 v.º). *Cobla equiuocada feta per mossen Jaume march a mossen P. march*.
Sus en lo mig duna costa
10 versos i tornada de 4.
(f. 141). *Resposta feta per mossen P. March a mossen Jachme march*,
Blanxa y bella nes la costa
10 versos, tornada i endreça de 4.
- 164 (f. 141). *Altra sparsa feta per fra Vilagut*.
Certes dich pus que la millor
7 versos i tornada de 4.
- 165 (f. 141 v.º; esborrat : *Altre masdouelles*). *Altre de barthomeu. de mossen corella*.
En lo mon trop molts homens ralladors
7 versos.
- 166 (f. 141 v.º). *Altre ell mateix*.
Enamorats de santiment groser
8 versos.
- 167 (f. 141 v.º). *Altre*.
Nosta bon seny a home qui molt fia
8 versos.
- 168 (f. 141 v.º). *Altre*. (Lluís de Requesens.)
Retorn retorn nostra bona mistat
8 versos. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 188; Baselga, *op. cit.*, p. 64.
- 169 (f. 141 v.º). *Altre*. (Lluís de Requesens.)
Nunque dire qui es la qui jo am
7 versos i tornada de 4. — Baselga, *op. cit.*, p. 65.

- 170 (f. 142). *Altra*. (Jordi de Sant Jordi.)
Ja donal mon nom fara del blanch groch
8 versos i tornada de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 33.
- 171 (f. 142). *Altre*.
Pusque damar vos fets merxanderia
8 versos.
- 172 (f. 142). *Altre*.
La miamor pus nous puch dar entendre
8 versos i tornada de 4.
- 173 (f. 142 v.º). *Altra luys de requesens*.
No vull anar en loch on dones sien
8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 552.
- 174 (f. 142 v.º). *Altra Fransi guerau*.
De mius recort senyora mia vida
12 versos i tornada de 4.
- 175 (f. 143). *Altra Fransi guerau*.
Cert com nous veig senyora de mon cor
12 versos i tornada de 4.
- 176 (f. 143). *Altra Fransi guerau*.
Un gran espant de tots espants major
12 versos i tornada de 4.
- 177 (f. 143 v.º). *Mossen Jordi*.
Daver lo nom e lo dret tal daymia
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 10.
- 178 (f. 144). *Mossen Jordi*.
Ara hojats dompnas queus fau saber
5 cobles de 8 versos i 2 tornades de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 29.
- 179 (f. 144 v.º). *Mossen P. de queralt cavaller*.
Sens pus tardar me ne de vos pertir
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 524, fragment.
- 180 (f. 145). *Mossen Jordi de sent Jordi*.
Tots jorns aprench e desaprench ensemps
6 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 24.
- 181 (f. 146). *Desaximent e comiat damor fet per blay seselles*.
Per a tostemps he cremat linuentari
7 cobles de 8 versos i tornada de 8.

- 182 (f. 146 v.º). *Pau de bell viure.*
Dompna gentil vos minculpats a tort
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Milà, *Poëtes lyriques catalans*, p. 20.
- 183 (f. 147; al marge inferior, escrita a 2 columnes en lletra menys antiga:) *En Guillem de bergada an pe. de Gauseran.*
En Gauseran gardats cal es lo pes
Respos den pe. de gauseran.
Senyer guillem lo pes que dit maues
Cada cobla de 8 versos. — Publicat per Milà, *Poëtes lyriques catalans*, Montpeller, 1878, p. 16.
- 184 (f. 147 v.º). *Lay den p. torroella.*
Qui volra veur un pobre stat
200 versos. — Baselga, *op. cit.*, p. 164.
- 185 (f. 149 v.º). *Altre lay de Pere torroella.*
Enamorats los qui per ben amar
5 cobles de 17 versos i tornada de 9. — Baselga, *op. cit.*, 158.
- 186 (f. 151). *Los enuigs de mossen Jordi.*
Enuig enamich de jouent
9 cobles de 18 o de 19 versos. — Massó, *op. cit.*, 46.
- 187 (f. 152 v.º). *Lay de marti garcia.*
Temps es que suspir e que plor
5 cobles de 9 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 271, fragments.
- 188 (f. 153 v.º). *Obra figurativa ab rims estrams en lahor del Rey feta per Dionis guiot notari de Valencia.*
Reys magniffichs trop me par causa folla
7 cobles de 9 versos, tornada i endreça al Rey de 5.
- 189 (f. 154 v.º). *Mossen P. march.*
Jom merauell com nos veu qui hulls ha
7 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4. — Baselga, *op. cit.*, p. 46.
- 190 (f. 155). *Mossen P. march.*
Al punt com naix comense de morir
8 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4. — Baselga, *op. cit.*, p. 48.
- 191 (f. 156). *Mossen P. march.*
Cest qui so fay don li deu seguir dan
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 372.
- 192 (f. 157; molt esborrat). *Mossen Jacme march. cobles de Fortuna.*
Quan eu cossir en los fets mundenals
3 cobles de 10 versos i 2 tornades de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 369.

- 193 (f. 157 v.º). *Blay Caselles. Obra croada.*
Dona gentil e daccellent natura
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 194 (f. 158). *Altra obra feta per mossen Jordi de sant Jordi. Unisonant aperiada la meytat.*
En mal podiers enquerens en mal loch
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Massó, *op. cit.*, p. 32.
- 195 (f. 158 v.º). *Mossen P. despuig caualler. Siruentsch.*
Pus que bondats ne abtesa
Una cobla de 4 versos i 5 de 8. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 508, fragment.
- 196 (f. 159). *Debat del cor ab lo cors. tot encadenat e uniçonant fet per en Pastrana. Lo cors.*
A vos mon cor me coue descobrir
11 cobles de 8 versos i tornada de 4. Alternen *Lo cors* i *Lo cor*. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 482, fragment.
- 197 (f. 160 v.º). *Trasfort notari. uniçonant e croada.*
Gran carrech han vuy tuyt lom de peratge
5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 631, fragment.
- 198 (f. 161). *Johan roquafort solta e croada.*
Enamorat no fon mes de Isolda
5 cobles de 8 versos, tornada i endrega de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, 556, fragment.
- 199 (f. 161 v.º). *De penediment fjet per solt e encadenat.*
Tots mos delits e pensa tan joyosa
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 200 (f. 162). *Luis de Vilarasa les .v. balades. la primera amb rims uniçonants e crohats ab un retrony.*
Comens de cas maporta pensament
(f. 162 v.º). *La segona balada ab rims tots uniçonants quatre bordons crohats dos estramps e dos derrers appariats e ab un retrony.*
Sobres damor ma tret la llibertat
(f. 163). *Terca balada. uniçonant ab rims crohats dos biochs dos bordons stramps e un retrony.*
Nos pus amor sino ço que jo sent
(f. 163). *Quarta balada. tota uniçonant ab rims croats e ab retrony.*
Si com lo flach quin bregua nos estat
(f. 163 v.º). *Quinta balada. ab cobles soltes e ab rims croats e ab un retrony.*
Com lo posat en lestrem de la mort
Cada balada consta de 3 cobles de 8 versos, menys la terça que les té de 9. — Baselga, *op. cit.*, pp. 58-52.

201 (f. 164). *Gabriel ferruix. requesta damor ab rims crohats e encadenats ab ampelt e bioch tot solt e capfinit.*

Reyna de prets doctrina de sabents

5 cobles de 11 versos; la 2.ª i la 4.ª amb l'epígraf *Respozsta de la enamorada*, la 3.ª i la 5.ª *Replicació del enamorat*; tornada i resposta de 6.

202 (f. 164 v.º). *Johan Foguassot notari en lahors de la venguda del Rey solta ab rims crohats e un perdut.*

Rey virtuos senyor dinsigna terra

5 cobles de 9 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 257.

203 (f. 165 v.º). *Anthoni Vallmenya notari. en lahor de una monga qui seruana leyaltat al seu enamorat. ab rims solts e croats.*

No mes qui vos virtut hauets astrema

5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 637, fragment.

204 (f. 166). *Mossen Nauarro. Estrampa.*

Veig ço quem plany e pas dolor estrema

3 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 439.

205 (f. 166 v.º). *Pere torroella.*

Nom ajut deu si vos nom ajudau

4 cobles de 9 versos i tornada de 5. — Baselga, *op. cit.*, p. 157.

206 (f. 167). *Pere torroella.*

No sent ne veig ne hoig ne coneix res

4 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Baselga, *op. cit.*, p. 172.

207 (f. 167 v.º). *Pere torroella.*

Ara pots fer amor tes voluntats

5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Baselga, *op. cit.*, p. 169.

208 (f. 168). *Pere torroella.*

O passio qui sens poder has força

3 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Baselga, *op. cit.*, p. 171.

209 (f. 168 v.º). *Pere torroella.*

Jo so partit e partint me partia

3 cobles de 10 versos i tornada de 4. — Baselga, *op. cit.*, p. 163.

210 (f. 168 v.º). *Francesch ferrer.*

Qui be serueix lexant que grat ne ten

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

211 (f. 169 v.º). *Francesch ferrer.*

De fi en fi vos am tan finament

4 cobles de 8 versos i tornada de 4. El fol. 169 té un forat i manquen els següents fins al 189, que estan suplerts pel relligador per 20 fulls de paper de barba.

- 212 (f. 189, tot continuant l'obra que manca). *Tornada*.
Altas desort quim fa viuint penar
4 versos.
- 213 (f. 189). *Mossen estanya. Canço*.
Rich so denuyts e pobre de conort
Una cobla de 4 versos i altra de 8. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 226.
- 214 (f. 189). *Sparça*.
Anamorats qui teniu prou sentit
Una cobla de 8 i tornada de 4.
- 215 (f. 189 v.º). *Mossen Lehonard dezsors Caualler*.
Cert aramor me couendra parlar
3 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Baselga, *op. cit.*, p. 125.
- 216 (f. 189 v.º). *Mossen sors predit*.
De vos me dolch qui perdeu temps en va
3 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Baselga, *op. cit.*, p. 128.
- 217 (f. 190). *Mossen sors*.
Lo meu deport es poderuos mirar
Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4. — Baselga, *op. cit.*, p. 123.
- 218 (f. 190 v.º). *Lay den Ramis*.
Ohiu de mi quanta dolor
142 versos. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 525, fragment.
- 219 (f. 192 v.º). *Obra feta per Simon pastor en lahor de na Isabel suaris*.
Segui segui auentures gentils
D'aquesta obra no n'hi han sinó 5 cobles de 8 versos, que és tot lo que pren la plana, després ve una llacuna suplerta amb 2 folis de paper del relligador.
- 220 (f. 193). *Altra obra ço es mal dit fet per en Simon pastor*.
Per divulgar la pratica dampnada
6 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.
- 221 (f. 193 v.º). *Anthoni Vallmanya notari. capcaudada ab rims crohats*.
Tots los delits damor veig luny de mi
5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 637, fragment.
- 222 (f. 194 v.º). *Altra obra de grat e infrat feta per Nanthoni Vallmanya per amor de una senyora monga a la qual son enamorat era stat desconaxent. ab rims solts e encadenats*.
Qual mils de mi en tal yra cayguda
17 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 637, fragment.
- 223 (f. 196). *Altra obra feta contra fortuna adversa feta per lo dit Vallmanya*.
Qual un de tants dir pora quell no senta
10 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 638, fragment.

- 224 (f. 197). *Anthoni Vallmanya notari ma feta per lo posador de la joya de desconexenca de la enamorada.*

Ancios tot del amagat engan

10 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 638, fragment.

- 225 (f. 198 v.º). *Obra de desconaxenca ab la quala lo predit Vallmanya gonya la Joya.*

Ignorant hom portab si un greu dan

10 cobles de 14 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 638, fragment.

Al marge interior, en lletra més xica, se llegeix : *Fonch donada la Joya de desconexenca al dit Vallmanya per la present obra digmenge aa xxiiij dabril del any Mil ccccLvi a framenors de barcelona.*

- 226 (f. 200). *Vallmanya per honor de la Joya.*

Ingrat voler me fa damor complanyer

8 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 639, fragment.

- 227 (f. 201). *Vallmanya ma feta per una monga quim trames a un seu enamorat.*

Si tardas veus he fallit en respondre

5 cobles de 19 versos i tornada de 6. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 639, fragment.

- 228 (f. 202). *Vallmanya sparça.*

Pus que tots jorns no cessats fer gabella

8 versos. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 636.

- 229 (f. 202). *Altre Vallmanya.*

Vostres viltats me foren manifestes

8 versos. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 637.

- 230 (f. 202). *Vallmanya sparça.*

Mort me donau senyora vida mia

8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 637.

- 231 (f. 202). *Sparça Vallmanya.*

Per lo que veig de vos tot me reprench

14 versos. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 638.

- 232 (f. 202 v.º). *Sparça Vallmanya.*

Los damar fals merexen portar mal

14 versos.

- 233 (202 v.º). *Sparça.*

Nom plau lo tall que teniu ne manera

14 versos.

- 234 (f. 203). *Vallmanya ma feta per una monga quim trames a un seu anamorat.*

Sentir no pot unamor tan encesa

5 cobles de 8 versos i tornada de 4. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 639.

235 (f. 203 v.º). *Obra intitulada sprit, feta per Nanthoni Vallmanya notari en lahor de les monges de vall donzella, hon parle de una desconexenca a ell feta.*

Als desigants aconseguir lo premi

18 cobles de 12 versos i tornada de 8. — Torres Amat, *op. cit.*, p. 639.

Al marge interior, en lletra més xica, hi ha escrit : *Fou spandida la present obra per lo dit Vallmanya notari dins la cor de Valldonzella hon se tenian consistori digmenge a xxviij de maig any mil cccclviij.* Al marge diverses notes explicant per textos certs noms mitològics.

236 (f. 206 v.º). *Vallmanya. Altra obra feta per lo dit Vallmanya per una senyora qui repta son enamorat de desconaxenca.*

Quala vuy es que per amar lenguescha

10 cobles de 9 versos i tornada de 5.

Al marge exterior : *Fou spandida la present obra per mi Anthoni Vallmanya notari dins la cor de Valldonzella digmenge a xxv de juny mil cccclviij.*

237 (f. 208). *Altra obra apellat escondit. ab la qual obra lenamorat denumt dit colpat, se escusa de la colpa a ell imposada per sanamorada.*

Qual es aquell enuajos qua bastat

10 cobles de 12 versos i tornada de 8.

Al marge exterior : *Unixonant e maridot compas.*

238 (f. 209 v.º). *Altra scondit maridat fet per lo dit Vallmanya. scusantse e desan-colpantse de una colpa falçament imposada.*

Nouellament he sentida lempresa

10 cobles de 9 versos i tornada de 5.

Al marge interior la nota : *Fou espandida la present scusacio digmenge a vi de Maig any Mil cccclviij per mi Anthoni Vallmanya, dins la cor de Valldonzella hon se tenia consistori de la tanço del sastre e del argenter qual offici merexia mes honor.*

239 (f. 211). *Vallmanya.*

Junct es lo temps fer de ma dolor crida.

10 cobles de 10 versos.

A la fi de la 10.^a cobla, amb el foli 212 v.º, acaba el cançoner amb 28 fulls blancs de paper de barba del temps del relligatge, igual que'ls que hi han al principi i en les dues llacunes indicades.

11

CANÇONER DELS MASDOVELLES

Manuscrit original d'en Johan Berenguer de Masdovelles, en dugues lletres, una cursiva i altra de correguda, escrit a mitjàn xv.^{da} segle en un espai de 30 anys (1440-1470?) sobre clxj folis de paper, de 295 X 220 mm. Comença ara al foli x, però al principi hi ha un plec de 6 folis sens numerar que contenen borradors amb correccions. Relligadura perduda; alguns folis manquen; també n'hi havien de desenganxats. S'ha relligat fa poc en pergamí.

- 1 (fol. 1 prel.; 4 ratlles amb lo següent:)
 los entenents primera sagraduen
 los icnorants sol los basta o creguen
 de Vilaragut
 Johan Regual de peralta del costeya.
- 2 (f. 1 v.º; tot ple per l'obra:) *J. M. J.*
 Lo primer guoig que tu mari aguist
 7 cobles de 8 versos.
- 3 (f. 2 v.º). *J. M. J.*
 Increat deu sol creador
 Obra de 137 versos.
- 4 (f. 3 prel.) *J. M. J.*
 Estant ratret e denuig fatiguat
 9 cobles generalment de 8 versos i tornada de 4.
- 5 (f. 4 prel.; en el recto només 6 versos, el primer dels quals és:) *J. M. J.*
 Fins auui he desamadas las donas
- 6 (f. 4 v.º). *J. M. J.*
 Set son he set e puixs quatre setenas
 5 cobles de 8 versos, 2 tornades i una endreça de 4.
- 7 (f. 5 prel.; només conté, adalt de tot, quatre versos, el primer dels quals
 és:) *J. M. J.*
 Dins un poblat en terra despoblada
- 8 (f. 5 v.º). *J. M. J.*
 Mon creador incompres dreturer
 6 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 9 (f. 6 prel.). *J. M. J.*
 Alegret flor virginal incompresa
 7 cobles de 8 versos, les 3 darreres escrites al marge.

10 (f. x; comença propiament el cançoner; tot continuant una obra de la qual resten ara 3 cobles de 8 versos i la tornada. El primer vers que apareix:)

Per mantes parts del mon vey tost venir

11 (f. x v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*

Pus vey queus plau per vos vaga rodan

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

12 (f. xj). *Cansso damor retorguedada per diccions per bordons e per cobbles La qual legint la pla e retorguedant la es la meitat de rims crozats e laltre maytat de rims plans es capcaudada per cobbles e feta per lo damunt dit.*

Mort me donau dona sens maraxer

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

13 (f. xij). *Cansso de rims maridats he unisonants feta per lo damunt dit.*

Un colp mortal ma dat amor de fresch

6 cobles de 8 versos i tornada de 4.

14 (f. xij v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*

Morir me cuyt de dol e gran faunia

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

15 (f. xiiij v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*

Sim volets be mostrat lom en joven

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

16 (f. xiiij). *Johan berenguer de masdouelles.*

Bem pendra mal si pass esta jornada

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

17 (f. xiiij v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*

Tant ay sofert que pus auant sofrir

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

18 (f. xv v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*

Be li pren mal aquell qui del desert

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

19 (f. xvj). *Johan berenguer de masdouelles.*

Ab grieu treball ez enguoxos turmen

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

20 (f. xvj v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*

Tot axi com lo paubre va quirent

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

21 (f. xvij v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*

Si per null temps merce trobar dauia

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 22 (f. xvij). *Johan berenguer de masdouelles.*
De vos me clam dona prous e valen
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 23 (f. xvij v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*
Ares maldich lo jorn lo punt e lora
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 24 (f. xviii). *Comiat flet per Johan berenguer de masdouelles.*
Pus en tal punt mauets dona portat
6 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.
- 25 (f. xx). *Johan berenguer de masdouelles. maldit.*
Tant me promet dona que no pusch pus
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 26 (f. xx v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*
Dona qui vol ben voler me demostre
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 27 (f. xxj). *Johan berenguer de masdouelles cobra sparça sobrel temps.*
Per tant col temps de temps en temps se muda
8 versos.
- 28 (f. xxj v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*
Eras pus ssuy ssi fort enamorats
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 29 (f. xxij). *Johan berenguer de masdouelles. Dança unisonant he biocada.*
Tan complidament
Una cobra de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4.
- 30 (f. xxij v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*
Nom clam demor ab tot que molts turmens
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 31 (f. xxij v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*
Si prest nom val vostre gran gentilesa
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 32 (f. xxiiij). *Johan berenguer de masdouelles.*
Lo gran voler dona queus port me costa
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 33 (f. xxiiij v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*
Amor del mal quem feu ten fort me duyll
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 34 (f. xxv v.^o). *Dança feta per Johan berenguer de masdouelles.*
Pus per amar he de morir
Una cobra de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4.

- 35 (f. xxvj). *Johan berenguer de masdouelles.*

Ja que lo temps nos vuy tal com solia
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 36 (f. xxvj v.º). *Dança biocada e la meytat de rims cars ffeta per Johan berenguer de masdouelles.*

Pus que sots tal
De vos me part seruir nous vull
Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4.

- 37 (f. xxvij). *Johan berenguer de masdouelles.*

Pus nom feu be ne fer nol me voleu
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 38 (f. xxvij v.º). *Dança ffeta per Johan berenguer de masdouelles. per una dona qui lexa lom gentil per pendre lo vila e per ella mateixa se feu lenquant e maldit quis se-gueix auant.*

Null temps cuydi dona trobar
Una cobla de 8 versos, 3 de 8 i tornada de 4.

- 39 (f. cxviiij). *Maldit ffet per lo dit Johan berenguer per la dita dona.*

Perquexi car dona ves mi teniu
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 40 (f. xxviiiij). *Enquant ffet per Johan berenguer masdouelles. A compas de dança par una dona qui lexa lon gentil per pendre la vila.*

No veyrets may deras anant
Una cobla de 4 versos, 4 cobles de 8 i tornada de 4.

- 41 (f. xxviiiij v.º). *Johan berenguer de masdouelles.*

No crech prengues ab major pacciença
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 42 (f. xxx). *Johan berenguer de masdouelles. ab rims maridats e retronxada e unis-sonants e retronxada.*

Pus camor vol quen mos mals anadescha
4 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 43 (f. xxx v.º). *Cobla sparça feta per Johan berenguer de masdouelles.*

Dona del mon nom pot jens enguenar
8 versos.

- 44 (f. xxx v.º). *Cobla sparça feta per Johan berenguer de masdouelles.*

Amor qui pot ma dat a dona tal
8 versos.

- 45 (f. xxxj). *Johan berenguer de masdouelles.*

Tant yeu no cerch que ges no puix trobar
7 cobles de 8 versos i tornada de 4.

46 (f. xxxj v.^o). *Cansso demor unisonant e va per les vocals. ffeta per lo dit Johan berenguer de masdouelles.*

Eras can vey guarnits los pratz els camps.

5 cobles de 7 versos i tornada de 3.

47 (f. xxxij). *Johan berenguer de masdouelles.*

Pus qui sebi que vostra senyoria

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

48 (f. xxxiij). *Cobla sparça ffeta per Johan berenguer de masdouelles.*

Ab tot conech dona quet pots clamar

8 versos.

49 (f. xxxiij). *Cansso demor ffeta per lo dit Johan berenguer. la qual es de molt stret compas es unisonant he va per les vocals.*

Del joy demor suy ers depnats he ras

5 cobles de 10 versos i tornada de 5.

50 (f. xxxiiij). *En lo mes de Juny any M.cccc xxx viij en la Ciutat de Barchalona dona mossenyer Berthomeu castello una Joha a qui mils se complanyeria demor un se donaren moltes hobre entre les quals ni dona en Guillem de Masdouelles la seguent en deffensio del deu demor e contra los trobadors quis complenyien.*

Del cruzel crim de lleza magestat

5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

51 (f. xxxiiij). *Cansso de rims unisonants feta per Johan berenguer de masdouelles. la qual feu pef la rao desus dita e tira a la Joha.*

De vos amor no pusch ges null be dir

5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

52 (f. xxxv v.^o). *Cansso feta per en Guillem de masdouelles la qual fonch coronada a Tolossa.*

Eras mi ponch amors tan finament

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

53 (f. xxxvj). *Vers ffet per Johan berenguer de masdouelles. lo qual va per les vocals es unisonant per copbles he bordos e tornades les diccions en certa manera.*

De mans barats quel mon se fan nom pach.

6 cobles de 8 versos i tornada de 4.

54 (f. xxxvj v.^o). *Cansso de nostra dona feta per Johan berenguer de masdouelles.*

Palays de dieu pura verges maria

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

55 (f. xxxvij v.^o). *Cansso demor ffeta per en Guillem de masdouelles. la qual fonch coronada en Barchalona.*

Lo temps presens de gaya primavera

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 56 (f. xxxviiij). *Guillem de Masdouelles.*

Pus li prat son de verdura guarnit
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 57 (f. xxxviii v.^o). *Maldit contre les velles ffet per Johan berenguer de masdouelles a compas de dança.*

Aquestes velles vils mardoses
Una cobla de 4 versos, 9 de 8 i tornada de 4.
Coble feta per en Guillem de Masdouelles En deffencio de les velles bones.
Per quieu suy vielhs en favor de les velles
Respost a la dita cobla. feta per Johan berenguer de masdouelles.
Mos honcles cars yeu no dich mal daquellas
8 versos cada una d'aquestes dues darreres cobles.

- 58 (f. xxxx). *La tensso deual sta mogue lo dit Johan berenguer de Masdouelles a mossen endreu despens.*

Mossen endreu un om e ffet aymia
10 cobles de 8 versos i 2 tornades de 4, firmades les senars per en Masdouelles i les parelles per n'Espens.
(f. xxxxj). *La cobla de sus scrita fonch tremesa per nosaltres dos al dir en bosca lo qual pres carrech dar sentencia en nostron debat.*

Entre nos dos es debat en cest dia
8 versos. Els fols. xxxxj v.^o i xxxxij recto i verso són en blanc, sens dubte destinats a contenir les sentencies d'en Johan Boscà.

- 59 (f. xxxxiij). *Tansso moguda per en Guillem de masdouelles a mi Johan berenguer.*

Dues gentils donzellas say que zan
10 cobles de 8 versos, alternant a cada cobla en Guillem i en Johan Berenguer. La meitat del foli i el verso deixat en blanc per a escriure-hi el final del debat.

- 60 (f. xxxxvj). *Lo debat deual scrit he hagut Johan berenguer de masdouelles ab amor.*

Be saps amor que volentat auia
30 cobles, les senars firmades Masdouelles, les parelles Amor, i 2 tornades de 4.

- 61 (f. l).

Be vols amor ton gran poder mostrar
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 62 (f. l v.^o). *Johan berenguer de Masdouelles.*

Eres plus vey camors vol.ques ieus sia
5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

- 63 (f. lj v.^o). *Johan berenguer de masdouelles.*

Yeu vull ez am la plus bella ques mir
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 64 (f. liij). *Johan berenguer de masdouelles.*
En vida muyr he morint puix guarir
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 65 (f. liij). *Johan berenguer de masdouelles.*
Amor tots jorns me presenta
Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4.
- 66 (f. liiij). *Johan berenguer de masdouelles.*
Ja son de mals axi cansat
Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4.
- 67 (f. liiij). *Johan berenguer de masdouelles.*
Tum pots valer senyora e altre no
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 68 (f. liiij). *Johan berenguer de masdouelles Comiat.*
Ab plants e plors pertre de vos senyora
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 69 (f. lv v.^o). *Coble tremesa per en Guillem de Masdouelles mon car honcle a mi.*
Mon cars nabotz en vostres canssons vey
Resposta de mi Johan berenguer de masdouelles.
Mos honcles cars jur vos la ffe queus dey
Guillem de Masdouelles.
Per ffar venir dobnas a llor ssopley
Van responnent-se i replicant oncle i nebot, formant, en conjunt, 6 cobles de 8 versos.
- 70 (f. lvj). *Johan berenguer de Masdouelles.*
Destret damor ab cuytat enamen
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 71 (f. lvij). *Cobla ab tornada ffeta per Johan Berenguer de Masdouelles Retorguada per diccions.*
Sospir he plor dona tots jorns per vos
Una cobla de 8 versos i tornada de 4.
- 72 (f. lvij). *Cansso feta per lo dit Johan Berenguer per una donzella quin feste-gaua dos.*
Anuig trop gran en la festa que feu
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 73 (f. lvij). *Lo dilluns sant de lany xxx nou mossen endreu despens he mossen fran-cesch marti de gralla he Jo Johan Berenguer de Masdouelles Estant en la Ciutat de Bar-çalona fem nouellament Aymies he per tant com per Raho de les festes de Pasqua Auiem de partir de la dita Ciutat per anar en nostres Cases acordam quey tornassem en lo mes*

de mayg apres seguent he Jo durant lo temps que fom fora la dita Ciutat tots tresos fiu les cobles següents he aquelles tremeti als dits mossen endreu he mossen gralla a lleyda hon es llur abitassio e sso per tant com Jo sens ells no podia tornar a la dita ciutat ans los auia esperar a larbos hon ells dauien venir.

Despuys partim de la bona Ciutat

Al vers 8.^a de la 5.^a cobla «Del brando ffi don vezia mon deu» correspõn la nota del marge exterior : *Lo brando en la present cobbla dil es a nostra dona de la mar hi sta al costat. de laltar en un bastiment de justa. e del dit brando veyia maymia.*

8 cobles de 8 versos i tornada de 4.

(f. lviiiij). *La cobblab tornada tremeti sobre lo cas demunt dit Jo als demunt dits.*

Tan gran anyor de vosaltres me ve

8 versos i tornada de 4.

74 (els ff. lxiiiij verso i tot el lx són blancs; f. lxj). *Lo debat deuall scrit mogui Jo en Johan Boscha.*

Un baro say qui ayma ffinament

5 cobles de 8 versos alternant les cobles d'en Masdouelles i d'en Boscà.

75 (ff. lxij i lxiiij, manquen; f. lxiiiij). *Coble sparça ffeta per mi Johan berenguer.*

Gens no penseu ssi be nous vaig a veure

8 versos.

76 (ff. lxij i lxiiij, manquen i f. lxiiiij). *Altre sparça.*

Anarmen vull per sso prenc comiat

8 versos.

77 (ff. lxij i lxiiij, manquen; f. lxiiiij). *Altre ab tornada.*

Tum fas partir per qui jo romandria

8 versos i tornada de 4.

78 (f. lxiiiij v.^o). *Altre sparça.*

Despuys parti de vos ma bellaymia

8 versos.

79 (f. lxiiiij v.^o). *Altre sparça.*

Ab gran affany he mal dol he tristor

8 versos.

80 (f. lxiiiij v.^o). *Altre ab tornada he endressa a un meu cossi.*

Dassi pastesch don partir no deuria

8 versos, tornada i endreça de 4.

81 (f. lxv). *Altre sparça.*

E llas de mi que ma plorosa vida

8 versos.

82 (f. lxv). *Altre sparça.*

Ay llas catiu be fonch maleyt lo dia

8 versos.

- 83 (f. lxxv). *Altres sparça.*
Ja volguesseu que posques abstenir
8 versos.
- 84 (f. lxxv). *Altres sparça de rims maridats semisonants he plenisonants.*
A mi mateix coue que digua ffora
8 versos.
- 85 (f. lxxvj v.^o). *Altres sparça.*
Tot quant he fet ffins en lo present jorn
8 versos.
- 86 (f. lxxvj v.^o). *Altres sparça.*
Volentat gran ez amor tot ensemps
8 versos.
- 87 (f. lxxvj v.^o). *Altres ab tornada.*
Pobre de joy he malestruch daymia
8 versos i tornada de 4.
- 88 (f. lxxvj). *Johan berenguer de masdouelles.*
Tot me perdi aquell doloros jorn
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 89 (f. lxxvj). *Lo consell deual·l scrit demani Jo a mossen endreu despens.*
Mossen endreu un consell te deman
Resposta del dit mossen endreu.
Bell caualler pus mestas demenant
8 versos cada cobla.
- 90 (f. lxxvij). *Lo consell deual·l scrit me demana lo dit mossen endreu.*
Mossen Johan digues me que fare
Resposta de mi Masdouelles.
Mossen endreu temps ha que no trobe
8 versos cada cobla.
- 91 (f. lxxvij). *Lo consell dejus scrit demana a mi mon honcle en Guillem de masdouelles.*
Mon cars nabotz torbat man lenemich
Resposta de mi Johan berenguer.
Ges de consell en mi no tinch labrich
8 versos cada cobla.
- 92 (f. lxxvij v.^o). *La cobbla deual·l escrita tremati Jo Johan Berenguer a un meu cossi qui amaua una dona la qual auia a sa volentat, he saueu Jo, he sobre una trena que ella auia feta dels seus cabells la qual lo dit mon cossi li demena ells se barallaren car ella no lay volch donar ans li dix que li paguas dues camisses que li auia donades les quals*

aquell auia ja rompudes he mes que li tornas un diamant que li hauia donat he partiren se fort mal. he per la dita raho jo tremati li la dita cobbla a la qual me respos no en rims car no sab de trobar preguant me li fes un maldit sobre lo dit cas. he fiu ne dos qui son dejus scrits. la hu de compas fort stret qui va per vocals laltre de rims unisonants. he la dita cobbla que li tremati tenbe va per vocals hi es la saguent. ffeuse a x de maig de lany xxxviij.

Mon cars cossis pus taymia te ras

8 versos.

Maldit.

Pus nous dech res perquem dieu queus pach

6 cobles de 8 versos, tornada i endrega de 4.

- 93 (f. lxxvij v.^o). *Maldit ffet per lo dit Johan Berenguer. unissonant.*

Molt vos sou tart dona reguoneguda

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 94 (f. lxxviii v.^o). *Comiat ffet per en Guillem de masdouelles.*

Reunablement per gran desconaxença

5 cobles de 8 versos, tornada i endrega de 4.

- 95 (f. lxx). *Maldit fet por lo dit Guillem de Masdouelles.*

Ja no veyra midonts qui pus la blan

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 96 (f. lxxj). *Altre maldit ffet per lo dit Guillem de masdouelles.*

Diats middoncs cuydau vos que us seruecscha

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 97 (f. lxxj v.^o). *Altre maldit ffet per lo dit Guillem de masdouelles.*

Pus mauets ffayt a tan gran fallimen

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 98 (f. lxxij v.^o).

Voler menpeny he raho no consent

7 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 99 (f. lxxiiij v.^o). *Lo Debat deuall scrit ha mogut mon car honcle en Guillem de masdouelles a mi.*

Mos cars nabotz yeu ssay dos aymadors

6 cobles d'en 8 versos, alternant les cobles d'en Guillem i en Joan Berenguer.

- 100 (f. lxxc; en lletra correguda). *Lo dit Masdouelles obre sobre lincarnassio.*

Molt protestant comens ffer aquest obre

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 101 (f. lxxvj). *Lo dit masdouelles sparssa.*

Tant ffort vos ham hi tan senserament

8 versos.

- 102 (f. lxxvj). *Altre sparssa ffeta per lo dit masdouelles.*

Nom fera gens vostra descortesia

8 versos.

- 103 (f. lxxvj verso i lxxvij recto en blanc; f. lxxvij v.^o). *La hobre deuall scrita tremes a mi mossen Francesch marti Gralla E jo li ffiu resposta per los rims semblants. feu la sobre lo voler quil sopjugua ab mala sort.*

Estrem voler per mala ssort me tempta

5 cobles de 8 versos i tornada de 4 en la qual manca el 2.ⁿ vers.

Resposta de mi Johan Berenguer.

Not mereuells com voler te retempta

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 104 (f. lxxviii). *La obre deuall scrita ses ffeta per una dona qui auia promes donar lloch a son anamorat en certa part. he puixs mes sen entorn hi aquell parti romput e mal content della. Apres panadit sen tremes li la dita hobra la qual fiiu Jo Johan Berenguer per amor dell.*

Perdut he pler deport solas e riure

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 105 (f. lxxviii v.^o). *La hobre deuall scrita he jo feta dit Johan Berenguer sobrel voler quim te sopjuguat he vol sso que no vol ma dispossissio. he ssobra huyt anemichs que he he sson aquets amor. maymia lo voler ssort fortuna lo cor mos uulls he por.*

Lo que no vol ma dispossissio

7 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- (f. lxxx v.^o). *La hobra demunt scrita tremeti a mossen Francesch marti gralla a Lleyda. ha feume la resposta seguent en la qual diu quina es la raho que los vuyt anamichs compres an aquells Amor an sobre mi tal senyoria.*

(f. lxxxj). *Mossen Ffrancesch marti Gralla.*

Mossen Johan seguons hopenio

7 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- (f. lxxxij). *La hobre deuall scrita he feta Jo Johan Beranguer de Masdouelles replicant a la resposta que mossen Ffrancesch marti Gralla ma ffeta ha una hobre que li tremeti. e va per los rims semblants.*

Mossen Ffrancesch lo nohible gullo

7 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 106 (f. lxxxiiij blanc; f. lxxxiiij). *La hobre deuall scrita he ffeta ssobre una dona qui feya festa ha hun home he que li donaua sentiment que li volia be ab tota honestat. he lo dit home en semblant manera la amaua. he moltes veguades ho dix a la dita dona. hi ella Jcnorauau he nou creya. e perque lo dit home la amaua honestament pregua a mi fies li alguna hobra ssobre son cas. perque aquella tremates a la dita dona que icnoraua que ell lamas ni la volgues amar honestament.*

Vos no sentiü sso que sentir deuria

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

107 (f. lxxxv). *La hobre deuall scrita ffitu per hun home qui era hi es anamorat duna donzella. hi aturauen abdosos dins una ciutat he comensaren ssi a morir. he los dits home he donzella acordaren se axir de la dita Ciutat hi debateren als guns jorns qual sen hiria primer. pero a la ffitu la dita donzella volch lo dit home sens anas primer he de ffitu parti. he per tant com ell no sabia la dita donzella en quina part hiria tremes a la dita Ciutat un seu seruidor per entremetres la dita donzella hun era. e sabut anas lla hon ella fos lo dit seu seruidor. he pregua a mi li fes alguna hobre que lo dit seu seruidor donas a la dita donzella. he Jo sobre sson cas ffitu la seguent.*

Quant me soue daquell jorn que parti

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

108 (f. lxxxv bis). *La hobre deuall scrita ffitu Jo dit Johan Berenguer per hun home qui es anamorat duna gran dona dela qual per sa ballesa he valor james pensaua auer be. mas lo voler li promatia en sagur que la consaguiria e que no duptas demanar li sso quen volia he que cuntinuadament la seruís he tingues aprop. he ssobre lo dessus dit pregua a mi li ffes alguna hobre la qual pogues tremetre a la dita gran dona. he per amor dell Jo ffitu la saguent la qual li doni hi oquella tremes a la dita dona.*

Si james pusch del tot aconseguir

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

109 (f. lxxxvi). *Lo dit Masdouelles.*

Anuig me te insesantment lunyat

5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

110 (f. lxxxvj v.^o). *Lo dit Masdouelles Sparssa.*

Dona qui vol molts ayman comportar

8 versos.

111 (f. lxxxvij). *Lo dit Masdouelles en un Conssistori ques tench a Barçalona.*

Venir nom fan ana questa gran plassa

6 cobles de 8 versos i tornada de 4.

112 (f. lxxxviij). *Lo dit Masdouelles.*

Lenyorament quim vench de vos pertint

8 cobles de 8 versos i tornada de 4.

113 (f. lxxxviij v.^o). *Lo dit Masdouelles.*

Tot mon treball fins al jorn duy passat

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

114 (f. lxxxx v.^o). *Lo dit Masdouelles.*

Pus vos mon be ab vostra gran bellesa

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

115 (f. lxxxxj v.^o). *Lo dit Masdouelles.*

Quans sentimens james demor senti

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 116 (f. lxxxxij v.^o). *Lo dit Masdouelles.*
 Nous cal star perqueus vulla mes be
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 117 (f. lxxxxiij v.^o). *Lo dit Masdouelles sobre lo nom de saymia.*
 Algunes gens man dit moltes veguades
 6 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 118 (f. lxxxxiiij v.^o). *Lo dit Masdouelles.*
 Esperant muyr he morint visch ensemps
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 119 (f. lxxxxv v.^o). *Confessio A Mon bon Rey e Senyor del que son hobligat al dit Senyor Jo Johan berenguer de Masdouelles.*
 A tu confes Mon bon Rey he Senyor
 5 versos i en blanc lo demés, així com el recto del foli següent.
- 120 (f. lxxxxvj v.^o). *Lo dit Masdouelles. Coble ab tornada.*
 Tres anuigs tinch quim fan pensiu star
 8 versos i tornada de 4.
- 121 (f. lxxxxvij). *Lo dit Masdouelles sparssa.*
 Sostenir pot dona secretament
 8 versos.
- 122 (f. lxxxxvij). *Altre sparssa.*
 De ben servir no son llas ni cançat
 8 versos.
- 123 (f. lxxxxvij v.^o). *Lo dit Masdouelles.*
 Perquem digues que sens vostre voler
 5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.
- 124 (f. lxxxxviij v.^o). *Lo dit Masdouelles.*
 Lom qui del mon saparta per servir
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 125 (f. lxxxxviii v.^o). *Lo dit Masdouelles.*
 Cert es a tots camor es cosa pura
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 126 (f. c v.^o). *Lo dit Masdouelles.*
 Com pus pens mes difficultos mapar
 5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 127 (f. cj v.^o). *Lo dit Masdouelles per vocals.*
 Amors duymes selar no pusch los dans
 5 cobles de 8 versos, amb correccions.

- 128 (f. cij v.^o). *Lo dit Masdouelles unisonant he biocada.*
Gerregar vull ab amor he maymia
5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4 que comencen amb bioc.
- 129 (f. ciij v.^o). *Cobble sparssa ffeta per lo dit Masdouelles.*
Encalssant fuig del catenyer volrria
8 versos.
- 130 (f. ciij v.^o). *Lo dit Masdouelles.*
Un jorn mirant axi com ffer solia
6 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 131 (f. ciij v.^o). *Sparssa feta per lo dit Masdouelles.*
Lenemorat quen temps antich amaua
8 versos.
- 132 (f. cv). *Dança de rims unissonants he retronxada ha honor de nostra dona ffeta per Johan Berenguer de Masdouelles.*
Pus en vos tot be sadiriua
Una cobla de 4 versos, 3 de 8, i tornada de 4.
- 133 (f. cv v.^o). *Coblab tornada feta per lo dit Masdouelles.*
Jatz que tots jorns per ma granda folhia
Una cobla de 8 versos i tornada de 4.
- 134 (f. cvj resta blanc, v.^o). *La cobbla deual·l escrita ffiu Jo dit Masdouelles ssobre lo cas seguent. dues dones anauen ensemps de companyhia he la una dix a laltre «vet assi que ve Masdouelles coneixs lo?» he laltre respos que ssi. replica laltre, «Dient de tu es anamorat. dies ha que jou conech. no se tu ssi nas aguda conaxenca» hi aquella dix que beu conaxia mas que Ella no mo podia uedar. he jo ohides les damunt dites Rahons ffiu la saguent cobbla.*
Qui de mius dix que fos anamorat
8 versos.
- 135 (f. cvij). *Lo dit Masdouelles maldit.*
Ara conech sso que no conexia
6 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 136 (f. cvij). *Lo dit Masdouelles. Altre maldit.*
Anuig mostrau auer quius vulla be
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 137 (f. cviiij). *Altre maldit ffet per lo dit Masdouelles.*
Pus dau raho a mi de mal perlar
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 138 (f. cx). *Lo coble deual·l escrita tremeti Jo a mon frare.*
Qui pert lo temps de tras sso que no val

Resposta.

No penseu gens que metre hun jornal

Replicassio.

Entes aueu ten be lo general

Cada una de les tres obres consta d'una cobla de 8 versos.

- 139 (f. cv v.^o blanc; cxj). *Lo dit Masdouelles.*

James no fuy demor tan discontent

2 cobles de 8 versos i espai blanc.

- 140 (blancs els fs. cxj v.^o i cxij r.^o i al v.^o). *La coble deual·l escrita ffeu Jo Masdouelles a Mossen Guarau de Cervello lo jorn que feu bodes a la Torra de mossen Çacalm en lo mes de may any xxxxiij.*

Mossen Guarau pus lo temps es vengut

8 versos.

- 141 (f. cxijj). *Lo Sirventesch deual·l scrit feu en Guillem de Masdouelles en lo temps de la guerra dels Armenyaguesos. lo qual dressa a mossen Ramon debella en companyia del qual ell era en la dita guerra.*

En breu veyrem torney mortal bastir

5 cobles de 7 versos i tornada de 3.

- 142 (f. cxiiij v.^o). *Lo Sirventesch deual·l scrit ffeu lo dit en Guillem de Masdouelles al Citi de Catania per manament del duch de Montblanch linfant don Marti qui apres jonch Rey daraguo.*

Senyor mot naut lautrier me ftes demanda

5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

- 143 (f. cxv). *La coble deual·l escrita he jo Johan berenguer de Masdouelles feta. La qual es retorguedade per bordons e diccions. es de Rims croatz he llegintla pla diu be he retorguedant la diu mal.*

Car ffort teniu dona virtut sens frau

8 versos.

- 144 (f. cxv v.^o blanc; cxvj). *Lo debat deual·l scrit mogui a mossen Luys de Requesens Jo Johan berenguer de Masdouelles.*

Dones dun senyn dues son per bondat

15 cobles de 8 versos, alternant les cobles d'en Masdovelles i d'en Requesens.

- 145 (f. cxviij v.^o). *Lo dit Masdouelles. de compas stret de rims aguts.*

Per un gran alt que tinch dona de vos

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 146 (f. cxviij v.^o blanc; f. cxx). *Lo dit J. B. de Masdouelles.*

Tots aquells mals camor pot absseñtir

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 147 (f. cxxj). *Lo dit Masdouelles.*
Dol port dun dol quim dona gran dolor
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 148 (f. cxxij). *Lo dit Masdouelles per dona Elfa de Perellos.*
Molts dies ha que tinch estrem voler
6 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 149 (f. cxxiij). *Lo dit Masdouelles.*
Pus veig tant vol amor que vostre sia
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 150 (f. cxxiiij). *Ab quin turment he pena congoxosa*
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 151 (f. cxxv). *Lo dit Masdouelles. Obre del glorios sent Miquel.*
Singular sant qui Miquel tanomenes
5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.
- 152 (f. cxxvj). *Lo dit Masdouelles. Obra del glorios sent Grabiell.*
Grabiell fonch misatger singular,
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 153 (f. cxxvij). *Lo dit Masdouelles.*
Tant es sus mi fortuna riguorosa
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 154 (f. cxxviij). *Lo dit Masdouelles.*
Ab los subtils llaços que paramor
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 155 (f. cxxviiij). *Lo dit Masdouelles.*
En temps denuig e mig desllibertat
4 cobles de 8 versos i una de 4. Espai blanc suficient per acabar la 5.^a cobla i la tornada.
- 156 (f. cxxx). *Lo dit Masdouelles.*
Aquell saber quim feu de vos partir
5 cobles de 8 versos i espai per a la tornada.
- 157 (f. cxxxj). *Lo dit Masdouelles.*
Pus ma dolor tan fort tots jorns almenta
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 158 (f. cxxxij). *Lo dit Masdouelles.*
Apoderat demor per son poder
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
- 159 (f. cxxxiiij). *Lo dit Masdouelles.*
Per que mos uells no poblighen lo dan
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 160 (f. cxxxiiij). *Lo dit Masdouelles. consell a huna dona.*

So que fins vuy aueu sabut guordar

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 161 (f. cxxxv). *La hobre deual·l scrita fiu jo dit Masdouelles per dona Alianor de Cardona muller del marques Doristan. Es en la primera coble lo nom en la seguona lo connom en la terça marquesa en la quarta doristan.*

A vos qui sou de complida ballesa

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 162 (f. cxxxvj).

Lo fonament de mon pler alagria

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 163 (f. cxxxvij). *Canço demor feta per mon honcle que deus aga en Guillem de Masdouelles en llimoui. he mesa ho tornada en catala per mi Johan berenguer nabot seu.*

Lo temps present de bella primavera

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 164 (f. cxxxviiiij). *La hobre deual·l scrita fiu jo Johan berenguer de Masdouelles per la noua entrada en lo Regne del S. R. don Johan. La qual li presenti en la vila de Vilafrancha a xviij de Janer any M.cccc L viiij en la casa de Johan Terre hun lo dit S. posaua. presents lo reuerent mestre de Muntesa he de sent Jordi Lo fill del dit S. que era mestre de Calatrava Don Pedro durreya don Carlos mossen Rebolledo he don Llop de gurreya fill de mossen Marti Torrellas he molts daltres homens donor. la qual apres agui llegida he presentada al dit S. lo dit mestre de Muntesa pres he torna llegir.*

Regne diuis es desolat perdut

7 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

- 165 (f. cxxxx v.º blanc; cxxxxj). *La obra deual·l scrita fiu en lo mes de Deembre any M cccc L x sobre la preso que feu lo senyor Rey en Johan dareguo de son fill don Carlos princep de Viana en la ciutat de Leyda la qual li tremati per mossen Luys de Vich qui aquella li dona.*

Quanta dolor a passada lo Rey

5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

- 166 (f. cxxxxij). *La hobre deual·l scrita tremeti per lo dit mossen Luys de Vich al don Carlos princep de Viana fill del dit Senyor Rey daraguo sobre la sua preso la qual fi jonch donada.*

Siau menbrant de sous deu recordar

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

- 167 (f. cxxxxiiij).

Aquests grans fets perseguits fins ha vuy

6 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

La poesia va endreçada a l'arquebisbe de Tarragona i, a tret de l'endreça, aquesta nota: *Lobre demunt scrita tremeti a Lleyda per mossen Bernat Calba. la*

qual dix dona al Reuerent archabisbe de Terraguona a qui sedressa ab tot sia per tota Catalunya e la miselgeria de la persones qui per la deslliurança de don Carlos prinsep de Viana eran per anbaxadors al Senyor Rey.

168 (f. cxxxxxiiij). *La hobre deual·l escrita fiu a Vilafrancha en lo Juliol de lany Lxj dressada a la senyora Reyna sobre la concordia que trecta he ferua per lo S. R. ab los del consell de Catalunya he per semblant per la treua concorda entre lo Reuerent bisbe durgell he lo compte de Pradas.*

Vostre renom per fets poblichs he certs

5 cobles de 8 versos, endreça i tornada de 4.

169 (f. cxxxxxvj). *La hobre deual·l escrita a xxij de guost any MccccLxiiij a ssi en la ciutat de Terraguona a mon Rey he senyor per la gracia de Deu don Johan. presenti Jo Johan Berenguer de Masdouelles. presents Ma senyora he Reyna larchabisbe de Çaraguosa don Alfonso deragu. fills del dit mon Rey he don Anrich Infant Nabot. don Lop durreya he don Pedro frares. mossen Rodriquo de Rebolledo don Loch de gurreya. don mateu de muncada e molts altres barons Cauallers he gentils homens. he a la dita ma Reyna he senyora lobra apres seguent daquesta.*

Si la fe fos per los tots be tenguda

6 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

A la 5.ª cobla, que tracta d'en Pere de Portugal, hi ha una nota de la mateixa mà, però de tinta diferent, que va del marge interior a l'exterior: *Nota que fonch vençut en lo fabrer de lany lxxv. — Mori lo dit Pedro a xxviiij de juny any lxxvi a Grenolers e portat a Barçalona.* Al capdevall de la tornada i del foli cxxxxxviij, hi ha altre nota de mà del mateix poeta: *En la derreria del mes de febrer ho en lentrada de marc en lany MccccLxxvj. Lo Senyor primogenit don Ferrando dereguo he capita lo compte de Prades. a Calaf fou vençut don Pedro de Portugal e fu... los bescomptes de ro... en ceruelo en cruyles e peratalada e mossen... les marques d'humitat no deixen llegir res més.*

170 (f. cxxxxxviij v.^o).

Vostres grans fets senyora virtuosa

5 cobles de 8 versos i tornada de 4. Poesia dedicada a la reina.

171 (f. cxxxxxviij v.^o). *La obre deual·l escrita. presens Mon Rey e senyor he Ma Reyna he senyora e molta altra gent donor. en les festes de Nadal de lany MccccLxxv. a don Ferrando primogenit fill dels dits mon Rey he Senyor he Ma Reyna he senyora presenti a ssi en la ciutat de Terraguona.*

Omilitat principi de virtut

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

172 (f. cxxxxxviij v.^o). *Lobre deual·l escrita al S. princep apres hac desberetat don Pedro de Portogual a Calaff en lo fabrer de lany Lxxv.*

Senyor prinsep pus tal comensament

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

173 (f. cl v.^o). *Lobre deuall scrita jiu en lo mes de Juliol any M ccccLxvij com lo duch Johan fonch entrat a Barçalona. presentada a mon bon Rey he senyor que Deu quart.*

Cuytau Senyor per fer a Deu servey

5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

174 (Manquen els ff. clij a clvj). *Lo dit Masdonelles. de feeltat en febrer del any Lxiiij.*

Ffeeltat vol amar la Senyoria

5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4. L'endreça al mestre de Muntesa i de Sant Jordi.

175 (f. clvij). *La hobre dauall scrita he jeta Jo Johan berenguer de Masdouelles sobre la je en lo mes de març. Any Lxv la scriui en lo present Libre.*

Lo qui per juy affer lom creure basta

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

176 (f. clviij). *La hobre deuall scrita he jeta Jo Johan Berenguer de Masdouelles La qual es tota las diccions de dues sillabes compas molt stret he complida de sinch cobles he tornada.*

Senyor Jesus Infant perfet antrist

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

177 (f. clviij v.^o; en lletra molt diferent de la de tot el manuscrit, però també del xv.^{en} segle). *Ihesus. — Obra cabcohada maridada de nostra dona jeta per Johan Foguaçot.*

Qual orador te langu axi diserta

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

178 (f. clx v.^o). *Lo dit Johan Berenguer de Masdouelles.*

Linconegut sol dell conexador

5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

179 (f. clxj, darrer). *Lo dit Johan berenguer de Masdouelles.*

Dels crims majors comet lo crestia

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

A la fi un foli blanc de guarda.

(Seguirà.)

BIBLIOGRAFIA*

AGUILÓ, A. : *Notas sobre algunos códices de la Biblioteca provincial y universitaria de Barcelona*. (Anuari de la *Universidad de Barcelona*; 1908-1909, pp. 511-566; 1909-1910, pp. 515-596, amb làmines en colors.)

A pesar de la data que s'indica en el peu d'impremta, l'últim volum d'aquesta publicació va aparèixer a les darreries de l'any passat. Per això en donem compte ara. Se tracta d'unes notes bibliogràfiques i literàries d'alguns codis triats a l'atzar, dels més interessants que posseeix la nostra biblioteca universitària. Tal vegada elles constitueixen el primer pas per a emprendre la publicació del catàleg complet dels seus fons. Perquè, en l'avançat punt en que es troba l'inventari dels nostres antics textos de llengua, començat en 1888 pel Sr. Massó Torrents, que amb tanta constància ha anat seguint-lo, és hora, ja, que les biblioteques catalanes se preparin a fer l'estudi total de llurs manuscrits i a fer l'història de la formació de llurs depòsits. L'Universitat de Barcelona pot oferir en aquest punt particular interès, perquè el destriar la procedència de sos manuscrits ens donaria la mida de l'importància de les biblioteques conventuals barcelonines, tant per a l'estudi de la literatura catalana com per a millor conèixer el moviment llatí-teològic a la nostra terra. El treball que ens ocupa no es proposa anar tant enllà. Una dotzena són els codis que s'hi estudien, apart d'un incunable de Virgili (Venècia, Spira, 1470), procedent de l'antiga Universitat de Cervera, i bellament miniaturat i orlat. Entre els llatins, descriu dos manuscrits (Eusebi, *de preparatione evangelica*; Sozomeno, *Cronica*) que pertanyeren al cardenal Margarit, de qui porten les armes. De manuscrit català se'n cita un que conté una versió catalana desconeguda de la regla de Sant Benet (1457) deguda a fra Arnau d'Alfarràs, monjo de Ripoll. També es descriu la traducció del comentari a les obres de Sèneca, que havia pertangut al canonge Desplà. El Sr. Aguiló, mal guiat per en Villanueva, es dona una pena ben inútil per a identificar el Lucas autor de l'original, que, com és ben sabut, no és altre que en Lucas Manelli, bisbe d'Osimo. Igualment se copia algún fragment

* En aquesta secció donarem compte de les publicacions de caràcter bibliogràfic que entrin a la BIBLIOTECA i que en un concepte o altre se refereixin a les biblioteques o llibres catalans, així com també de tota mena de publicacions fetes per les nostres biblioteques o les que tinguin per objecte llur història. Havent-hi altres revistes que ja donen ben completa i periòdicament la bibliografia del llibre, creiem més útil donar a la nostra un caràcter delimitat i nacional.

de mostra del conegut *Sumari de Seneca*, d'en Pere Mollà, i es fa novament la descripció del codi de Poblet de la *Crònica* de D. Jaume, tractant, sense afegir res de nou, de la qüestió de la seva autenticitat. En canvi és molt interessant el llarg comentari fet al codi dels *Statuta domus collegii Sanctae Mariae Ilerdae*, en el qual se resumeix l'història d'aquell antic col·legi agregat a l'Universitat de Lleida. El caràcter de vulgarització que semblen voler tenir aquestes notes disculpa algunes observacions ocioses o poc al corrent, que no estarien mai en el llur lloc en un catàleg de manuscrits. Les descripcions dels mateixos se ressenten també de falta de mètode i claredat: les cotes hi han deixat d'ésser indicades molt sovint, l'assenyalament de milímetres del format dels manuscrits falta sempre, i, en general, no s'han tingut prou en compte les exigències d'aquesta mena de treballs. Unes precises descripcions dels manuscrits, d'interès per al dret català, de la mateixa biblioteca, que el Sr. Valls Taberner publica en la primera sèrie d'aquestes notes, produeixen molt bona impressió. — R.

BURGER, Konrad: *Die Drucker und Verleger in Spanien und Portugal von 1501-1536*. Leipzig, Hiersemann, 1913. — X-84 pp. i un retrat.

Cap obra de conjunt existia encara sobre els llibreters i impressors de la Península en el primer terç del xvi.^{en} segle, és a dir, en l'època en que la lletra gòtica dominà encara en les estampacions. Això dona especial interès an aquesta bibliografia. Per desgràcia l'autor morí abans de poder donar l'última mà a son treball, que per lo mateix no és definitivament depurat, sinó més aviat un conjunt de notes tretes de les obres més utilitzades de bibliografia espanyola, ordenades alfabèticament per noms d'impressors, o bé de ciutats quan el d'aquells s'ignora. No hi ha, doncs, que demanar en aquest índex descripcions exactes i completes dels llibres, ni tampoc la seguretat que s'hi ha agotat la matèria. L'autor no ha pogut veure directament la major part dels llibres que menciona ni sembla que hagués fet investigacions en les biblioteques catalanes, i en conseqüència les rectificacions vénen al pensament sols en repassant les planes, i acudint al fons Aguiló de la nostra BIBLIOTECA, podríem donar fàcilment una llarga llista d'omissions. No són tampoc escasses les falses transcripcions de títols, sobretot en les obres catalanes. Però així i tot és un llibre d'utilitat innegable per a l'estudi de la nostra impremta cincenista. — R.

ROGENT, E. i DURAN, E.: *Les edicions lulianes de la Biblioteca Universitaria de Barcelona*. Barcelona, L'Avenç, 1913. — 92 pp. (Extret del vol. VI de la revista *Estudis Universitaris Catalans*.)

Els autors han fet una exacta bibliografia de les edicions d'obres lulianes autèntiques o atribuïdes i apòcrifes, així com dels llibres sobre la vida de R. Lull o la seva filosofia, escrits per sos deixebles, que es guarden en la nostra biblioteca universitària. Han estès l'investigació fins al darrer any del segle XVIII, i descriuen uns 90 impresos, que fan d'aquella biblioteca un dels més abundosos depòsits d'escrits lulístics. El treball que ressenyem és fet amb la major escrupulositat i exactitut, i cada llibre va acompanyat d'una orientadora bibliografia. Es, en conjunt, un estudi seriós i ben fet. Que els autors me permetin sols alguna observació. En l'índex separen la *Logica brevis* de la *L. brevis et nova*, que

sembla consideren com dos escrits diferents. En realitat són el mateix llibre. Les edicions d'en P. Posa (Barcelona, 1489) i Badius (París, 1516) que en Rogent-Duràn descriuen amb els núm. 3 i 21, reproduïen el mateix text. La *Logica* impresa a Barcelona per l'Amorós en 1512 (Rogent-Duràn, 16) ho és igualment, sols que presenta alguns afegits a la fi d'alguns paràgrafs, que no figuren en les altres edicions. Hauria de fer-se una comparació amb els manuscrits per a veure quin és el text veridic. La part que tracta de les *Falacies* és la més retallada en les impressions de 1489 i 1516. — La *Logica parva* que els autors (pàg. 88) posen entre els llibres autèntics, no és apòcrifa? — Entre les obres d'*Escola luliana* haurien pogut citar el curiosíssim *Liber de lege christiana* d'en Jaume Olesa de Mallorca (València, Jofre, 1515, assenyalat amb la signatura CLXII-2-27), que valdria la pena de reproduir i tot, per sa raresa. — R.

Catálogo de la Biblioteca de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona. Año 1913. Barcelona, López Robert, 1913. — 760 pp. 4.º

L'Acadèmia de Ciències de Barcelona posseeix una biblioteca molt rica, sobretot en publicacions periòdiques d'altres acadèmies i societats estrangeres que tenen establert el canvi amb els seus *Boletín* i *Memorias*. Darrerament el secretari, Sr. D. Artur Bofill i Poch, ha dut coratjosament a terme la forta tasca de publicar-ne un catàleg, classificat per autors i per matèries, que permet formar-se concepte de la valua d'aquesta llibreria i en facilitarà en gran manera la consulta. El catàleg de matèries s'ha disposat segons l'ordre alfabètic de la paraula tinguda com a característica del títol. Tal vegada aquest procediment no sigui el més pràctic per al que cerca orientació en una biblioteca; però així i tot pot prestar bons serveis. — R.

REVISTES

Bibliofilia. Recull d'estudis, observacions, comentaris y notícies sobre llibres en general y sobre qüestions de llengua y literatura catalanes en particular, publicat per R. Miquel y Planas. Barcelona.

Aquesta hermosa publicació, dedicada a l'estudi del llibre en sos aspectes bibliogràfic, literari i artístic, se publica en fascicles trimestrals de quaranta planes, contenint nombroses i excel·lents reproduccions de llibres i rel·ligadures. En la part de text hi veuen la llum estudis bibliogràfics de literatura catalana antiga, textos catalans antics inèdits o poc coneguts de curta extensió, notícies sobre les obres més remarcables dels nostres escriptors contemporanis, etc., etc. Les nombroses il·lustracions en gravat i fototipia que els acompanyen, no deixen absolutament res que desitjar. Sentim no poder donar, per falta d'espai, un resum dels articles més interessants que ha publicat des de la seva aparició en 1911. En el corrent any de 1914 mereixen ésser especialment assenyalats els següents:

Fasc. XIII, janer-març 1914 : *L'art del renaixement en la encuadernació catalana del segle XVII* (col. 441-448, amb 8 reproduccions en color). *Bibliografia del «Tirant lo Blanch»* (col. 455-461). *Els textos catalans de la «Visió delectable»* (col. 461-463 i dos fototopies).

Fasc. XIV, abril-juny : *Les «Llegendes de l'altra vida»* (col. 465-506), amb notes biblio-

gràfiques de manuscrits i edicions. *La Biblioteca de Catalunya* (col. 507-510). *Ex-libris moderns per J. Triadó* (col. 510, amb 22 il·lustracions en colors). *Bibliografia del «Pierres de Provença» en català* (col. 516-518), *Més encuadernacions mudeixars* (col. 518-519, amb 7 fototopies en color).

Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, VII, 1914.

MAS, J. : *Notes sobre antichs illuminadors a Catalunya* (p. 280-283). Extractes de documents de l'arxiu de la Catedral de Barcelona; van des de l'any 1384 fins al 1593.

Estudis Universitaris Catalans, VII, 1913.

P. PUJOL I TUBAU : *De la cultura catalana mig-aval : Una biblioteca dels temps romànics* (pàg. 1-8). Notícies tretes de l'arxiu de la Seu d'Urgell sobre adquisicions de llibres en el bisbat en els segles XII, acompanyant la reproducció d'un inventari de la biblioteca de la Seu en l'any 1147, fins avui desconegut i de molt gran interès pel gran nombre d'obres d'autors clàssics que s'hi mencionen.

Museum. Barcelona, 1913.

GUDIOL, J. : *Encuadernaciones de Vich* (p. 240-250, amb 11 hermoses reproduccions). Entre les més interessants d'aquestes relligadures, estotjades al Museu Episcopal de Vich, s'ha de citar una del XIII.^{en} segle, la data de la qual pot fixar-se quasi exactament cap a l'any 1250.

CRÒNICA

BARCELONA

BIBLIOTECA DE CATALUNYA : FESTA DE L'INAUGURACIÓ DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA. — El dia vint-i-vuit de maig de 1914, a les deu del vespre, va celebrar-se l'inauguració de l'Institut d'Estudis Catalans i de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA.

En la sala de lectura de la BIBLIOTECA, severament emparamentada, s'hi instal·là la presidència, formada pel Dr. Miquel A. Fargas, president de torn de l'Institut, que tenia a la seva dreta al Sr. D. Enric Prat de la Riba, president de la Diputació de Barcelona i de la Mancomunitat Catalana, i a l'esquerra al Sr. D. Joan Pich, batlle accidental de Barcelona. A la dreta d'aquesta presidència, hi tenien seient el Dr. Valentí Carulla, rector de l'Universitat, D. Josep Mestres, conseller de la Mancomunitat, i Mn. Antoni M. Alcover, president de la Secció Filològica de l'Institut. A l'esquerra seien els senyors A. Rubió i Lluch, president de la Secció Històrico-arqueològica, el Sr. Rosés, tinent d'arcalde, i D. Eugeni d'Ors, secretari general de l'Institut.

En llocs de distinció, disposats a l'efecte, seien els representants de corporacions i societats i els membres de l'Institut. L'Ajuntament de Barcelona hi assistí en corporació, presidint-lo l'arcalde accidental, Sr. Pich, i figurant-hi els regidors Srs. Rita, Bofill, Rovira, Montanyola, Puig i Alfonso, Pafiella, Matons, Rosés, Andreu, Busquets, Ripoll, Lasarte, i el secretari accidental Sr. Janer.

La Mancomunitat de Catalunya, que per primera vegada sortia corporativament, precedida de sos macers, del Palau de la Generalitat, era formada pel seu president D. Enric Prat de la Riba, els consellers Srs. d'Argemí, Bartrina, España, Guasch, Inglès, Mestres, Pereña, Riera, i pels diputats Srs. Duràn i Ventosa, Riu, Ferrer Bàrbara, Estivill, Sol, Vidiella, Carbó, Roma, Abadal, Altés, Alentorn, Aunos, Bofill, Bolos, Borrell, Bosch, Canela, Compte, Canivell, Corominas, Fages, Florensa, Forcada, Fortuny, Gil Doria, Isla, Isamat, Jansana, Jordà, Lasala, Llorens, Minoves, Montagut, Novell, Olivé, Padró, Pericas, Piñol, Ràfols, Roca, Roig, Sabater, Tell, Valls, Vilahur, Xifra i altres.

Entre les representacions n'hi havia dels Jocs Florals, Ateneu Barcelonès, Orfeó Català, Centre Excursionista de Catalunya, Estudis Universitaris Catalans, Círcol Artístic de Sant Lluç, Econòmica Barcelonesa d'Amics del País, Foment del Treball Nacional, Junta de Museus, Consell d'Investigació Pedagògica, Societat de Geografia Comercial, Museu Social, Institució Catalana d'Història Natural, Junta Municipal de Ciències Na-

turals, Associació Catalana d'Estudiants, Institut de Cultura i Biblioteca popular per a la Dona, Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, Societat Barcelonesa d'Amics de l'Instrucció, Club Montanyenc, Escola d'Enginyers, Associació d'Enginyers Industrials, Escola d'Agricultura, Escola d'Institutius, Escola de Funcionaris d'Administració Local, Cambra de Comerç, Biblioteca Provincial i Universitaria, Biblioteca de l'Hospital Clínic, Biblioteca Pública de Sant Andreu de Palomar, Biblioteca Arús, Acadèmia de Belles Arts, Acadèmia de Bones Lletres, Casa d'Amèrica, Centre Català de Saragoça, Rat Penat, Joventut Valencianista de València, Unió Catalanista, Centre Nacionalista Republicà, Lliga Regionalista, Joventut Nacionalista, Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria, i altres distingides personalitats.

Alguns dels protectors de la BIBLIOTECA ocupaven també llocs especials, lo mateix que alguns dels seus principals donadors i els representants de la premsa de Barcelona. La part del saló destinada al públic era ocupada per una selectíssima concurrència.

Oberta la sessió, el Dr. Fargas va donar la paraula al Inspector de la BIBLIOTECA, D. Jaume Massó Torrents, qui llegí el treball que es publica en aquest mateix BUTLLETÍ. Tot seguit, el secretari general de l'Institut, D. Eugeni d'Ors, donà lectura a la Memoria explicant els treballs realitzats per l'Institut des de la seva fundació, i finalment, el president de la Secció Històrico-arqueològica D. A. Rubió i Lluch, va llegir el discurs presidencial.

A continuació, el Dr. Fargas, president general de torn de l'Institut, després de pronunciar un breu discurs remerciant als que prengueren part en la festa, descobrí l'inscripció commemorativa de l'inauguració de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, que, gravada en lletres d'or al peu del grup escultòric que presideix la BIBLIOTECA, diu així:

«L'Institut obre aquesta llibreria a Catalunya
per munificència de la Diputació i de la Ciutat.
XXVIII de maig de l'any MCMXIV.»

EXPOSICIÓ DE RARITATS BIBLIOGRÀFIQUES.— Amb motiu de l'inauguració de la BIBLIOTECA, va fer-se en la vitrina de la *Sala blava* una exhibició d'alguns dels més notables exemplars, impresos i manuscrits, que s'hi conserven.

Precisament la BIBLIOTECA DE CATALUNYA es troba en la possibilitat de presentar alguns documents que assenyalen fites decisives en l'evolució de la llengua i la literatura catalanes, des dels pergamins venerables de l'onzena centuria, on comença a precisar-se la nostra llengua, fins als originals de les obres poètiques de Mn. Jacint Verdaguer, en plena renaixença de l'idioma.

Ocupava el primer lloc en la vitrina el més antic document conegut escrit en català. Es una carta relativa a les diferències entre el senyor de Caboet i un de sos vassalls amb motiu d'algunes servituds de caràcter feudal. El Sr. Miret i Sans, qui l'ha publicat i reproduït en facsímil (*Documents en langue catalane; Revue Hispanique*, XIX, pàg. 9-12), ha demostrat que va ésser escrit entre 1080 i 1095. En realitat aquest document és bilingüe; però són tant reduïdes les frases llatines, que son editor el considera com el primer en data dels documents catalans coneguts. Fou donat a la BIBLIOTECA pel Sr. Miret i Sans.

Al costat d'aquest text de caràcter notarial, podia veure's el més antic escrit literari no provençalitzat que tenim en català. Es un quadern de pergami, format de

quatre fulles (la primera mig trocejada) doblades per meitat (178 × 127 mms.), escrites a amdués cares, fragment d'un llibre d'homilies o exhortacions religioses, que conté part de l'homília de septuagèsima, totes les de sexagèsima, quinquagèsima, i les dues primeres dominiques de quadragèsima. El Sr. Miret i Sans, que també l'ha publicat i reproduït en facsimil (*El més antig text literari escrit en català, Revista de Bibliografia catalana*, IV), creu que aquest manuscrit és dels darrers anys del segle XII.⁶ o de principis del XIII.⁷ Donem una reproducció del f. 5 v. (fig. 1). Procedeix de la Col·legiata d'Organyà (provincia de Lleida), lo mateix que l'anterior document, i un i altre porten la cota núm. 289 dels manuscrits.

La literatura provençal hi era representada pel nomenat *Cançonier Gil* (ms. núm. 146), regalat a la BIBLIOTECA per subscripció pública (v. pàg. 9 d'aquest BUTLLETÍ). Mentre li arriba el torn d'esser descrit en el catàleg dels nostres manuscrits, sols observarem que és un codi en pergamí del XIV.^{8a} segle, i pot considerar-se dividit en tres partides:

Primera. *Cançonier* d'en Cerverí de Girona: 104 poesies amb els títols més suggestius; quasi totes desconegudes.

Segona. *Cançonier* dels grans trovadors provençals de l'època clàssica, Riambau de Vaqueres, Bertràn de Born, Guerau de Bornell, Arnau Daniel, Bernat de Ventadorn, Jaufre Rudel, etc.

Tercera. *Cançonier* dels poetes de l'escola de Tolosa, amb diverses poesies coronades pel Consistori de la Gaia Sciencia.

Significant l'historiografia catalana per primera vegada va presentar-se aquest dia al públic un manuscrit del segle XV, contenint una desconeguda crònica en llatí dels reis de Navarra i Aragó i dels comtes de Barcelona (ms. núm. 246), escrita en 1379 pel dominicà fra Jaume Domenech, per encàrrec de l'infant Joan. Aquest manuscrit, enriquit encara amb una crònica llatina dels reis de França i molt curioses notes de caràcter històric, és finament escrit i decorat amb delicades miniatures. Havia pertangut al cronista Carbonell, de qui porta algunes observacions autògrafes, i va esser regalat a la BIBLIOTECA per la Sra. Viuda de Sanllehy.

De la molt completa col·lecció dels manuscrits originals de les obres del poeta Verdaguer, que la BIBLIOTECA posseeix, mercès principalment a la liberalitat del Sr. Comte de Lavern, van exposar-se en la vitrina un volumet de poesies encara inèdites, de caient popular i amorós, que pertanyen a la primera època de la producció verdagueriana, i uns fulls del primer borrador de *L'Atlàntida* (dels quals donem una reproducció [fig. 2]), que és particularment interessant, perquè en ell sorprenem la premiositat amb que devengades es manifestava l'inspiració en el nostre poeta i ens inicia en els seus procediments de treball.

Paral·lelament an aquesta mostra de manuscrits, se'n féu un altre de llibres estampats, per assenyalar el camí fet per l'impremta catalana en sos orígens. Així va exposar-se l'únic exemplar sabut, existent a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, dels *Rudimenta grammaticae* d'en Nic. Perottus, primer llibre conegut estampat a Catalunya (Tortosa, 1477; Haebler, 543; v. fig. 3). Feien costat an aquest un exemplar de la primera estampació barcelonesa (Haebler, núm. 635): el Comentari de Sant Tomàs a Aristòtil, imprès per en Pere Brun i en Nicolau Spindeler el 15 de juny de 1478 (v. fig. 4), i el primer llibre imprès a Catalunya en llengua catalana, o sigui la versió del *Libre del Regiment dels prínceps* de l'Egidi Columna (Haebler, 154; Barcelona, Spindeler, 1480; v. fig. 5).

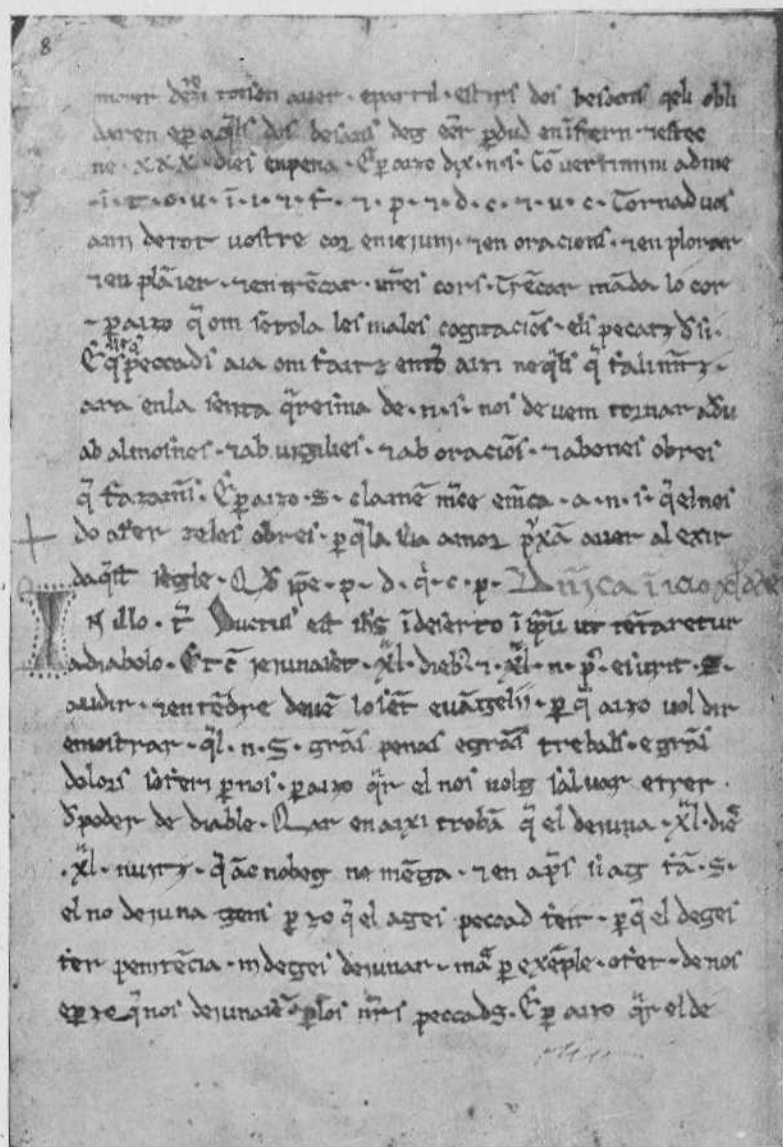

Fig. 1. — Homilles d'Organyà, f. 5 v.º

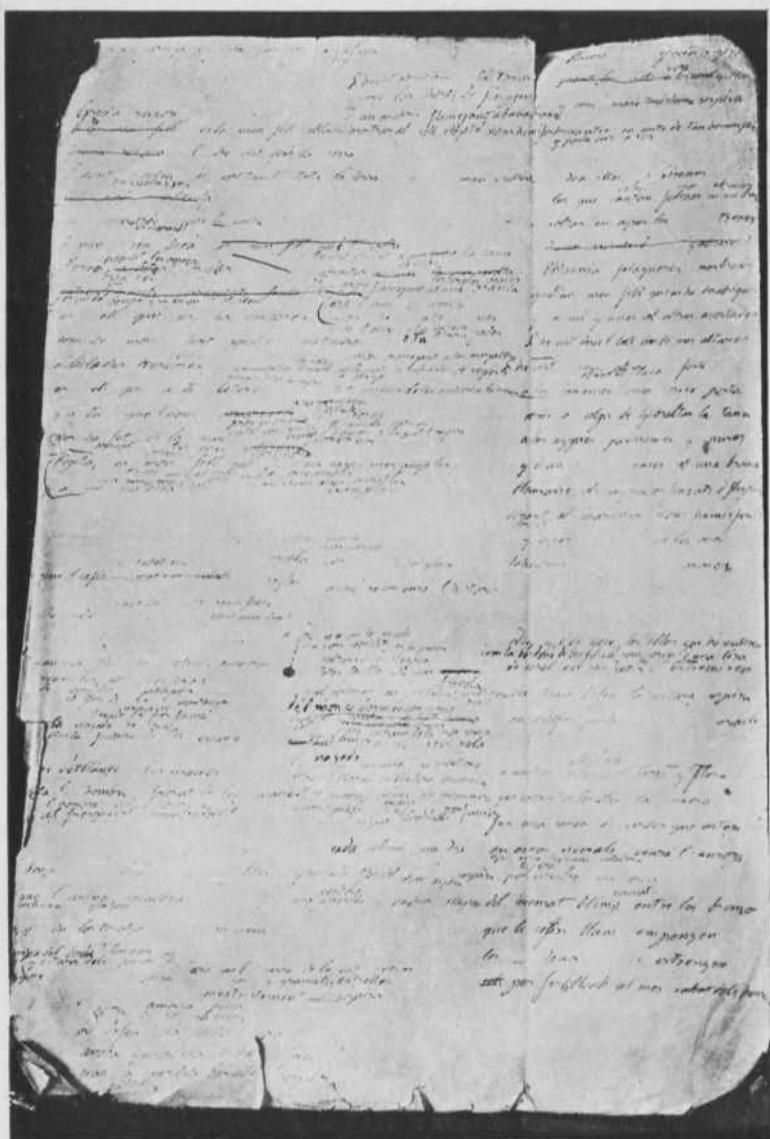

Fig. 2. — Full d'un dels borradors de *L'Atlàntida* de Mn. J. Verdager
(Final del cant vuitè)

INCIPIT PEROTI AD PEROTI
PEROTI IN PEROTI ET FRA
TRE SANCTISSIMAM RMDIADETA
GRADATILES.

INCIPIT:

Alitteras A. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n.
o. p. q. r. s. t. u. x. y. z. a. z.

Da salutationē beate Virginis. Ave Maria
gratia plena dominus tecum: benedicta tu in mulieribus
et benedictus fructus ventris tui Iesus: Sancta Anna
mater dei ora pro nobis peccatoribus: Amen.

Da orationem dominicam. Pater noster: qui es in celis
sanctificetur nomen tuum: adueniat regnū tuum: fiat vo
luntas tua: sicut icelo: et in terra. Panem nostrz quotidia
num da nobis hodie et dimitte nobis debita nostra: sicut et
nos dimittimus debitoribus nostris: et ne nos inducas in
temptationem sed libera nos a malo. Amen.

Da symbolum. Credo in deum: patrem omnipotentem:
creatorem celi et terre: et in Iesum Christum filium eius
unicū dominū nostrz: qui conceptus est de spiritu sancto
natus ex Maria virgine passus sub pontio Pilato: cruci
fixus: mortuus et sepultus: descendit ad inferos. tertia
die resurrexit a mortuis: ascendit ad celos sedet ad dexte
ram dei patris omnipotentis: inde venturus ē iudicare vivos
et mortuos. Credo in spiritū sanctum: et sanctam catho
licam ecclesiam: sanctorz cōmunionem: remissionē peccatorz
caruis resurrectionem: uitam eternam. Amen.

Quare optima a principio docenda sunt: Quia tenatius
hærent: quæ nudis animis p̄cipiuntur: ut sapor: quo no
ua imbuunt: maxime durat.

Quare pertinatius hæret: quæ deteriora sunt: quia bonis
facile mutant in peius: nunq̄ in bonum vitia vertuntur.

.

Fig. 3. — Pàgina primera del primer llibre conegut imprès a Catalunya
(Tortosa: Brun i Spindeler, 1477)

EGREGII DOCTOR SANCTI
THOME DE AQUINO IN LI
BRIS ETHICORVM COMEN
TVM INCIPIT.

SICVT dicit phs in pn
cipio methac. sapientis
ē ordinare. cuius rō ē.
qā sapiētia est potissīa
pfectio rōis: cui⁹ ppu⁹
est cognoscere ordinē. nā et si uires
sēsitie cognoscāt res aliq̄s absolute:
ordinē tñ unū⁹ rei ad aliā cognosce
re ē solius itellect⁹ aut rōis. Inuenit^r
at duplex ordo in reb⁹. unus qdē p
tiū alicuius toti⁹ ceu alicui⁹ mltitu
dinis adiūicē. sic ptes dom⁹ adiūicē
ordināt. Alius autē ordo rer⁹ ī fīez.
et hic ordo ē pncipalior q̄ p^m⁹. Nā
ut phs dīc in xi^o. metha. ordo ptiū⁹
exercit⁹ adiūicē est ppter ordinē to
cius exercit⁹ adducē. Ordo at qdru
p^r ad rōnē opat^r. est enī qdā ordo:
quē rō nō fac^r: s; soluz qsidat. sic est or
do rer⁹ nā taliū. Alius est ordo: quē
rō qsidando fac^r in ppo actu puta cū
ordiat qcept⁹ suos adiūicē et signa cō
ceptuū: q̄ sūt uoces significatīe. Ter
cius autē ordo: quē rō qsidando fac^r
in opatiōib⁹ uolūtatis. Quart⁹ autē
ē ordo: quē rō qsidando fac^r in exte
riorib⁹ reb⁹: q̄r ipa est cā. sic in ar
cha & domo. et qā qsidatio rōnis p
hūit⁹ scīe pficit^r: sed; hos diūfos ordi
nes quos pperō qsidat: sūt diūse scīe.
Nam ad phīaz nātalē ptiūt qsidare
ordiez rerū. quē rō hūana cōsidat:
sed nō fac^r. ita q̄ sub nātalī phīa cō
phēdamus et metha. et mathēaticā.
Ordo autē quē rō qsidando fac^r in p
po actu: ptiūt ad rōnalē phīaz: cui⁹
ē qsidare ordinē ptiū oīonis adiūicē
et ordiez pncipioīe in q̄ nes. Ordq at
quē rō qsidando fac^r in reb⁹ extērio

ribus cōstitutis per rōnem hūanaz:
ptin⁹ ad artes mecaicas. Ordo autē
actōnum uolūtariar⁹ ptinet ad con
sidatōez moralis phīe. Sic igit^r mora
lis phīe circa quaz tūatur p̄sens itē
tio: ppu⁹ ē qsidare opatōes hūanas:
sed; q̄ sūt ordiate adiūicē et ad fīez.
Dico at opatōes hūanas: q̄ pcedūt a
uolūtate hoīs sed; ordinē rōis. Nam
sique opationes in homine inueiunt^r:
que non subiaceant uoluntati z rōi:
nō dicunt^r pprīe humane s; nātales.
sic patet de opationib⁹ aīe uegetabi
lis: q̄ nullo^o cadūt sub rōne moralis
phīe. Sic igit^r sbr̄m phīe nātalīs ē mo
tus uel res mobilis: ita et sbr̄m mo
ralis phīe est opatio hūana ordinata
in finē. uel etiā homo put ē uolūta
rie agens ppter finē. Scīdū est autē
q̄ quia homo nātaliter est aīal socia
bile: ut pote qui idiget ad suaz uītā
multis: que sibi ip̄e solus f̄pare nō
pōt: cōsequens ē q̄ homo nātaliter
sit pars alicui⁹ mltitudinis per quaz
p̄stetur sibi auxiliū ad beñ uiuēdū:
quo qdem auxilio indiget ad duo.
p̄mo qdem ad ea que sūt uite nēca:
sine quibus quidē p̄sens uita tran
sigi nō pōt. & ad hoc auxiliat^r hoī
domestica multitudo: cuius ē pars:
Nam quilibz homo apentib⁹ habet
generatiōem & nūtrimentū et disci
plinam. & similt^r et singuli qui sūt
partes domestice familie se iūicēz iu
uant ad necessarie uite. Aliomō^o iu
uatur hō a mltitudīe. cui⁹ ē pars ad
uite sūfiam pfectam. s. ut homo nō
solum uiuat: sed ut bene uiuat hūs
omīa: que sibi sūficiūt ad uitā. & sic
hoī auxiliatur multitudo ciuīlis: q̄
ip̄e est pars nō solum qm̄ ad corpō
ralia put. s. in ciuitate sunt multa
artificia: ad que una domus sūficerē
nō potest: sed etiam qm̄ ad moralia:
a. i.

Epistola de frare Egidí roma al Rey de França
sobre lo libre del regiment dels princeps.

E seu special senyor o magestat real e o
 sant linatge natural en Phelip primer
 nat e hereter ol molt clar seyor en Phelip
 p la gracia o nostre senyor deu Rey
 de França; lo seu deuot frare Egidí de
 Roma del orde dels frares hermitans o
 sant Agosti simateix ab humil recomen
 dacio e en totes coses seruici. Lida la sentència als politichs
 que totes les senyories no son egualment perouzables; ne p
 egual terme tots regiments son mesurats, mas alguns son
 annuals; altres a vida; altres per successio en los fills, e en al
 guna manera son perpetuus. E cō totes les coses naturals
 moitren q alguna cosa violent no sia perpetua; aquell qui
 desua la sua senyoria esser perpetua en si e fills; granmēt du
 studiar quel seu regne sia natural. E iames algu sera natu
 ral regidor; si per passio e voluntat desua senyoreiar. Car ell
 es guardador dela cosa iusta, e no deu ordenar res sens raho
 e ley, e sera natural regidor. Car segons fa testimoni lo phi
 losoph; axicom aquell qui abunda de força, e fall en lenti
 ment; es naturalment seruent; axi lo qui ha industria e pru
 dencia regitiua naturalment es senyor. Perque si la vostra
 gloriosa generositat amigablement ha request a mi dela poc
 trina e regiment dels princeps ordnas un libre per lo qual
 entes mes diligentment segons rao e ley lo regiment del re
 gne mes virtuos fossen per regiment natural; perque clara
 ment se mostra; no per instruccio humana ans mes diuina
 aqueta peticio hauen feta. Car sembla q nostre senyor deu
 .a.i.

Fig. 5. — Foli primer del primer llibre imprès en català a Catalunya
(Barcelona : Spindeler, 1480)

Vocabolari molt profitos per
apendre Lo Catalan Illamany
y Lo Illamany Catalan.

Fig. 6. — Portada del Vocabulari català-alemany
(Perpinyà, Rosenbach, 1502)

Seculorum
Amen.

On ende
Amen

Stápat lo present
Vocabolari en la
noble vila de Per
pinya p mestre Jo
han Rosenbach. Im
Any. MD. d. c. dos.
Far. MD. d. vii. ii.

Fig. 7. — Colofó del Vocabulari
(Perpinyà, 1502)

Dos llibres catalans únics completaven aquesta secció : el *Vocabulari català-alemany* imprès per en Rosenbach a Perpinyà en 1502* (v. figs. 6 i 7), rara bibliogràfica i lingüística del major preu, i els únics fulls que sembla s'han salvat de l'edició del *Tirant lo Blanch* de Barcelona (Pere Miquel i Diego Gumiel, 1497, Haebler, núm. 640). Un exemplar sencer d'aquesta edició de la novela valenciana existia en 1860 a la Biblioteca municipal d'Oporto; va passar d'ella, misteriosament, a la del marquès de Salamanca; i, al desfer-se la rica col·lecció de llibres del banquer madrileny, desaparegué per complet. Els plecs que conserva la nostra BIBLIOTECA procedeixen de la de D. Marià Aguiló, qui va poder-los salvar de la botiga d'un carnicer bisbalenc, que ja n'havia arrencat molts fulls per embolicar ses mercaderies.

Completaven l'exhibició una carta autògrafa d'Alfons de Borja (després papa amb el nom de Calixte III), un curiós document datat a Brussel·les el 15 de janer de 1556, en el qual l'emperador Carles V renuncià la corona d'Aragó a favor del seu fill Felip II, donat a la BIBLIOTECA pel Sr. E. Toda i l'*Histoire du Paganisme Indien* (ms. núm. 328), del segle XVIII, amb curioses pintures hindus. Finalment, com a mostra de la relligadura catalana antiga, s'exposaren l'edició de 1543 de les obres d'Auzias March amb una rica relligadura de l'època; i un manuscrit procedent de Poblet, amb la típica enquadernació de pell roja del cardenal D. Pere d'Aragó.

ESTADÍSTICA MAIG-AGOST : *Llibres entrats*. — El nombre de llibres registrats el 31 d'agost últim pujava a 26,916. L'augment ha sigut, doncs, en els quatre mesos darrers, de 1,922 títols, amb un total de 3,423 volums, que es distribueixen en la forma següent:

	Obres	Volums
Donatius.	1,002	1,366
Canvis	140	231
Compra	780	1,826
Total.	1,922	3,423

Entre els donadors més importants hi ha els següents:

	Vols.		Vols.
Abadal Vinyals, R.	1	Couyat Bartoux	7
Academia de Ciències de Barcelona	1	Cremona	1
Altamira, R.	16	Cunill, B.	9
Babra, S.	1	Delpont, J.	1
Banqué Faliu, J.	1	Domenech de Cañellas, M.	1
Bastardas, A.	3	Dofia Marina, Compte de	1
Bofill Pichot, J.	47	Duràn Cañameras, F.	1
Bosch Gimpera, P.	1	Elías, Srta. C. d'	8
Bulbena Tosell, A.	12	Elías Juncosa, J.	1
Canibell, E.	2	Ferrà, M. B.	1

* SANPERE I MIQUEL : *De la introducción y establecimiento de la imprenta en las Coronas de Aragón y Castilla*. Barcelona, 1909, pàg. 322.

	Vols.		Vols.
Font	1	Reinach, S.	1
Freitas, J.	1	Retana, W. E.	34
Freixas, Dr. J.	4	Rivoira, G.	1
Goytia Gordia, J.	2	Rodríguez, F.	1
Guarro, L.	2	Roig Roqué, J.	97
Janini, R.	1	Rubio Vidal, J.	1
Lang, H. R.	4	Sardà, Sra. Vda. de	3
Lluís Salvador, arxiduc	1	Segalà, L.	6
López Picó, J.	1	Seix & Barral	1
Martorell Trabal, F.	1	Solalinde, A.	1
Maspons Anglasell	2	Terrades, E.	45
Miquel i Planas, R.	1	Torrents i Munner, A.	1
Oliva, V.	2	Valls Taberner, F.	1
Ors, E. d'	1	Vila i Sala, Mn. A.	1
Prim de Balle, G.	2	Vidal, Ll. M.	1
Puig i Cadafalch, J.	1	Waiblinger, O.	1

A més han ingressat ara en l'inventari uns 275 volums, procedents de la Biblioteca de l'antiga Junta de Comers de Barcelona, que han sigut dipositats a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA per acord de la Diputació Provincial. (V. BUTLLETÍ, 12.)

Lectors. — La BIBLIOTECA va donar-se al públic el 2 de juny passat, i ha estat oberta fins al 31 d'agost, en total 73 dies, de cinc a vuit de la tarda. Durant el mateix període de temps s'han facilitat 514 targetes d'admissió a altres tants llegidors, 171 de les quals corresponen a catedràtics i professors d'universitats i escoles tècniques. El nombre total de lectors que ha visitat la BIBLIOTECA en els tres primers mesos de son funcionament ha estat de 1,330, els quals, classificats per mesos, donen el següent resultat:

Juny	357
Juliol.	564
Agost.	409

El total d'obres servides és el següent:

Juny	328
Juliol.	639
Agost.	512
Total.	1,479

En aquesta suma no s'hi comprenen els llibres de la Secció general d'enciclopedies i diccionaris, que són consultats lliurement sense necessitat de demanar-ne comunicació per escrit. Distribuïdes per materies, s'agrupen les obres servides en la forma següent:

Obres generals, Bibliografia	53
Filosofia.	52

Religió	30
Dret i Ciències socials	94
Filologia	145
Ciències matemàtiques	177
Ciències aplicades	125
Belles Arts	140
Literatura	254
Història i Geografia	409

Com que el catàleg d'autors i de matèries es troba a la disposició del públic, i aquest sol fer les demandes sobre catàleg, és insignificant la proporció de llibres que no han pogut servir-se per no existir a la BIBLIOTECA. En el llibre de propostes d'adquisició, han sigut anotades 35 publicacions, 3 de les quals han sigut tot seguit adquirides, havent passat les altres a examen dels bibliotecaris de les respectives seccions de l'Institut.

El nombre de manuscrits consultats ha sigut de 7.

Adquisicions de manuscrits. — N'han ingressat en la BIBLIOTECA els següents, durant els mesos maig-agost de 1914 : Núm. 343, LANDRIANA : *Observaciones sobre los defectos producidos en los teatros por la mala construcción del palco escénico*. Ms. copiat bellament per en Josep Planella i Coromina. Aquest manuscrit que porta una curiosa relligadura, havia pertangut a D. Francisco Soler i Roviroa, a qui va dedicat.

Núm. 344, 34 documents per a l'història de la Casa de les Comedies de Barcelona en el segle XVIII.

Núm. 345, *Il Dio sbandito*. Opera in due Atti, scritta in Francese da Mr. Scribe, messa in musica per il Teatro Reggi di Parigi di Mr. Aubert, e tradotta al Italiano al uso di quello della Excm. Città di Barcellona.

Núm. 346, Ms. contenint nombroses firmes de personalitats catalanes en favor de l'ensenyança en català als nois de les nostres escoles, dedicat pel seu col·lector, D. Francisco Flos i Calcat al senyor president de la Diputació Provincial per a ésser arxivat a l'Institut d'Estudis Catalans.

CANVIS ESTABLERTS AMB EL BUTLLETÍ. — El BUTLLETÍ DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA ha establert fins avui el canvi amb les publicacions de les següents biblioteques:

Berna : Stadtbibliothek. — Breslau : K. u. Universitäts Bibliothek. — Budapest : Bibliothéque Municipale. — Dresden : K. öffentliche Bibliothek. — Essen : Kruppsche Bücherhalle. — Göttingen : K. Universitäts-Bibliothek. — Colúnya : Kölnische Stadtbibliothek. — Manila : Philippine Library. — Nàpols : R. Biblioteca Nazionale. — Nova York : Public Library. — Palerm : R. Biblioteca Nazionale. — Pavia : R. Biblioteca Universitaria. — Roma : Biblioteca nazionale centrale Vittorio Emanuele. — Upsala : Universitets Bibliothek. — Venècia : Biblioteca Marciana.

BIBLIOTECA DEL COL·LEGI D'ADVOCATS. — Aquesta important biblioteca jurídica, a l'augment de la qual dedica el col·legi, des de fa més de vint-i-cinc anys, quantitats relativament importants, va inaugurar el 4 de desembre de 1913 una secció especial nomenada *Biblioteca jurídica de Catalunya*, que consta ja actualment de més de 700

títols i a la ratlla de mil volums. En l'acte de l'inauguració, el degà del Col·legi i membre de l'Institut d'Estudis Catalans D. G. M. de Brocà, va posar de relleu els esforços fets per a la constitució de la biblioteca, i quin era el criteri que havia presidit a la tria dels llibres que havien de formar-la, i a continuació el Sr. J. O. Anguera llegí una memoria sòbres el dret català a Sardenya, en la qual assenyala els manuscrits i impresos jurídics catalans que es conserven en les biblioteques de l'illa.

La biblioteca del Col·legi, amb tot i son caràcter privat, permet l'accés dels estudiosos que necessitin consultar-hi obres que no es troben en altres biblioteques de Barcelona. A més ha destinat una sala especial on poden consultar la llibreria els alumnes de la facultat de dret de l'Universitat. Ha publicat esplèndidament en 1908 i 1909 el catàleg per ordre alfabètic d'autors i de matèries de sos llibres i revistes. El nombre de lectors durant els anys 1912 i 1913 ha estat d'uns 22,000.

Els llibres ingressats durant el primer semestre de 1914 han sigut en nombre de 324.

BIBLIOTECA PÚBLICA ARÚS. — L'estat dels lectors i llibres servits durant els mesos de maig-juliol del corrent any, és el següent:

	Lectors	Llibres servits
Maig	798	973
Juny	911	1,124
Juliol	996	1,167

FOMENT DEL TREBALL NACIONAL. — Durant l'any 1914 s'ha terminat l'instal·lació de la sala de lectura de la Biblioteca d'aquesta entitat, una de les més importants d'Espanya en matèries industrials i econòmiques. El nombre de publicacions ingressades durant l'any 1913 va ésser de 735, amb un total de 1,050 volums. En el butlletí de la Societat es dona compte, periòdicament, de les obres incorporades a la Biblioteca.

BIBLIOTECA ESPECIAL D'ART I ARQUEOLOGIA DEL MUSEU DE BARCELONA. — Aquesta Biblioteca fou fundada al fusionar-se els Museus Provincial i Municipal sots el patronat de l'actual Junta de Museus de Barcelona.

Els volums ingressats fins ara, i que augmenten amb rapidesa per les continúes adquisicions que es vénen fent, són 2,660, an els quals s'han afegit darrerament els 700 de la Biblioteca Numismàtica Vidal i Quadras, donada generosament pels hereus del distingit numismàtic al Museu.

Aquest donatiu, unit al fons de bibliografia numismàtica que posseïa la Biblioteca, la posa avui en el lloc d'una de les més importants d'Espanya en aquesta especialitat.

Actualment, amb un esforç molt lloable de part de la Junta de Museus, s'han començat els treballs del repertori gràfic, dedicat especialment als monuments de Catalunya, i en general a tots aquells documents que poden interessar als artistes i als industrials d'art. Les proves fotogràfiques reunides fins avui en aquest repertori gràfic sumen alguns milers, éssent una de les principals seccions la de l'escultura romànica catalana, que està prop de constituir un corpus complet de la mateixa.

La Biblioteca del Museu començarà dintre poc l'ordinació, classificació i instal·lació adequada de les magnífiques col·leccions de dibuixos i gravats que el Museu posseeix, els

nuclis principals de les quals són la col·lecció Casellas (dibuixos) i la col·lecció Andreu (gravats).

Posseeix, la Biblioteca, entre algunes edicions interessants, els volums de passantia del Gremi d'Argenters de Barcelona, que abarquen els exercicis de mestratge de des del segle XVI al XVIII, junt amb una col·lecció de documents i dibuixos del Gremi de Mestres Dauradors.

La Biblioteca és oberta, tots els dies, inclosos els festius, de deu a una, exceptuant solament els dilluns.

El nombre d'assistents, en el darrer semestre, ha sigut el de 197.

Donem a continuació un extracte de les darreres adquisicions, que ens ha sigut facilitat per la Biblioteca:

VAN DE PUT: A Hispano-Moresque ware of the XV century; a contribution to its history and chronology based upon armorial specimens. — HOMOLLE, T. i HOLLEAUX, M.: Exploration Archéologique de Délos faite par l'Ecole Française d'Athènes. — LAMI, S.: Dictionnaire des sculpteurs de l'Ecole Française au dix-huitième siècle. — LAMI, STANISLAS: Dictionnaire des sculpteurs de l'Ecole Française sous le règne de Louis XIV. — LAMI, S.: Dictionnaire des sculpteurs de l'Ecole Française du Moyen âge au règne de Louis XIV. — VEVER, HENRI: La Bijouterie Française au XIXe siècle. — FAURE, ELIE, Eugène Carrière, peintre et litographe. — CHARLES MARGUERITE, i PAGES, L.: Les Broderies et les Dentelles. — DURET, THEODORE: Histoire des peintres Impressionistes. — WEIL, RAIMOND: Les origines de l'Egypte Pharaonique. Première partie. La IIe et la IIIe Dynastie. — MAURICE, JULES: Numismatique Constantinienne. Iconographie et chronologie. — DEONNA, W.: L'Internationalisme Scientifique. — COLLIGNON, MAXIME: Les statues funéraires dans l'art Grec. — COOMARASWAMY ANANDA, K.: Selected examples of indian Art. — Les meubles et la décoration en Angleterre. — RICCI, CONRADO: L'Architecture Baroque en Italie. — FOVILLE, JEAN DE: Histoire de la Peinture classique illustrée en couleurs — MARTIN, CAMILLE: L'Art Roman en France. L'Architecture et la décoration. — BENOIT, FRANÇOIS: Manuels d'Histoire de l'Architecture. L'Orient médiéval et moderne. — Comité organisateur de l'Exposition d'Art ancien à Bruxelles en 1910: Trésor de l'Art Belge au XVIIe siècle. — CHAMPFLEURY: Histoire de la caricature antique. — CHAMPFLEURY: Histoire de la caricature au Moyen Age. — CHAMPFLEURY: Histoire de l'Imagerie Populaire. — BRUNE, L'ABBÉ PAUL: Dictionnaire des artistes et ouvriers d'art de la France. — VIAL, HENRI i altres: Les artistes décorateurs du bois. — LEE, WILLIAM: L'Art de la Poterie. Japon-France. — H. BEUCHAT: Manuel d'Archéologie Américaine. — JACK, GEORGE: Le bois sculpté. Composition et procédés. — MOREAU WAUTHIER, CH.: La Peinture. Les divers procédés. Les maladies des couleurs. Les faux tableaux. — DESTREE, J., VAN DEN VEN, P.: Tapisseries des Musées Royaux du Cinquantenaire à Bruxelles. — FLINDERS PETRIE, W. M.: Les Arts et Métiers de l'Ancienne Égypte. — COPART, JEAN. Abydos: Le Temple de Seti Ier Etude générale. — COLASANTI, A.: L'Arte Bizantina in Italia. — AILLY, BARON DE: Recherches sur la Monnaie Romaine depuis son origine jusqu'à la mort d'Auguste. — EDWARD S. PRIOR AND ARTHUR GARDNER: An account of Medieval figure-sculpture in England. — F. DE MELY: Les Primitifs et leurs signatures. — ERNEST F. FENOLLOSA: Epochs of Chinese Japanese Art. — FRANÇOIS BENOIT: Histoire du Paysage en France. Préface de Henry Marcel. — A. HAMILTON THOMPSON: Military

Architecture in England during the Middle Ages. — JEAN MARGUERY : La protection des objets mobiliers d'intérêt historique ou artistique. — AUGUSTE RODIN : L'Art; entretiens réunis par Paul Grell. — CAMILLE MAUCLAIR : L'Impressionisme, son histoire, son esthétique, ses maîtres. — M. SARTOR : Les tapisseries, toiles peintes, et broderies de Reims. — AUGUST MAN : Pompeii, its life and art. — HEAD : Historia Nummorum; a manual of greek numismatics. — ENRIQUE DE LEGUINA : Glosario de voces de armería. — L. OTTIN : Le Vitrail. — MABILLE DE PONCHEVILLE : L'Industrie de la Dentellerie française, spécialement en Flandre. — LOUIS REAU : Les Primitifs Allemands. — WILHELM BODE : Die Anfänge der Majolikakunst in Toskana. — DIEGO LÓPEZ DE ARENAS : Breve compendio de la carpintería de lo blanco. — EDOUARD ANDRÉ : Traité général de la composition des Parcs et Jardins. — EMILE MICHEL : Les Maîtres du Paysage. — PHILIPPE BURTY : Bernard Palissy. — JASPER, J. E. : De Inlandsche Kunstnijverheid in nederlandsch Indie. — WOLFFIN : L'Art Classique; initiation au génie de la Renaissance italienne. — DETTEIL, L. : Manuel de l'amateur d'Estampes du XVIII. siècle. — REYNOLDS : Discours sur la Peinture, lettres au Flaneur, suivies des Voyages Pittoresques. — MERSON, OLIVIER : Les Vitraux (Bibliothèque de l'Enseignement des Beaux Arts). — NOLHAC, PIERRE DE : Versailles. Introduction et Notices. — LAMPÉREZ Y ROMEA, VICENTE : Catedral de Burgos. Colección de las obras maestras en España de la arquitectura y de la decoración. — MAYER, AUGUST, L. : Murillo.

INSTITUT DE CULTURA I BIBLIOTECA POPULAR PER A LA DÒNA (carrer d'Elisabets, 12). — Té a la disposició de les seves associades una Biblioteca general i una d'especial pedagògica, totes dues circulants. Són obertes els dies feiners de deu a dotze del matí i de sis a nou del vespre, i els diumenges i dies festius de deu a dotze del matí i de quatre a sis de la tarda.

Les associades tenen dret a emportar-se a casa llibres de la Biblioteca general únicament els diumenges i dies de festa, i durant el terme màxim d'un mes. La Biblioteca Pedagògica circulant facilita la lectura a domicili dels seus llibres a totes les socies protectores durant el terme de vuit dies.

El moviment de la Biblioteca durant el primer semestre d'aquest any, ha estat el següent:

Classificació per matèries	Biblioteca Circulant		Biblioteca Pública	
	Llibres deixats a domicili		Llibres llegits a la Biblioteca	
0 Treballs Generals i Bibliografia.	155		49	
1 Filosofia.	103		15	
2 Religió-Teologia	172		16	
3 Ciències Socials-Dret	414		26	
4 Filologia	89		88	
5 Ciències Naturals	90		20	
6 Ciències Aplicades	89		14	
7 Belles Arts	65		27	
8 Literatura	4,121		256	
9 Historia i Geografia	193		33	
	5,491		544	

BIBLIOTECA DEL CONSELL D'INVESTIGACIÓ PEDAGÒGICA (Carrer d'Urgell, 187). — Sobre el funcionament d'aquesta Biblioteca, hem rebut la següent notícia:

«El Consell d'Investigació Pedagògica, organisme de funcions un xic diverses, és una de les oficines tècniques de la Diputació Provincial de Barcelona, havent entre altres coses, d'estudiar detingudament els problemes pedagògics que es presenten en l'actuació provincial. Necessitant llibres d'estudi i de consulta perquè puguin els seus tècnics realitzar llur tasca degudament, el Consell ha anat formant una triada col·lecció d'obres pedagògiques modernes, que continuament va nodrint-se amb noves adquisicions, la qual ha posat a la disposició del públic professional, i especialment del professorat de les escoles que la Diputació sosté o subvenciona.

En una elegant saleta del local del Patronat de l'Escola Industrial (carrer d'Urgell, 187), que ocupa el Consell d'Investigació Pedagògica, s'hi ha instal·lat aquesta col·lecció d'obres de pedagogia, que en 30 de juny de 1914, al cap de pocs mesos d'haver-se començat, constava ja de 1.318 obres donant un total de 1.506 volums. Se rebien, a més, en aquella data, 11 revistes per sotscripció i 3 per donatiu.

Aquesta Biblioteca Pedagògica està oberta al públic tots els dies feiners, de nou a una del matí i de tres a set de la tarda i de deu a una del matí els dies festius, excepte les diades religioses. El penetrar en el local tot visitant ha de signar el seu nom en una fulla, no necessitant-se cap altre requisit per a tenir entrada a la Biblioteca i llegir els llibres a la sala mateix.

La Biblioteca Pedagògica és circulat per a tots aquells llegidors que tenen la firma registrada i han sigut presentats per dues persones de responsabilitat econòmica (que tant poden ésser professors com negociants, etc.), les quals es comprometen a indemnitzar al Consell qualsevol dany o perjudici que pugui causar-li el recomanat, si aquest deixa de fer-ho. Els mestres directors d'Escola, professors d'escoles tècniques, membres d'entitats oficials, etc., no necessiten ésser presentats, bastant el que tinguin la firma registrada, per si fos convenient una comprovació. En cas de desperfecte en el llibre llegit, el llegidor o els seus fiadors abonaran la quantitat que fixi el secretari del Consell. Pels llibres extraviats o inutilitzats per l'ús haurà de reintegrar-se una quantitat que no serà inferior al doble del preu de compra del llibre.

Una vegada complerta la formalitat de l'inscripció, el lector pot endur-se'n llibres a casa, fins a quatre a la vegada, per a llegir-los durant vuit dies. En casos justificats, el termini s'estén a quinze dies, essent aleshores només dos els llibres que es poden manllevar. En algú cas excepcional, com quan se tracta de lectors residents fora de Barcelona, el termini que es concedeix, per a un sol llibre a la vegada, és de tres setmanes.

En qualsevol cas, el llibre o llibres en circulació han d'ésser retornats a la Biblioteca no més tard del dia màxim del termini finat. Una targeta intercalada en els fulls del llibre, que serveix de senyal, recorda la data exacta del venciment. Per cada dia de retràs en el retorn, el llibre devenga una multa de deu cèntims, que no es perdona per cap motiu. Si al retornar-se un llibre no hi ha un altre llegidor que l'hagi demanat i l'estigui esperant, pot prorrogar-se el préstec per vuit dies més i així successivament.

Les obres tingudes com a perilloses per un concepte o altre, es guarden en un lloc reservat, fora de l'alcanc del lector ordinari, nomenat *l'Infern*. Estàn, emperò, catalogades, i es faciliten solament a les persones de la deguda maduresa. Els llibres rars, els diccionaris i els números corrents de les revistes, no circulen.

Els llibres de caràcter pedagògic que sol·licita algún llegidor s'encomanen tot seguit si no es troben a la Biblioteca i és convenient adquirir-los; i al rebre's es dona avís al sol·licitant per medi d'una postal impresa. Així mateix, an els lectors inscrits a qui interessa d'una manera particular alguna materia determinada, se'ls avisa per correu l'entrada d'obres sòbres la materia en qüestió si així ho han sol·licitat.

Els llibres estàn col·locats en prestatges oberts, accessibles a tot lector, atenent-se rigorosament la col·locació al sistema de *classificació decimal* del bibliotecari nord-americà Melvil Dewey (8.ª edició, 1913). El catàleg de targetes foradades que no es poden treure del calaixó de 12 1/2 cm. X 7 1/2 cm. aproximadament, és doble: de materies segons la classificació decimal, i d'autors per ordre alfabètic. L'*Index relatiu* del mateix llibre de classificació serveix de poderós auxiliar per a cercar obres sòbres materies de classificació una mica ambigua.

A l'arribar un llibre nou a la Biblioteca, és, primer de tot, marcat amb el segell del Consell a la portada i en sis, vuit, deu, etc., fulls interiors, segons l'extensió; al començament i a l'acabament de capítols i al dors de les làmines fóra de text. Desseguida, amb un numerador automàtic, és numerat, segons el número d'entrada que li correspònd, al començament del primer capítol, a l'acabament del darrer, i al començament i acabament de dos capítols més intermedis. Aleshores és registrat en el llibre d'entrada amb tots els detalls d'extensió, format, enquadernació, etc. Aquesta és la descripció completa, identificatoria, del llibre, essent la de les targetes del catàleg de caixonets un xic abreviada. Després de fixada una etiqueta al lloc i a l'interior de la primera tapa, a l'extrem esquerre superior, el llibre és posat ja en els prestatges.

El 30 de juny de 1914, la Biblioteca del Consell d'Investigació Pedagògica tenia 73 lectors inscrits; dels quals, 40 eren senyores i 33 senyors. Durant el primer semestre de 1914 circularen els llibres següents entre el nombre de lectors diferents que s'indica:

	Lectors	Llibres
Janer	17	42
Febrer	28	105
Març	24	114
Abril	30	140
Maig	29	133
Juny	47	193
Total	225	727

Els següents senyors han depositat a la Biblioteca algunes obres, les quals circulen o no segons la llur voluntat.

E. H. O.	140 volums
J. Puig i Cadafalch	9 »
Altres diversos	8 »
Total	157 volums

Altres persones, entre elles algún editor, han fet petits donatius d'obres.

La Biblioteca del Consell d'Investigació Pedagògica ha vingut a omplir un veritable buit que se sentia, com ho indica el seu ús cada dia creixent per part dels estudiosos.

Es un fet significatiu el que l'immensa majoria dels seus llegidors siguin gent jove, abundant-hi extraordinàriament les senyorettes mestres.»

OLOT

BIBLIOTECA PÚBLICA. — S'ha obert el primer de janer de 1914, i son objecte principal és fer una Biblioteca-museu de la bibliografia comarcal que compregui les obres dels autors olotins, estudis de la comarca olotina, i tota classe de publicació estampada a Olot. Està al front de la Biblioteca una Junta formada per D. J. M. Garganta, D. Joaquim Danès, D. Josep M.ª Capdevila, Mn. Carles Bolós, D. Enric Danès, D. Josep Danès, D. Antòn Bolós, D. Ramón Pujolar i D. Jaume Torras, presidits pel membre de la Junta de Govern del Museu Biblioteca D. Eveli Barnadas. La Biblioteca és, per ara, circulant únicament, per falta de personal que pugui posar-se sempre a la mateixa hora a disposició del públic. La part que es pot designar amb el nom de Biblioteca general conté uns 3,500 volums, i la Biblioteca especial olotina consta d'unes 4,000 unitats bibliogràfiques. Posseeix alguns incunables i manuscrits, mereixent ésser citats entre aquests últims un llibre de privilegis i estatuts del gremi de traficants de sedes i teixits de València.

PONS

(Prov. de Lleida, Conca del Segre)

L'Ajuntament d'aquest poble ha votat 500 pessetes per a l'instal·lació d'una biblioteca popular, i ha cedit una sala de la Casa de la Vila per a sala de lectura de la mateixa.

PRINCIPALS ADQUISICIONS DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

ANUARIS. COL·LECCIONS. ENCICLOPEDIES

- Année Mondiale Illustrée.* Ouvrage publié avec l'approbation et sous le patronage de..., Directeur J. Martin. — Paris, L. Teniu, 1914.
Annuaire Statistique Générale de la France. — Paris, Imprimerie Nationale.
Encyclopédie, ou Dictionnaire raisonné des Sciences, des Arts et des Métiers. — Paris, Briasson, 23 vols.
 MIGNÉ, J. P. : *Patrologiae cursus completus. Series graeca.* Paris, Garnier frères. 162 vols.
Id. id. Series latina, 221 vols.
The Year-Book of the Scientific and Learned Societies. — London, Griffin, 1911.
Who's Who 1914. An annual biographical dictionary with which is incorporated «Men and women of the times». — London, Black.

BIBLIOGRAFIA

BAUDRIER : *Bibliographie Lyonnaise. Recherches sur les Imprimeurs, Libraires, Relieurs et*

- Fondeurs de lettres de Lyon au xvi siècle.* — Lyon, A. Brun, 1895-1913.
 BURY, R. de : *Philobiblion : Excellent traité sur l'Amour des Livres.* — Paris, Auberg, 1856.
Catalogus Codicum Bernensium (Bibliotheca Bengarsiana). Bernae, Haller, 1875.
 DANNEMANN, F. : *Kritische Bücherkunde der deutschen Bildung.* — Weimar, Duncker, 1913.
 FABRICIUS, J. A. : *Bibliotheca Latina Mediae et Infimae Aetatis cum supplemento...* — Florentiae, Barrache, 1858, 3 vols.
Le Biblioteche Milanesi. Manuale ad uso degli studiosi seguito dal saggio di un elenco di riviste e d'altre pubblicazioni periodiche che si trovano nelle Biblioteche di Milano. — Milano, Cogliati, 1914.
 PEZDIE, R. A. : *Conspectus incunabulorum.* — London, Grafton & Co. 2 vols.
 QUETIF, J. et J. ECHARD : *Scriptores ordinis praedicatorum...* Inchoavit R. P. F. Jacobus Quetif S. T. P.; absolvit R. P. F. Jacobus Echard. — Lutetiae Parisiorum, Ballard et Simard, 1719-1721. 2 vols.
 ROSE, V. : *Verzeichnis der lateinischen Hand-*

- schriften der K. Bibliothek. — Berlin, A. Acher.
4 vols.
SWAN SONNENSCHN: The Best Books; a reader's
guide. — London, 1910, Routledge & Sons.

FILOSOFIA

- BOLZANO, B.: Werke. I. Wissenschaftslehre.
1. — Leipzig, Meiner, 1914.
EVARO, M.: L'Adolescente. Essai de Psychologie
expérimentale. — Neuchâtel, Delachaux &
Nestlé, 1914.
Kantstudien. Ergänzungshefte. Im Auftrag der
Kantgesellschaft herausgegeben von H. Val-
hinger & Br. Bauch. — Berlin, Reuther & Rei-
chard, n.º 1-7.
Kantstudien. Philosophische Zeitschrift unter
Mitwirkung von... herausgegeben von Hans
Valhinger & Bruno Bauch. — 1897-1913. Ber-
lin, Reuther & Reichard, 18 vols.
MEDICUS, F.: Fichte's Leben. — Leipzig, Meiner,
1914.
OSTWALD, W.: Moderne Naturphilosophie. —
Leipzig, Akademische Verlagsgesellschaft,
1914.
RITTER & L. PRELLER: Historia Philosophiae
graecae. — Gotha, Wellmann, 1913.
SPEYER, J. S.: Die indische Theosophie, aus den
Quellen dargestellt. — Leipzig, H. Haessel,
1914.
WUNDT, W.: Völkerpsychologie. — Leipzig,
W. Engelmann, 4 vols.
ZELLER, E.: Die Philosophie der Griechen, in
ihrer geschichtlichen Entwicklung dargestellt.
— Leipzig, O. R. Reisland, 1892-1903, 4 vols.

RELIGIÓ. HISTORIA DE L'IGLESIA

- ALBANÉS, J. H.: Gallia Christiana novissima; His-
toire des archevêques, évêchés & abbayes de
France accompagnée des Documents authen-
tiques recueillis dans les registres du Vatican
et les Archives locales. 1899-1909. 4 vols.
ALPARTIL, M.: Chronica Actitatorum Temporibus
Domini Benedicti XIII. Zum erstenmal veröf-
fentlicht von Franz Ehrle S. J. — Paderborn,
Schöningh, 1906.
DENIFLE, H.: Luther et le Luthéranisme, étude
faite d'après les sources par Henri Denifle tra-
duit de l'allemand avec une préface et des notes
par J. Paquier. — Paris, Picard et fils, 1912-
1914. 4 vols.
FOUCART, P.: Les Mystères d'Eleusis. — Paris,
A. Picard, 1914.
HURTER, X.: Nomenclator literarius Theologiae
catholicae, theologos exhibens, aetate, natione,
disciplinis distinctos. Oeniponte, Libreria Aca-
demica Wagneriana.
POTTHAST, A.: Regesta Pontificum Romanorum
inde ab. a. post Christum natum 1198 ad a.
1304. — Berolini, Decker, 1874-1875. 2 vols.

CIENCIAS SOCIALES. DRET. ECONOMIA

- AVENEL, G. d': Histoire économique de la Pro-
priété, des Salaires, des Denrées et de tous les
Prix en général, depuis l'an 1200 jusqu'en l'an
1800. — Paris, Imprimerie Nationale, 6 vols.
BEBEL, A.: Aus meinem Leben. — Stuttgart,
Dietz, 1911-1914. 3 vols.
CONANT, C. A.: A history of modern banks of
issue, with an account of the economic crises of
the XIX century and the crisis of 1907. —
New York & London, G. P. Putnam's Sons,
1909.
Handbuch der Politik. Herausgegeben von P.
Laband, Adolf Wach. — Berlin und Leipzig,
Rothschild, 1912-1913. 2 vols.
Home Rule from the Treasury Bench. Speeches
during the first and second reading debates.
London & Leipzig, Fisher Unwin, 1912.
JUSTER, J.: Les Juifs dans l'Empire Romain.
Leur condition juridique, économique et socia-
le. — Paris, P. Geuthner, 1914. 2 vols.
KAUFMANN, E.: La banque en France. — Paris,
Giard et Brière, 1914.
MAC CARTHY, M. J. F.: Irish Land and Irish Li-
berty: A study of the New Lords of the soil. —
London, R. Scott, 1911.
PAUL-DUBOIS, L.: L'Irlande contemporaine et
la question irlandaise. — Paris, Perrin et C.º,
1907.
ROGE, P.: Les anciens Fors de Béarn. Etude sur
l'Histoire du Droit béarnais au moyen Age.
Toulouse, E. Privat, 1908.
SAVIGNY, F.: Geschichte des Römischen Rechts
im Mittelalter. — Heidelberg, Mohr, 1834-1850.
5 vols.
SCHULTE, J. F.: Die Geschichte der Quellen u.
Literatur des Canonischen Rechts, von Gratian
bis auf die Gegenwart. — Stuttgart, Enke,
4 vols.
Scripta anecdota glossatorum. Curatore Johanne
Baptista Palmerio. — Bononiae, Gandolphi,
1914.
Usatges de Barcelona. Editats amb una introduc-
ció per Ramon d'Abadal Vinyals & Ferran
Valls Taberner. — Barcelona, Casa provincial
de Caritat, 1913.
WILSON, P.: The Beginnings of modern Ireland.
— London & Dublin, Maunsell, 1914.

PEDAGOGIA

- BUTT, Mlle. i altres: Les leçons de français dans
l'enseignement secondaire. — Saint-Blaise.
Foyer Solidariste, 1911.
DEWEY, J.: L'Ecole et l'Enfant. — Neuchâtel,
Delachaux & Niestlé, 1913.
GODIN, P.: La Croissance pendant l'âge scolaire.
Applications éducatives. — Neuchâtel, Dela-
chaux & Niestlé, 1913.
GERMAIN, A.: Jaques Primerose: Historien de
l'Ecole de Médecine de Montpellier. — Mont-
pellier, Impr. J. Martel Aîné, 1883.

- GERMAIN, A. : L'Ecole de Médecine de Montpellier. Ses origines, sa construction, son enseignement. Etude historique d'après les documents originaux. — Montpellier, Martel Aîné, 1880.
- LEMAITRE, A. : La vie mentale de l'adolescence et ses anomalies. — Saint-Blaise, Foyer Solidariste, 1910.
- Les Universités et les Ecoles françaises. — Paris, Office Nationale des Universités et Ecoles françaises, 1914.
- NUSSBAUM, R. : Le problème de l'Ecole secondaire. — Saint-Blaise, Foyer Solidariste, 1911.
- ROUMA, G. : Pédagogie sociologique. Les influences des milieux en Education. — Neuchâtel, Delachaux & Niestlé, 1914.

EPIGRAFIA, PALEOGRAFIA

- Corpus Inscriptionum Latinarum. — Berolini, Reimer, 40 vols.
- EWALD, P. & G. LOEWE : Exempla escripturae visigoticae 40 tabulis expressa. — Heidelberg, G. Koester, 1883.
- RUSSI, M. : Paleografia e Diplomatica dei documenti delle Province Napolitane. — Napoli, Rinaldi & Sellitto, 1883.

FILOLOGIA

- ALEXANDER, L. H. : Participial substantives of the ata type in the Romance languages with special reference to French. — New York, The Columbia University Press, 1912.
- BARTSCH, K. & A. HORNING : La Langue et la Littérature françaises depuis le ix siècle jusqu'au xiv siècle : Textes et Glossaire par Karl Bartsch, précédés d'une Grammaire de l'Ancien Français, par Adolf Horning. — Paris, Maisonneuve & Leclerc, 1887.
- BASTERO, A. : La Crusca Provenzale ovvero le voci, frasi, forme e maniere di dire che la gentilissima e celebre lingua Toscana ha preso della Provenzale... — Roma, Rossi, 1724.
- CEJADOR FRANCA, J. : Tesoro de la lengua castellana. Origen y Vida del Lenguaje. — Madrid, Perliado, Perez & C.^a, 1914.
- DURHEM, D. B. : The vocabulary of Menander, considered in its relation to the Koine. — Princeton University Press, 1913.
- DUMKE, H. : Die Terminologie des Ackerbaus im Dakorumänische. Ein Beitrag zur Geschichte der Vergangenheit des Rumänischen Volkes. — Leipzig, Barth, 1912.
- GLENN HARROD, S. : Latin terms of endearment and of family relationship. A lexicographical study based on volume VI of the Corpus Inscriptionum Latinarum. — Princeton, 1909.
- Kritischer Jahresbericht über die Fortschritte der Romanischen Philologie. 11 Vols.
- LIENIG, P. : Die Grammatik der provenzalischen Leys d'amors, verglichen mit der Sprache der Troubadours. — Breslau, W. Koebner, 1890.

MATEMÀTIQUES

- BIOT, J. B. : Traité élémentaire d'Astronomie physique. — Paris, Bachelier, 1841-1857, 5 vols.
- BÖCHER, M. : Einführung in die höhere Algebra. Deutsch von Hans Beck. — Leipzig & Berlin, Teubner, 1910.
- BOUASSE & E. TURRIÈRE : Exercices et Compléments de Mathématiques générales. — Paris, Delagrave.
- LEWENT, L. : Konforme Abbildung. Herausgegeben von Eugen Jahnke. — Leipzig & Berlin, Teubner, 1912.
- Mathematische Annalen. Begründet 1868 durch Alfred Clebsch und Carl Neumann... gegenwärtig herausgegeben von Felix Klein, Walther Dyck, Adolph Mayer. — Leipzig, Teubner, 25 vols.
- NETTO, E. : Elementare Algebra. — Leipzig & Berlin, Teubner, 1913.

FÍSICA I QUÍMICA

- BALY, E. C. C. : Spectroscopy. — London, Longmans, Green, 1912.
- BOUASSE, H. : Cours de Magnétisme et d'Electricité. — Paris, Delagrave.
- BOUASSE, H. : Cours de Mécanique physique. — Paris, Delagrave.
- BOUASSE, H. : Cours de Physique. — Paris, Delagrave, 3 vols.
- BOUASSE, H. : Cours de Thermodynamique. 2 édition. Machines thermiques. Chimie physique. — Paris, Delagrave.
- CARRINGTON, H. : The problems of psychical research. — London, Rider & Son, 1914.
- DESCH, C. H. : Metallography. — London, Longmans, Green & Co, 1913.
- FINDLAY, A. : The phase rule and its application. — London, Longmans, Green & Co., 1911.
- FRIEND, J. : Newton. The theory Valency. — London, Longmans, Green, 1909.
- GEIGENMÜLLER, R. : Leitfaden und Aufgabensammlung zur Mechanik. — Mittweida, R. Schulze, 1900.
- LEHFELDT, R. A. & T. S. MOORE : Electro-Chemistry. — London, Longmans, Green, 1913.
- MELLOR, J. W. : Chemical statics and dynamics, including the theories of chemical change, catalysis, and explosions. — London, Longmans, Green & Co., 1909.
- Nuova Enciclopedia di Chimica, scientifica, tecnologica e industriale, colle applicazioni a tutte le industrie, chimiche e manifatturiere, alla Medicina, Farmacia, Fisica, Igiene, Mineralogia, Geologia, Agricoltura, Bromatologia, Biologia, ecc. Diretta da J. Guareschi. — Torino, 8 vols.
- SHEPPARD, S. E. : Photo-Chemistry. — London, Longmans, Green & Co., 1914.
- SMILES, S. : The relations between chemical constitution and some physical properties. — London, Longmans, Green & Co., 1910.

- STEWART, A. W. : Stereochemistry. — London Longmans Green & Co., 1907.
 SWARTS, F. : Cours de Chimie inorganique. — Gand, Ad Hoste, 1914. 2 vols.
 THOMSEN, J. : Thermochemistry. — London, Longmans, Green & Co., 1908.
 YOUNG, S. & W. RAMSAY : Stoichiometry. An Introduction to the study of physical Chemistry. — London, Longmans, Green, 1908.

GEOLOGIA I ZOOLOGIA

- ALMERA, J. & E. BROSSA : Mapa geológico y topográfico de la provincia de Barcelona. — Barcelona, Diputación Provincial, 1900.
 OSHANIN, B. : Katalog der paläarktischen Hemipteren. — Berlin, Friedländer & Sohn, 1912. 1 vol.
 WYTSMAN, P. : Genera insectorum. — Bruxelles, 23 vols.

FISIOLOGIA I MEDICINA

- ABDERHALDEN, E. : Lehrbuch der physiologischen Chemie in Vorlesungen. — Berlin-Wien, Urban & Schwarzenberg, 1914. 1 vol.
 DUCOMET, Dr. : Pathologie végétale. — Paris, Ch. Amat, 1908.
 EULENBURG, A. : Real-Encyclopädie der gesamten Heilkunde. — Berlin & Wien, Urban & Schwarzenberg, 1907-1914. 15 vols.
 RIBBERT, H. : Das Wesen der Krankheit. — Bonn, Cohen, 1909.
 TIGERSTEDT, R. : Handbuch der physiologischen Methodik. — Leipzig, S. Hirzel, 5 Vols.
 WETTERER, J. : Handbuch der Röntgentherapie: nebst Anhang : Die radioaktiven Substanzen in der Therapie. — Leipzig, Nemnich.

ENGINYERIA I TECNOLOGIA

- AHRENS, W. : Die Kugellager und ihre Verwendung in dem Maschinenbau. — Berlin, J. Springer, 1913.
 ATTWOOD, E. L. : Buques de guerra. Arquitectura naval. Curso de aplicación. — Barcelona, 1911.
 BAUMGARTNER, F. : Handbuch des Mühlenbaues und der Mülerei. — Berlin, Loewenthal, 1900-1904. 3 vols.
 COLOMBO, G. : Manuale dell'Ingegnere civile e industriale. — Milano, U. Hoepli, 1914.
 CAPPELLONI, G. : Trasporti aerei : Funicolari aeree, Blondins, Ferrovie aeree. Telfers. — Milano, U. Hoepli, 1914.
 COHN, G. : Die organischen Geschmacksstoffe. — Berlin, L. Siemenroth, 1914.
 HULLE, Fr. W. : Die Werkzeugmaschinen u. ihre Konstruktionselemente. — Berlin, J. Springer, 1913.
 HULLE, F. W. : Die Grundzüge der Werkzeugmaschinen und der Metalbearbeitung. — Berlin, J. Springer, 1913.

- JURTHE, E. & O. MIETZSCHKE : Handbuch der Fräseerei. — Berlin, J. Springer, 1912.
 KEMPE, H. R. : The Engineer's Year-book of formulae, rules, tables, data, and memoranda for 1914. — London, Crosby.
 KLINGENBERG, G. : Bau grosser Elektrizitätswerke. — Berlin, Springer, 1913.
 MAROT, P. : Le petit atelier de l'amateur. — Paris, Baudry de Saunier, 1913.
 RIEDLER, A. : Das Maschinen-Zeichnen. — Berlin, J. Springer, 1913.
 RIEDLER, A. : Wissenschaftliche Automobil-Werlung. — Berlin & München, Oldenbourg, 1911-1912. 2 vols.
 SEUFERT, F. : Anleitung zur Durchführung von Versuchen an Dampfmaschinen, Dampfkesseln, Dampfturbinen und Dieselmotoren. — Berlin, J. Springer, 1913.
 VOLK, C. : Entwerfen u. Herstellen. Eine Anleitung zum graphischen Berechnen der Bearbeitungszeit von Maschinenteilen. — Berlin, Springer, 1905.

ARQUEOLOGIA

- CAVADIAS, P. : Fouilles d'Epidaure. Athènes, Vlastos, 1891.
 FLINDERS & E. A. GARDNER : Naukratis. — London, 1886-1888, 2 vols.
 FRICKENHAUS, A. : Tiryns. Die Ergebnisse der Ausgrabungen des Kaiserl. Deutschen Archäologischen Instituts in Athen. Eleutheroudakis & Bartl. 2 vols.
 FURTWÄNGLER, A. : Aegina. Das Heiligtum der Aphaia. — München, Bayerische Akademie der Wissenschaften, 1906. 2 vols.
 HILLER VON GAERTRINGEN, F. : Die Insel Thera in Altertum u. Gegenwart mit Ausschluss der Nekropolen. — Berlin, Reimer, 1899. 5 vols.
 HILFRECHT, H. V. : Explorations in Bible lands, during the 19 century. With the cooperation of Benzinger, Hommel, Jensen & Steindorff. — Edinburgh, Clark, 1903.
 HUMANN K. & O. PUCHSTEIN : Reisen in Kleinasien u. Nordsyrien. — Berlin, Reimer, 1890. 2 vols.
 SAYCE, A. H. : The Archaeology of the cuneiform inscriptions. — London, Society for Promoting Christian Knowledge, 1908.

BELLES ARTS

- CARRERAS, F. : La Via Layetana substituït als carrers de la Barcelona mitg-aval. — Barcelona, Ajuntament Constitucional, 1913.
 COLLIGNON, M. : Le Parthénon. L'Histoire, l'Architecture et la Sculpture. — Paris, Ch. Eggenmann, 1912.
 DEMARY, G. : Le costume au Moyen âge d'après les sceaux. — Paris, Dumoulin & C., 1880.
 Encyclopédie de la Musique et Dictionnaire du Conservatoire; Directeur A. Lavignac. — Paris, Delagrave, 3 vols.

- Handbuch der Architektur*.—Stuttgart & Leipzig, A. Kröner, 50 vols.
- JONES, A. : A Catalogue of the Ancient Sculptures preserved in the Municipal Collections of Rome. Oxford, Clarendon Press, 1912. 2 vols.
- KOCH, H. : Gartenkunst im Städtebau. — Berlin, Wasmuth, 1914.
- LUX, J. A. : Otto Wagner : Eine Monographie. München, 1914.
- MICHAELIS, A. : Der Parthenon. — Leipzig, 1870-1871. 2 vols.
- Pantheon*. Adressbuch der Kunst u. Antiquitäten Sammler u. Händler, Bibliotheken, Archive, Museen, Kunst-Alterthums-u. Geschichtsvereine, Bücherliebhaber, Numismatiker. Bearbeitet auf Anregung von Joseph Zenker. — Esslingen a. N., Schreiber, 1914.
- PUCHSTEIN O. : Boghaskoi. Die Bauwerke. — Leipzig, J. C. Hinrich, 1912.
- RIANO, J. F. : Critical and bibliographical Notes on early Spanish Music. — London, B. Quaritch, 1887.
- RIVOIRA, G. T. : Architettura musulmana : Sue origini e suo sviluppo. — Milano, Hoepli, 1914.
- SANCHIS SIVERA, J. : Pintores medievales en Valencia. — Barcelona, L'Avenç, 1914.
- SPAETH, S. G. : Milton's Knowledge of Music. Princeton, The University Library, 1913.
- STREET, G. E. : Some account of Gothic Architecture in Spain. — London & Toronto, Dent & Son, 1912. 2 vols.
- STUART JONES, M. A. H. : A Catalogue of the ancient sculptures preserved in the Municipal collections of Rome. — Oxford, Clarendon Press, 1912.
- WIEGAND, T. : Die Archaische Poros-Architektur der Akropolis zu Athen. — Leipzig, Fischer & Co., 1904. 2 vols.
- Vaticano 4803, da Enrico Molteni. — Halle, Niemeyer, 1880.
- LANG, H. B. : Das Liederbuch des Königs Denis von Portugal zum ersten mal herausgegeben... — Halle, Niemeyer, 1894.
- FERNANDEZ DE HEREDIA, J. : Obras de D. Juan Fernandez de Heredia poeta valenciano del siglo xvi. — Valencia, 1913.
- Floire et Blanceflor*. Poèmes du xiii siècle. — Paris, P. Janet, 1856.
- Il Canzoniere* portoghese della Biblioteca Vaticana. Messo a stampa da Ernesto Molteni. — Halle, M. Niemeyer, 1875.
- KOEHLER, W. : Geschichte des literarischen Lebens, vom Altertum bis auf die Gegenwart in den Grundzügen dargestellt. — Gera-Untermhaus, Koehler, 1906.
- La Bibbia* Volgare secondo la rara edizione del 1 di Ottobre 1471. — Bologna, G. Romagnoli, 1882-1887. 10 vols.
- LÉVI-MALVANO, E. : Montesquieu e Macchiavelli. — Paris, H. Champion, 1912.
- MÉRIMÉE, H. : L'Art dramatique à Valencia, depuis les origines jusqu'au commencement du xvii siècle. — Toulouse, E. Privat, 1913.
- MIQUEL PLANAS, R. : Llegendes de l'altra vida. Viatges del Cavaller Owein y de Ramon de Perellós al Purgatori de Sant Patrici. — Barcelona, J. Giró, 1914.
- MOREL-FATIO, A. : Etudes sur l'Espagne. — Paris, E. Bouillon, 1904, 1906. 2 vols.
- O'CONNOR, J. B. : Chapters in the history of actors and Acting in the Ancient Greece, together with a Prosopographia Histrionum graecarum. — Chicago, The University of Chicago Press, 1908.
- RAIMBAUT DE VAQUEIRAS. Die Briefe von R... de V... an Bonifaz I, Markgrafen von Monferrat... Zum ersten Male herausgegeben... von Oscar Schultz. — Halle, M. Niemeyer, 1893.
- Romanische Bibliothek*. Herausgegeben von Wendelin Foerster. — Halle a. S., Max Niemeyer, 17 vols.
- THOMAS, A. : L'Entrée d'Espagne. Chanson de geste franco-italienne, publiée d'après le manuscrit unique de Venise. — Paris, F. Didot, 1913, 2 vols.

LITERATURA

- ANGUS, S. : The sources of the first ten Books of Augustine's De Civitate Dei. — Princeton Classical Seminary, 1906.
- BANQUE FALIU J. : Himnos homéricos vertidos directa y literalmente del Griego por vez primera a la prosa castellana. — Barcelona, Anuario de la Universidad, 1913.
- BARTOLI, A. : Il Libro di Sidrach. Testo inedito del secolo xiv. Pubblicato da A. Bartoli. — Bologna, G. Romagnoli, 1868.
- BERGER, S. : La Bible française au moyen âge. — Paris, Imprimerie Nationale, 1884.
- BERTRAN DE BORN. Poésies complètes de Bertran de Born. Publiées par Antoine Thomas. — Toulouse, E. Privat, 1888.
- BRINCKMEIER, E. : Die provenzalischen Troubadours als lyrische u. politische Dichter. Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1882.
- Catalogus Dissertationum Philologicarum Classicarum*. — Leipzig, G. Fock, 1910.
- Colucci-Brancuti. Il Canzoniere portoghese. Pubblicato nelle parti che completano il Codice

HISTORIA I GEOGRAFIA

- AMARI, M. : La Guerra del Vespro Siciliano; Nona Edizione. — Milano, Hoepli, 1886. 3 vols.
- Archivio Muratoriano*. Studi e ricerche in servizio della nuova edizione dei Rerum italicarum scriptores, di L. A. Muratori. — Città di Castello, Scipione, 1904.
- BÖHMER-MÜHLBACHER : Regesta Imperii. — Innsbruck, Wagnersche Buchhandlung.
- Bozzo, S. V. : Note storiche Siciliane del secolo xiv. Avvenimenti e guerre che seguirono il vespro dalla Pace di Caltabellota alla morte di Re Federico II l'Aragonese. — Palermo, Virzi, 1882.

- CARTELLIERI, Otto : Peter von Aragon und die sizilianische Vesper. — Heidelberg, C. Winter, 1904.
- Codice Diplomatico del Regno di Carlo I^o e II° d'Angiò...* pubblicato per Giuseppe del Giudice. — Napoli, Stamp. della R. Università, 1863-1902. 3 Vols.
- DESDEVISES DU DEZERT, G. : Don Carlos D'Aragon, Prince de Viana. Etude sur l'Espagne du Nord au xv siècle. — Paris, Colin, 1889.
- FRANTIN, J. M. F. : Louis le Pieux et son siècle. Paris, Pelissonnier, 1839. 2 vols.
- Gesta Dei per Francos, sive Orientalium Expeditionum, et Regni Francorum Hierosolimitani Historia a variis, sed illius ævi scriptoribus, litteris commendata.* — Honoviae, Heredes Aubrii.
- GREGOROVIVS, G. : Geschichte der Stadt Athen im Mittelalter von der Zeit Justinian's bis zur türkischen Eroberung. — Stuttgart, Cotta 1889. 2 vols.
- Grundriss der Geschichtswissenschaft.* — Leipzig und Berlin, Teubner. 9 vols.
- KRETSCHMER, C. : Die Entdeckung Amerika's in ihrer Bedeutung für die Geschichte des Weltbildes. — Berlin, Jühl, 1892. 2 vols.
- LLUIS SALVADOR, Arxiduc. : Porto Pi in der Bucht von Palma de Mallorca. — Prag, Mercy Sohn 1914.
- MÜHLBACHER, E., J. LECHNER : Die Regesten des Kaiserreichs unter der Karolingern (751-918); nach J. J. Böhmer, neu bearbeitet von Engelbert Mühlbacher. — Innsbruck, Wagnerschen Universitäts Buchhandlung.
- MURATORI, L. A. : Rerum Italicarum scriptores. Raccolta degli storici italiani dal 500 al 1550. — Ordinata da L. A. Muratori. — Nuova e di zione riveduta... di Carducci Vittorio Fiorini. — Città di Castello, Lapi.
- Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde, zur Beförderung eines Gesamtausgabe der Quellschriften deutscher Geschichte des Mittelalters.* — Hannover, Hahnsche. Hofbuchhandlung, 1876-1913. 38 vols.
- NIESE, B. : Manuale di Storia Romana, dal l'origini alla caduta dell' Impero d'Occidente. — Milano, Società Editrice Libreria, 1910.
- POOLE, R. L. : Historical Atlas of Modern Europe, from the decline of the Roman empire. — Oxford, Clarendon Press, 1902.
- RUGE, S. : Die Entwicklung der Kartographie von Amerika bis 1570. — Gotha, Perthes, 1892.
- SCHMITT, J. : Die Chronik von Morea. — München, Buchholz & Werner, 1889.
- SEHLING E. : Geschichte der protestantischen Kirchenverfassung. Zweite Auflage. — Leipzig-Berlin, Teubner, 1914.
- UBACH, B. : El Sinal. Viatge per l'Arabia, cercant les petjades d'Israel. — Vilanova i Geltrú, Oliva, 1913.
- WILSDORF, D. : Beiträge zur Geschichte von Marseille im Altertum. — Zwickau, Zuckler, 1889.

PUBLICACIONS DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA

Ptes

Anuaris de l'Institut d'Estudis Catalans. Grans volums de més de 500 pàgines, profusament il·lustrats.

Anuari MCMVII, de 540 pàgines, 106 gravats i una tricromia	30
• MCMVIII, de 650 pàgines, 270 gravats i 7 làmines apart	30
• MCMIX-X, de 792 pàgines, 300 gravats i 6 làmines apart	30
• MCMXI-XII, de 774 pàgines, 471 gravats 5 làmines i una fototípia	30
• MCMXIII-XIV	<i>En premsa.</i>

Les Pintures Murals Catalanes. Se publica en fascicles monogràfics, gran foli, amb il·lustracions i làmines soltes en tricromia.

Fascicle I. — Pedret	10
• II. — Sant Martí de Fenollar i Sant Miquel de la Seu	10
• III. — Tahull i Bohí, Santa Maria d'Aneu i Sant Pere del Burgal	10
• IV. — Ginestare, Ager, Esterri de Cardós i Mur	<i>En premsa.</i>

Les Monedes Catalanes. Estudi i descripció de les monedes carolingies, comtals, senyorials, reials i locals propies de Catalunya, per JOAQUIM BOTET i SISÓ.

Volum I	10
• II	12
• III i darrer	20

Documents per l'Història de la Cultura Catalana Mig-èval, publicats per A. RUBIÓ i LLUCH.

Volum I, contenint més de 500 documents	16
• II i darrer	<i>En premsa.</i>

L'Arquitectura Romànica a Catalunya, per J. PUIG i CADAFALCH, A. DE FALGUERA i J. GODAY.

Volum I. — Precedents: l'Arquitectura romana; l'Arquitectura cristiana prerromànica	20
Volum II. — Des del segle IX a les darreries del segle XI	25
• III i darrer. — Els segles XII i XIII	<i>En premsa.</i>

Les Obres d'Auzias March. Edició crítica en vista de tots els manuscrits i totes les edicions, per AMADEU PÀGES.

Volum I. — Introducció. Text de les poesies I-LXXIV	12
• II. — Poesies LXXV-CXXVIII. Glossari	12

SECCIÓ FILOLÒGICA

	Ptes.
Himnes Homèrics. Traducció en vers de JOAN MARAGALL i text grec amb la traducció literal de P. BOSCH GIMPERA.	
Un vol. de IV-262 pàgines	5
Edició en paper de fil de 50 exemplars	15
Normes ortogràfiques	0'10
Butlletí de Dialectologia catalana	3
Vol. I (Abril-Desembre 1913)	1'50
Vol. II (Gener-Juny 1914)	1'50

BIBLIOTECA FILOLÒGICA:

I. — Documents en vulgar per a l'estudi de la llengua (segles XI, XII & XIII), per MN. PERE PUJOL	2
II. — Die Mundart von Alacant. — Beitrag zur Kenntnis des Valencianischen, von DR. PERE BARNILS GIOL.	4
III. — Diccionari de M. Aguiló (Lletra A). <i>En premsa.</i>	
IV. — La frontera catalano-aragonesa, I, per ANTONI GRIERA.	5

EDICIONS PEDAGÒGIQUES

Biblioteca Scriptorum Graecorum et Romanorum cum ibericis versionibus, curante A. SEGALÁ, PHIL. PROF.

Vol. I. — CORNELII NEPOTIS, Praefatio et Miltiadis Themistoclisque Vitae (F. Crusat; A. M. ^a Alves, S. J.; F. de Mello, S. J.; E. de Montoliu; C. Riba Bracons, interpretibus).	1
--	---

SECCIÓ DE CIENCIES

Arxius. Any I, fascicles I, II i III, cada un	4
» » II, fascicle I i II, cada un	4
Flora de Catalunya, per J. CADEVALL i ÀNGEL SALLENÇ. Fascicle I	5
» » » » Fascicle II	5
Treballs de la Societat de Biologia, publicats sota la direcció de A. PI	
SUNYER. Volum I, 1913	10
Malacologia de Catalunya, per ARTUR BOFILL POCH i J. DE CHÍA. <i>En preparació.</i>	

El Butlletí de la Biblioteca de Catalunya apareix tres vegades l'any en fascicles de desigual nombre de pàgines, però formant anualment un volum d'almenys 200. S'hi publicaran particularment catàlegs de manuscrits i d'altres fons especials de la Biblioteca, notes del seu moviment i principals adquisicions i dels donatius de que sigui objecte. Continuarà també una crònica de les demés biblioteques catalanes i de les publicacions que se refereixin an elles o als llibres catalans en general.

Preu de subscripció : 5 ptes. l'any

Preu del present número : 3 ptes.